శ్రీరస్తు

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును,
శ్రీవేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక
సంకీర్తన మణిమంజరియును,
శృంగార సంగీతమాలికాపుంజంబును,
మంగళనీరాజన ప్రసూనవితానంబునుం
గలిగి

పండితపామర జనరంజనంబైన

కవికర్ణామృతము

అనునియ్యది
సురపురీ సంస్థానస్థిత మేల్నాటి
గోష్ఠివర్య రంగయార్య కవిపుంగవ
తనూభవ బుధజనవిధేయ
పూర్వోపాధ్యాయ లక్ష్మయాభిధేయ
ప్రణీతము

బ్రహ్మశ్రీ దోరవేడు సాంబశాస్త్రి పరిశోధితము
మ. రా. శ్రీ. కోట్రికబిచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారి ధనసహాయమున

౫౦౦ ప్రతులు

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రించబడియె.
౧౩౪౫ ఫ.

వ.సం.	విషయసూచిక			పు.సం.
౧	పీఠిక			
౨	గ్రంథముద్రణకర్త వంశావళి	(౩౧)	పద్యములు	౧
౩	,, వంశవృక్షము			౧౨
౪	ఇష్టదేవతాస్తుతి	(౧౩)	,,	౧౩
౫	కర్తృవంశావతారము	(౫౦)	,,	౧౭
౬	,, వంశవృక్షము			౨౯
౭	కావ్యాధిక్యము	(౮)	,,	౩౨
౮	షష్ఠ్యంతములు	(౮)	,,	౩౪
౯	భక్తసులభ మహిమానువర్ణనము	(౨౭)	,,	౩౬

మొత్తము (౧౩౭) పద్యములు

శ్రీరస్తు

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును,
శ్రీవేణు గోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక
సంకీర్తన మణిమంజరియును,
శృంగార సంగీతమాలికాపుంజంబును,
మంగళనీరాజన ప్రసూనవితానంబునుం
గలిగి

పండితపామర జనరంజనంబైన

కవికర్ణామృతము

అనునియ్యది
సురపురీ సంస్థానస్థిత మేల్నాటి

గోష్ఠీవర్య రంగయార్య కవిపుంగవ

తనూభవ బుధజనవిధేయ

పూర్వోపాధ్యాయ లక్ష్మయాభిధేయ

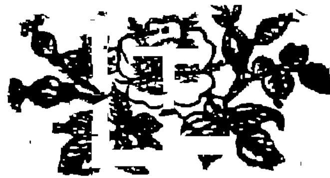
ప్రణీతము

బ్రహ్మశ్రీ దోరవేడు సాంబశాస్త్రి పరిశోధితము
ర. రా. శ్రీ. కోట్రికబిచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారి ధనసహాయమున

---

౫౦౦ ప్రతులు

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రించబడియె.

పీఠిక

మహాశయులారా!

శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాల మృదుల చరణాంభోజమత్తద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాదశ్రీవైష్ణవ ద్విజషోడశకర్మాధికార, శఠకోపర్షి పవిత్రగోత్ర, త్రిమత స్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిసత్పాత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటనాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటిగోష్ఠీవర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతాశిరోమణీ శేషమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తాఫలప్రాయరసిక శేఖరలక్ష్మమాభిధేయుండనైన బుధజనవిధేయుండనగు యేను భగవత్కటాక్షంబుచే నార్యాశీర్వాదంబున హైదరాబాదనందగు నైజాము రాష్ట్రప్రభుత్వమువారి యనుగ్రహంబువలనఁ దదితర పాఠశాలా శాఖాధికారుల యనుమతిప్రకారము, శకము. (సన్) ౧౩౦౬ వ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపాధ్యాయత్వమునకు నంగీకరించి, గొప్ప యుద్యోగస్థుని యాధీనమునను౦డు దేశము. (జిల్లా) గుల్బర్గకుఁజేరిన దానియందొక భాగము. (తాలూకా) కోడంగంటియందును, దత్సంబంధమైన, యధికారులుండు గొప్పగ్రామము(కసుబా) బమరస్పేట, హుసనాబాదు, డాలతాబాదు, మద్దూరు, దామరగిద్ద, చంద్రుక, కానుకుర్తి, యీ యష్టగ్రామముల పాఠశాలలయందుఁ బ్రధాన, సహాయోపాధ్యాయుండనై ప్రవర్తించి, బాలురకు సద్విద్యనుబోధించి, వెన్నలోని వెంద్రుకచందంబున నేకొఱంతలేక శకము. (సన్) ౧౩౨౦ యవ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపవేతనపరుండనై కడతేఱి, పైపేర్కొనిన డాలతాబాదు గ్రామమునందు గృహక్షేత్రముల సంగ్రహించుకొని యీసమయంబున శ్రీహరిని ధ్యానించుచుఁ గాలక్షేపంబుసల్పువాఁడ.

ఇంతకుఁబూర్వము, పండితజన మనోరంజన పద్మావతీపరిణయమును, రసికజనమనోవికాస రాజశేఖరవిలాసమను నాటకములను గోడంగంటికిఁజేరిన బమరస్పేట గ్రామాధికారులగు విష్ణువృద్ధసగోత్రస్మార భాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ సీతారామరావు జీవ

ర్రావుగారి ప్రేరేకమున రచియింపంబడి బహుమానముల నందినయనంతరము పైపేర్కొనిన ప్రథమనాటకమును వారచ్చొత్తించి కృతకృత్యులైరి. వారిజామాతయగు, మహబూబ నగరమునకుఁజేరిన వెదిరె గ్రామాధికార గౌతమగోత్ర స్మార్తభాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ నరసింగరావుగారు శ్వశురాభిమానపరులై పైవ్రాసిచ్చిన ద్వితీయనాటకము నచ్చొత్తించి కృతార్థులైరి. వెండియు వెదిరె గ్రామాధికారి యనుమతంబున గోపాలపేట బ్రహ్మశ్రీ రామచంద్రాచార్య కవివర్యులచే నిర్మింపంబడిన ప్రహ్లాదనాటకమును బరిశీలించి తృప్తింజెందకనన్నుఁ బ్రోత్సాహముఁగావించ వారిమనోభీష్టప్రకారము దన్నాటకమునందుఁబాల్గొని యామూలాగ్రహముగా శక్తికొలంది సవరించి రసవంతమగు నట్లొనర్చుటచేఁ బరమ సంతుష్టాంతరంగులై విశేషబహుమానంబుల నొసంగి వింశతిరూప్యంబులు వర్షాశనము శాసనముగావించి ధన్యులైరి.

కోడంగంటికిఁజేరిన హకీముపేట గ్రామాధికారియైన మోటాటివంశ సంభవుండగు యాసిరెడ్డిగారు ధర్మగుప్త ధరాధీశనాటకమును రచియింపించి సన్మానములసల్పిరి.

కర్ణాకపండిత జనమనోరంజన పద్మావతీపరిణయ నాటకమును, కర్ణాటక పారిజాతాపహరణమును, స్వయముగాఁ గూర్పఁగావించనయ్యె.

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును, సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటకసంకీర్తన మణిమంజరియును, శృంగారసంగీతమాలికాపుంజంబున్ను, మంగళనీరాజన ప్రసూన వితానంబునుంగలిగి పండితపామర జనరంజనంబైన, కవికర్ణామృతమను, యిప్పొత్తము నచ్చొత్తింప వాగ్దానంబొసంగిన కోడంగల్లు పురీనివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోట్రికభిక్షయాభిధేయుని కృతజ్ఞతకెంతయుఁబాత్రుండ.

ఇట్లు, పూర్వోపాధ్యాయ బుధజనవిధేయ

మేల్కొటి లక్ష్మయాభిధేయుడు

పీఠిక

మహాశయులారా!

శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాల మృదుల చరణాంభోజమత్త ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాదశ్రీవైష్ణవ ద్విజషోడశకర్మాధికార, శఠకోపర్షి పవిత్రగోత్ర, త్రిమత స్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిసత్పుత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటనాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటిగోష్ఠీవర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతాశిరోమణీ శేషమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తాఫలప్రాయరసికశేఖరలక్ష్మమాభిధేయుండనైన బుధజనవిధేయుండనగు నేను భగవత్కటాక్షంబుచేనార్యాశీర్వాదంబున హైదరాబాదనందగు నైజాము రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి యనుగ్రహంబువలనఁ దదితర పాఠశాలా శాఖాధికారుల యనుమతిప్రకారము, శకము. (సన్) ౧౩౦౬ వ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపాధ్యాయత్వమునకు నంగీకరించి, గొప్ప యుద్యోగస్థుని యాధీనముననుండు దేశము. (జిల్లా) గుల్బర్గకుఁజేరిన దానియందొకభాగము. (తాలూకా) కోడంగంటియందును, దత్సంబంధమైన, యధికారులుండు గొప్పగ్రామము(కసుబా) బమరస్పేట, హుసనాబాదు, డాలతాబాదు, మద్దూరు, దామరగిద్ద, చంద్రుక, కానుకుర్తి, యీ యష్టగ్రామముల పాఠశాలలయందుఁ బ్రధాన, సహోపాధ్యాయుండనై ప్రవర్తించి, బాలురకు సద్విద్యనుబోధించి, వెన్నలోని వెంద్రుకచందంబున నేకొఱంతలేక శకము. (సన్) ౧౩౪౦ యువ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపవేతనపరుండనై కడతేఱి, పై పేర్కొనిన డాలతాబాదు గ్రామమునందు గృహక్షేత్రముల సంగ్రహించుకొని యీసమయంబున శ్రీహరిని ధ్యానించుచుఁ గాలక్షేపంబుసల్పువాఁడ.

ఇంతకుఁబూర్వము, పండితజన మనోరంజన పద్మావతీపరిణయమును, రసికజనమనోవికాస రాజశేఖరవిలాసమను నాటకములను గోడంగంటికిఁజేరిన బమరస్పేట గ్రామాధికారులగు విష్ణువృద్ధసగోత్రస్మార్త భాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ సీతారామరావు జీవ

రావుగారి ప్రేరితమున రచియింపఁబడి బహుమానముల నందినయనంతరము పైఁబేర్కొనిన ప్రథమనాటకమును వారచ్చొత్తించి కృతకృత్యులైరి. వారిజామాతయగు, మహబూబ నగరమునకుఁజేరిన వెదిరె గ్రామాధికార గౌతమగోత్ర స్మార్తభాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ నరసింగరావుగారు శ్వశురాభిమానపరులై పైవ్రాకుచ్చిన ద్వితీయనాటకము నచ్చొత్తించి కృతార్థులైరి. వెండియు వెదిరె గ్రామాధికారి యనుమతంబున గోపాలపేట బ్రహ్మశ్రీ రామచంద్రాచార్య కవివర్యులచే నిర్మింపంబడిన ప్రహ్లాదనాటకమును బరిశీలించి తృప్తిం జెందకనన్నుఁ బ్రోత్సాహముఁగావించ వారిమనోభీష్టప్రకారము దన్నాటకమునందుఁబాల్గొని యామూలాగ్రహముగా శక్తికొలంది సవరించి రసవంతమగు నట్లొనర్చుటచేఁ బరమ సంతుష్టాంతరంగులై విశేషబహుమానంబుల నొసంగి వింశతిరూప్యంబులు వర్షాశనము శాసనముగావించి ధన్యులైరి.

కోడంగంటికిఁజేరిన హాకీముపేట గ్రామాధికారియైన మోటాటివంశ సంభవుండగు యాసిరెడ్డిగారు ధర్మగుప్త ధరాధీశనాటకమును రచియింపించి సన్మానములసల్పిరి.

కర్ణాకపండిత జనమనోరంజన పద్మావతీపరిణయ నాటకమును, కర్ణాటక పారిజాతాపహరణమును, స్వయముగాఁ గూర్పుఁగావించనయ్యె.

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును, సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటకసంకీర్తన మణిమంజరియును, శృంగారసంగీతమాలికాపుంజంబును, మంగళనీరాజన ప్రసూన వితానంబునుంగలిగి పండితపామర జనరంజనంబైన, కవికర్ణామృతమను, యిప్పొత్తము నచ్చొత్తింప వాగ్దానంబొసంగిన కోడంగల్లు పురీనివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోట్రికభిక్షయాభిధేయుని కృతజ్ఞతకెంతయుఁబాత్రుఁడ.

ఇట్లు, పూర్వోపాధ్యాయ బుధజనవిధేయ

మేల్నాటి లక్ష్మయాభిధేయుడు

గ్రంథముద్రణకర్త వంశావళి

శ్రీమత్కొడంగల్లుపురీ నివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోట్రికభిక్ష
యాభిధేయుని వంశానుక్రమాభివర్ణనము.

శా॥ శ్రీనారిన్నుభలగ్న మందలరితాఁ గ్రేగంటనీక్షింపనే
త్రానూనాబ్జయుగంబుడంబుగను ముద్రాముద్రితంబైతగ
న్నామస్లాంచినరించిమించిపొగడ న్నా వేంకటాద్రీశ్వరుం
డౌనెంచన్గుణివైశ్యభిక్షయమణి న్హర్షంబునం బ్రోవుతన్॥

తే॥గీ॥ కలిమిచానకుభూషణావలుల పేటి
పంటవలతికిఁజెక్కుంపు పసిఁడికుప్ప
యాచకౌఘమునకుసార నైచికియన
భువిఁదనర్చు కొడంగలు పురవరంబు॥

శా॥ శ్రీవత్సామలగోత్రవర్యులు రమాసీమంతినీసుస్థితు
ల్భావింపన్సుగుణావతంసులు వరాపస్తంబసూత్రాఢ్యులు
న్దేవన్వేంకటశైలనాథ పదకంజాతార్చకుల్వర్తక
ప్రావీణ్యుల్ధరభిక్షయాభిధసుధీవంశాగ్రణుల్పొల్చిరా॥

సీ॥ హరుఁడుమిత్రుండని మురియుచుండెనుగాని
సఖునిభిక్షముమాన్పఁ జాలెనొక్కొ
తారాద్రిచెంత సదాస్థితుండై బహు
నిధులనార్జింపంగనేర్చెనొక్కొ
కొలఁగాకధనమొక కోణమందనిశంబుఁ
బడియుండ పేరము ల్నడిపెనొక్కొ

శ్రీదుఁడై నందున మోదమందెనుగాని
యిక్కొ-అంతలుగల్గు పెటిఁగెనొక్కొ-

తే॥గీ॥ యనుచు జక్కులతేనిహాస్యంబుసల్పి
సంఖ్యలకుమించి విత్తంబుసంగ్రహించి
కలిమిచేనొప్పదురు కొండంగంటిపురిని
వైశ్యమణులైన కోట్రికవారలార॥

మ॥ విదితంబైతగుకోట్రికాన్వయమున న్విఖ్యాతచారిత్రులై
పెదగోవిందయసెట్టిజెట్టి చినగోవిందార్యుఁడుంబుట్టి కో
విదులానాననిసన్నుతుల్సలుప సద్విద్యాధికోపేతులై
ముదమారన్బలరామకృష్ణులబలెంబుణ్యాత్ములై పొల్చిరా॥

క॥ ధీరుఁడుపెదగోవిందయ
మారసమానాకృతులఁగు మారులలక్ష్మీ
నారాయణసన్నాముని
గౌరవయుతులింగయార్యుఁ గని ముదమందెన్॥

శా॥ గోవిందాత్మజులైనయాత్మ భువులన్శోభించుచుంబోలిరా
ధీవామాకృతులంగ్రమంబున ధరన్దీర్ఘాయురారోగ్య వి
ద్యావాగ్వైభవులై మెలంగిరి హరిధ్యానైకపారీణులై
గోవిందాత్మజులంచుబల్కఁదగు బోగోప్యంబునింకేటికిన్॥

తే॥గీ॥ శంకరుఁడు సామజాననషడ్వదనుల
గనినచాడ్పునసుమతి లింగయసమాఖ్యుఁ
డందముగ వేంకయార్యు గోవిందయార్యుఁ
బడసిసంతానవృద్ధిచేఁ బరిఢవిల్లె॥

మ॥ ఘనలింగాఖ్యవదాన్యు జ్యేష్ఠసుతుఁడా గంభీరపాథోధి వ
ర్యునికీర్తిందుసుధాబ్ధిహంసకరిభి ద్యోవృమేభడిండీరచం
దనసంతానసురాపగాభి దురరుక్తారాద్రిసచ్చారదా
ఘనసారంబులఁగేరివెల్లి విరిసెన్గాత్మచక్రమందంతటన్॥

తే॥గీ॥ వేంకటాద్రీశ్వరుఁడుమున్ను వేడ్కఁ జేత
నలరి పద్మావతిని బెండ్లియైనభాతి
సిరులఁదనరారి వేంకయసెట్టిపుల్ల
మాంబనుద్వాహమై పొల్చెహర్షమెసఁగ॥

క॥ వరపుల్లాంబామణియం
దరుదుగ ధీశాలి వేంకయార్యుఁడువరుస
న్నరసింహాభిధు ధాకా
ఖ్యునిలింగయనామధేయుఁ గనివిలసిల్లెన్॥

ఉ॥ వెన్నుఁడురక్షణత్వమున వెన్నలఁ జేఁడువితీర్ణమందు వే
గన్నులవాఁడు భోగమున గన్నులవిల్తుఁడుసోయగంబునం
బన్నగరాట్టు బుద్ధిని గృపన్నయసింధువరుండు ధాత్రియం
దన్నవనారసింహుఁడు వియన్నదిఁ గేరిచెలంగెఁ గీర్తిచేన్॥

క॥ గిరిశుఁడు గౌరీతరుణిని
గరమరుదుగఁ బెండ్లియైన కరణిన్ధరణి
న్నరసింహానామధేయుఁడు
వరగౌరాంబనువరించి పరిణయమయ్యెన్॥

ఉ॥ ముగ్గురుమూర్తులోయనఁగ బుట్టిరి గౌరమగర్భవాసులై
యిగ్గతి శ్రేయమిషీసహితుఁ డెల్లయజ్యేష్ఠతనూజుఁడై తగ
న్నగ్గనిరక్షణత్వమున సభ్యుఁడు రామయపొల్చెమాన్యుఁడై
యగ్గలమైనసంపదల నందెను వేంకయ సార్థకంబుగాన్॥

సీ॥ చిందంబుమగ జాల సింగంబు రేజేని
మినుహాఁకడా యంచమిన్కుఁ గేరి
నలువపడంతి వెన్నెలపోరుదిండీని
చిలువల యెకిమీని చెలువుఁ దెగడి
వేగంటివాలుపా ల్వెల్లిసుప్వాణి
జేజేలబాబా రెల్లుజిగి నెదిర్చి

వెలిమ్రానుముక్కంటి వలిగట్టుమడికాసు
కప్పురాల తెలిదమ్మి కాంతి నెంచి॥

తే॥గీ॥ మేటిపుల్గులదొర మోముఁ దాటిసిడెము
దారి వేల్పులగిడ్డి చౌదంతి రిక్క-
నుఱుఁగుఁ జలితరి మబ్బుల మెఱుఁగుదూతి
వసుధఁ దనరారె రామయవర్యుకీర్తి॥

చ॥ అరయ విరించి శౌరి త్రిపురాంతకులర్థిని శారద న్రమా
తరుణిని బార్వతిన్వరుసఁ దప్పకఁ బెండిలియైన చాడ్పున
స్వరమతి యెల్లయార్యుఁడు సబంధుఁడు రామయ వేంకయార్యుఁడు
న్సరవిని శేషమన్వినయచారిణి శేషమసాయమాంబలం
బరిణయమంది భాసిలిరి వైశ్యకులాగ్రణులై వసుంధరన్॥

రామయార్యుని జాయాశిరోమణి

క॥ తానన్నపూర్ణయై పతి
హీనత్వము చేత భిక్షమెత్తుచునుండ
న్మానుపదంచునుగిరికా
మానిని నెదిరించి శేషమాంబ చెలంగెన్॥

తే॥గీ॥ పాండుపార్థివచంద్రుని భార్యయైన
కుంతికిని బార్థుఁడుదయించి సంతసిలిన
పగిది కోట్రిక రామయ పత్నియైన
శేషమకుఁ బుట్టి ఫుల్లయసెట్టి దనరె॥

సీ॥ శారదాశారద నారద నారద
పారపారదమార మారగిరులఁ
దారతారకతారతారాహిసం
హారహారనీహారహారాంగరుచుల
సారసఘనసార సౌరసైంధవసార
సారబృందారమందారగతుల

గాఢపాకాఢాపగా నీకాశకాశ
రాకానిశాకరనాకకరుల

తే॥గీ॥ మించిభువిఁదనకీర్తి వర్తించసాగె
నంచుసరసులుగొనియాడ హర్షమునను
వైశ్యకులవార్ధి చంద్రుఁడై వాసికెక్కి
పుల్లయార్యుండుదాతయై యుల్లసిల్లె॥

సీ॥ తలవాకిటవలంతిఁదగ జేర్చుకొనిచాల
మేటియాచతురాస్యు మేధయెంత
మాటిమాటికిబెక్కు మాధ్యంబుధరియించు
వరసురాచార్యుని ప్రజ్ఞయెంత
సతతంబుభాసిల్లు శ్రుతిహీనుడైనట్టి
చిలువతేనిమనీష చెలఁగునెంత
సరగ శుకాఖ్యునిస్వాంతేహతంగన్న
వ్యాసర్షివాక్ప్రౌఢివటులునెంత

తే॥గీ॥ యనుచువారలనిరసించి ఘనతవడసి
కవసమునన్ప్రవీణతఁగాంచిమించి
వైభవంబుననిర్జరపతినిదెగడి
చెలఁగెకోట్రికపుల్లయసెట్టిజెట్టి॥

సీ॥ కోట్రికాన్వయవార్ధి కుముదబాంధవ్రుడనం
దనరాంకికలిమిచేధనదుఁగేరి
పారకృష్ణార్జున సంవాదమనుగయో
పాఖ్యానమొనరించి హర్షమెసఁగ
శృంగారయుక్తమౌ సంగీతములరచి
యి.చిముద్రణముగావించిమించి
మహికవిశ్రేష్ఠుఁడౌ మజ్జనకునిచంత
నరసభూపాలీయ మరసి యభ్య

క్షీరసాగరకన్యను గేరిలక్ష్మ
మాంబసుగుణకదంబయై మహిం జెలంగె॥

తే॥గీ॥ లక్ష్మమాంబికయందు సలక్షణముగ
రంగనాథు నృసింహులు నెసంగుచంద్ర
శేఖరుని గాంచి భిక్షయసెట్టి చెలంగె
వంశమభివృద్ధిం జెంద నిస్సంశయమున॥

కం॥ మారులు చెలువంబున సుకు
మారులు ధీరత్వమునం గుమారులు మహిసో
మారులు గారిచ్చిన్నిక్రొ
మారులు భిక్షయకుం బొడమిమలయుదు రెలమిన్॥

పై గ్రంథముద్రణకర్త దివ్యక్షేత్రముల యాత్రసల్పిన ప్రస్తావము

సీ॥ కృష్ణాఘనుష్కోటి విష్ణుకంచిజిదంబ
రముగాళహస్తి శ్రీరంగవరముం
దిరుపతిశివకంచిం దిరుచనాపల్లిస
ద్రామేశ్వరము మధురాపురంబు
బక్షితీర్థంబును బంఢరిం గుంభకో
ణము గయాభద్రాచలముం బ్రయాగ
మునుజంబుకేశ్వరమును జగన్నాథంబు
సింహాచలంబుం గాశీనగరము

తే॥గీ॥ లలితగోదావరిని మంగళగిరి నెలమి
దక్షిణోత్తర దివ్యయాత్రలనుగన్న
తండ్రి దనతోడంజను దేరం దనరసల్పి
ఖ్యాతింబడసెను వైశ్యాగ్రగణ్యుండైన
భిక్షయాఖ్యుండు బంధుసంరక్షకుండు॥

ఉ॥ భూవలయప్రశస్తసుత పోవిభవుండు ననూనపుణ్యసం
భావితమూర్తి శ్రీయుతుండు వత్సమునీంద్రుండు బ్రహ్మవేదివి
ద్యావిజితాదిపన్నగుండునై యతి నంఘను సేవితుండునై
పావనసద్గుణుండు నయ భాసిలెదిగ్వినుత ప్రకీర్తి చేన్॥

ఉ॥ పావనతన్మునీశ్వరుని వంశమునందలకోట్రికాన్వయం
బీవసుధం గొడంగలు పురీంద్రమునందుఁ జెలంగెనారవి
ద్యావిహితుల్సమస్తసుగుణాన్వితు లార్యజనానుసేవనా
కోవిదులైనవారు నలఘుల్జనియించుకతంబునంగదా॥

ఉ॥ అందుజనించిమించె సముదంచితకీర్తి నిగాంచిశ్రీలచే
తందనరారియాచకుల దాతయటంచువిశాలపాండితీ
మందిరపండితప్రవరమాన్యతలన్విలసించిపెద్దగో
విందసమాహ్వయుండుసమవిణ్మణులందుసెబాసునొందుచున్

ఉ॥ ఆతనివంశమందు నుదయంబునుగాంచెరమాకళత్రవి
స్ఫీతపదాంబురుడ్యుగళ విశ్రుతసన్మకరందబిందు సం
ఘాతసుపానతుందిల మనస్కుఁడురమ్య కవిత్వధోరణీ
ప్రీతకవిప్రకాండుఁడు విభీతజనాదృతిపుల్లయాఖ్యుఁడై॥

చ॥ పురుసుకళావితానమునఁ బుష్కరవైరినిఁ బుష్కరేశ్వరుం
బురువిభవాభిరామమున బుష్కరపాలునిఁ బుష్కరాంబకుం
బురుతనుశోభనంబునను బుష్కరకేశునిఁ బుష్కరాంబకు
న్వరుసజయించిమించె ననివార్యుఁడుపుల్లవిడింద్రుడిద్ధరన్ ।౩౬

సీ॥ ద్విజనాయకునిమించి ద్విజులనుబోషించెఁ
దన సుకళాప్రభా ఘనతచేతఁ
గవిరాజునలయించి కవులనుదరిఁజేర్చెఁ
దనకవిత్వప్రభా ఘనతచేత
గురువునువంచించి గురువులఁబూజించెఁ
దనమనీషాప్రభా ఘనతచేత
బుధునవమానించి బుధులగోష్ఠిఁజెలంగె
దనదువిజ్ఞానస ద్ఘనతచేత

తే॥గీ॥ నతఁడు సామాన్యుఁడేబలాహ కవితరణ
వారపూరప్రపూరితవార్యదీన
వాయఁడద్రిసుధీకాఁడ పారయశుఁడు
పుల్లయాభిధసత్కవితల్లజుండు॥

చ॥ సరసకవిత్వవైఖరుల సత్యవచోవిభవంబు నందుఁ శ్రీ
ధరపదపంకజార్చనలఁ దత్పదభక్తసుసేవనారతి
న్నిరుపమదానశీలతను నిర్మలతన్సుయశోభిరామత
న్ధరణినిబుల్లయార్యునకుఁ దార్కొని యేమనుజుండునీడగున్॥
చ॥ పరమపతివ్రతాతిలక భర్తృనుగామిని పంకజాలయా
చరణసరోజసేవనల సంతతకాలము పుచ్చుసద్గుణా
కరపరిపూతభాసజిత కంతుసతీశత వేపసాయమా
ఖ్యరహినిమించుఁ బుల్లయవరాంగన యంగనలందు మేటిరై॥
ఉ॥ ఆమిథునంబు శ్రీహరికటాక్షమునం బడసెంగుమారుగా
నామదనాభిరాముని గుణాన్వితునిర్మల కీర్తిసాంద్రు వి
ద్యామహితున్వదాన్యుని సుధామధురోక్తివిశారదుంగవి
ప్రేమునిసత్యసద్వినయు భిక్షయనాముని శ్రీసుధామునిన్॥
సీ॥ జలదంబులను దగుసాటిఁగవచ్చుఁ
జలనంబులేకుండ మెలగుచున్న
బలిచక్రవర్తి నేర్పరచిచెప్పఁగవచ్చు
దానవత్వంబును బూనకున్న
నానిశాపతిని సమానంబుఁ దేవచ్చు
దోషాకరత్వంబు దొఱయకున్న
గిరిజేశ్వరునిబిల్చి సరిగూర్చగావచ్చుఁ
గొండగుహాలలోన నుండకున్న
తే॥గీ॥ నితనికీతండె యసమానగతిఁ జెలంగు
సతతసత్కవిపండితా దృతిని జేసి
క్షితి నసామ్యతకీర్తి సంగతినిబొందె
భిక్షయార్యుండు సుగుణవిలక్షణుండు॥
చ॥ ధనముఁబొసంగ విద్యలకుఁ దావుఁబొసంగదు విద్యలుండిన
న్ధనమతిదూరమేగు నికదాతదరిద్రుఁడు భూరిలోభియా
ధనికుఁడుదద్విధంబుమ నధార్మికుఁడై విలసిల్లుభిక్షయా
ఖ్యునికడలేదు విత్తముకళోర్జితశక్తియుదానముండెడున్॥

చ॥ సిరిఁగలమూర్ఖులోభి గుణశీలుఁడుగాక నహంకృతాత్ముఁడై
వరకవిపండితావళినిఁ బర్వినదుర్మతిప్రేతరాజ దు
ర్భరభట సంచయంబువలె రక్కసిబంట్లనుఁబోలెఁజూచునా
దురితగుణంబు సుంతయినఁదూఱదు భిక్షయమానసంబునన్॥

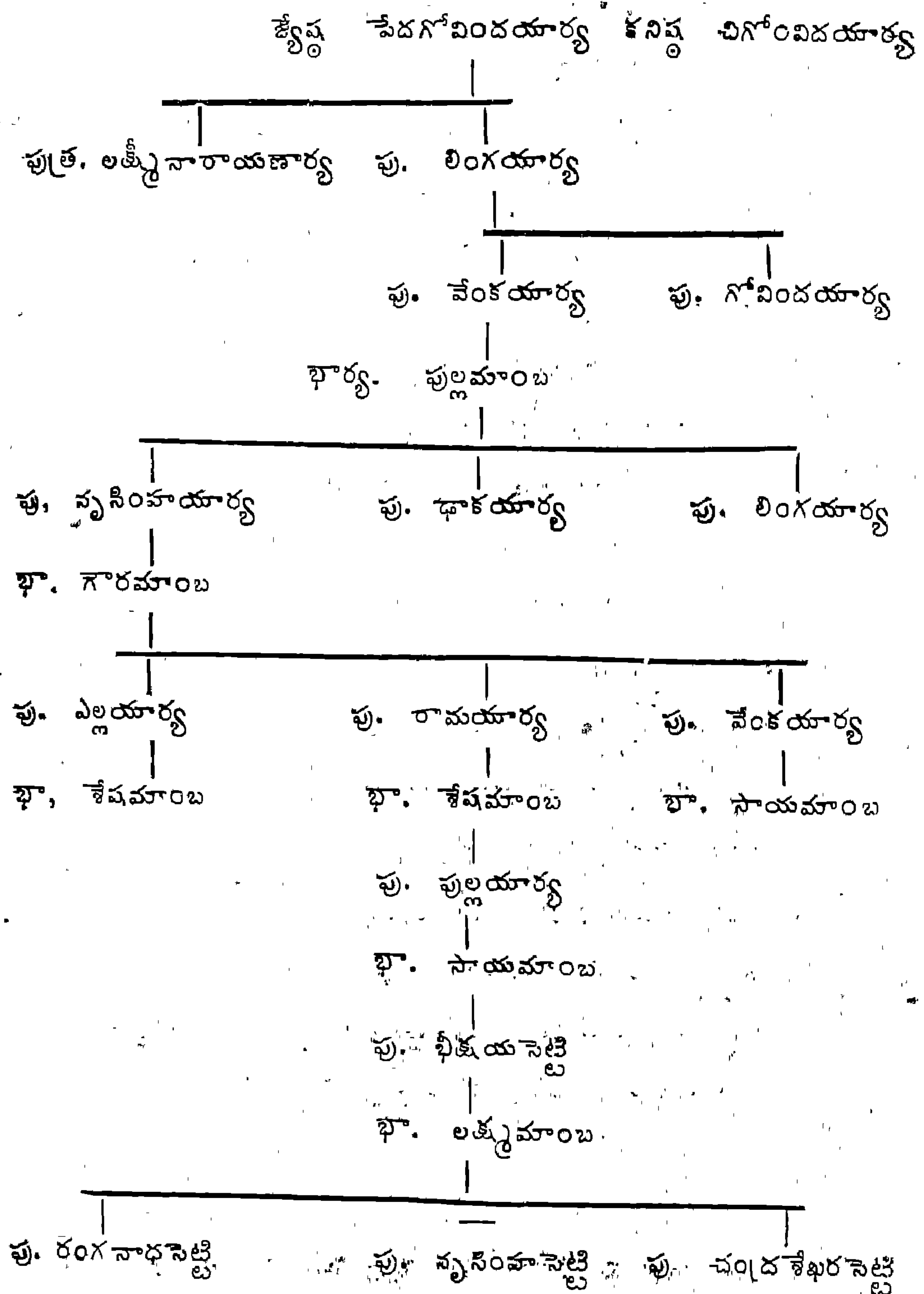
సీ॥ ఆమహితుండు లక్ష్మ్యభిధయాసతీ
తిలకంబునందు సలలితగతిని
త్రేతాగ్నులంబోలెఁ దేజరిల్లెడుసుత
త్రయమునుగాంచెను రంగనాథు
నరసింహనాముని వరచంద్రశేఖరుఁ
జనువానిపితరుల ఋణమువాయఁ
బుత్రత్రయముగూడి పొలుపారుసిరులచే
సతతసౌభాగ్య సంగతులచేత

తే॥గీ॥ వేంకటేశ్వర సత్కృపా విలసనమున
భిక్షయార్యుండు పండితవిబుధసుకవి
జనులమన్నించి మర్యాదఁగొనుచునుండ
దీవనలనిచ్చు చున్నాడ భావమలర॥

చ॥ నరులగుణంబులెన్నగను నారసనంబుపథంబుఁద్రొక్కక
న్మరయుచునుండగావిదిత మేకద నీ కిలభిక్షయార్య వి
ద్వరునిగుణాతిరేకములు భావమునిండగవ్రాసినాడనో
హరిననుఁదప్పులెన్నకమహాదయతోడుతఁబ్రోచుచుండుమా।

(౧౨ వ పేజీలో వంశవృక్షము చూడుడు)

గ్రంథముద్రణకర్త వంశవృక్షము.

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

ఇష్టదేవతాస్తుతి.

శా॥ శ్రీవైదర్భిసరోజసక్తభసలశ్రేణిం బొలగించన
త్త్వాపుంబాసి ముఖాంబుజంబునఁ బడందన్వంగిభీతిల్లిరా
భావంబాత్మనెఱింగి గంధఫలులంబై చల్లియత్తేఁటులం
బోవంజేసినకృష్ణుఁడెప్పుడు మముంబోల్పారఁగాఁ బ్రోవుతన్॥

సీ॥ మెఱుఁగారువదనంబు సరసిజంబులఁగేరి
విధుమాడ్కిఁ దద్దయువెలయుచుండఁ
జెలువొందురోమాళి యళులనునిరసించి
హరిభంగిసంతతంబలరుచుండఁ
బరికింపవేనలి వారిదంబులదూఱి
యేడ్తెఱంగృష్ణత్వ మెసఁగుచుండ
భావింపలేఁగౌను పంచాస్యమునునవ్వి
రహినసంతవిధంబుఁ గ్రాలుచుండ

తే॥గీ॥ దనరువాతెఱ బంధూకమునుహసించి
మాధవస్ఫూర్తి వెలసిల్ల మహినదదయ
నంబులంతట శౌరిభావంబుఁజెంది
పొసఁగుసిరిమాకు సంపదలొసఁగుఁగాత।

మ॥ పరఁగన్భారతిక్రొప్పు వారిదముఁగాభావించి తానెక్కుహం
సరహిస్ఫీతిఁ వహించి యేగునని బల్భక్తించి సందేహతం
ద్వరగా వాణిసినై జనక్కృముఁన నిత్యంబొప్పుగాఁదాల్చుచు
స్వరసత్వంబునఁబొల్చు ధాతనుఁదాజై వాత్సల్యకుం జేయుతన్॥

సీ॥ ప్రోల్లసద్వల్లకీ పుస్తకాంచితపాణి
రాజతాసితఫణి రాజవేణి
వినయనిరంతర వినుత మునిశ్రేణి
మకరందనవసుధా మధురవాణి
చాంచల్యమోచన చకితసంజ్వలదేణీ
దక్షిణభుజకసద్వరకృపాణి
కైవల్యహార్మ్యాగ్ర కాంచననిశ్రేణి
యంచ తేజీనెక్కు మించుబోణి

తే॥గీ॥ యాచితేంద్రాణి సర్వవిద్యాధికాణి
సన్నుతాఖిలగీర్వాణి స్మరవధూని
పులినజచ్ఛ్రోణిజాణయా నలువరాణి
కలితకల్యాణి ధీనిచ్చుఁగాతవాణి॥

ఉ॥ ఇందునిభాననార్య వలపెక్కఁగ నంకముఁ జేరఁబోయిచె
న్నొందహిహారరాజిఁగని యోర్వక సాధ్వసమందినిల్వఁగా
సందియమేలబర్హకచ చయ్యనరాఁ దగునంచుఁ బేర్మిచే
సందిటనుంచిముద్దులిడు శంకరుఁడిచ్చువిభూతులర్మిలిన్॥

చ॥ కటికిమలజ్జనించినెఱిఁగ్రాలెడి నిన్నుఁగరంపనావశం
బెటులగునంచునాడితి గిరీశుఁడ నీకిది భూరికార్యమే
తటుకునఁబైఁడిగుబ్బలిని దద్దయువిల్లుగవాంచినట్టి ధూ
ర్జటివికదాకడంగివలిచట్టు కొమారిఁగరంచుచక్కఁ దు
ర్ఘటమెయటంచుఁబల్కుశివ కాంతయొసంగుతమాకభీష్టముల్॥

చ॥ అరయదటాలునజ్జన నియంకతలంబునుడాయఁబోయిని
ర్భరగతిచేఁదదీయజు హలారాణముఁగాంచి మదింపలకగా
నురుశరభాగ్రిమత్వ మిరవొందిననీకళు కొందుకంచు న
గ్గిరిజనచింపఁజేరఁజని క్రీడయొనర్చుచు మోదచిత్తుఁడౌ
ద్విరదముఖుండుమత్కృతికి వేమఱువిఘ్నమొనర్పఁగావుతన్॥

సీ॥ ఆదియుగంబునం దబ్జాత్మునకుమృదు
తల్పమై శేషాఖ్యఁధనరిపిదప

రెండవమాఱొగి న్నిండువేడ్కఁదలిర్ప
రామానుజన్ముఁడై రహిఁజెలంగి
మూఁడవసారి సమోన్మదహృత్కమలుఁడై
బలరామసంజ్ఞచేఁ బరిఢవిల్లి
పరికింపనాలవ పారిసజానూరి
కేశవాచార్యుల కేవలాత్మ
తే॥గీ॥ పత్ని కాంతీమతీ సతీరత్న గర్భ
జలధిరాకాసుధాంశుఁడై జననమంది
త్రిమత సంస్థాపనుండన దేజరిల్లి
నట్టిశ్రీభాష్యకారునే నభినుతింతు॥
సీ॥ పరమసత్త్వావాస పరుఁడగువాగను
శాసనుచతురాస్య సరణిఁబొగడి
బహుముఖవక్త్రయౌ రహిఁగుండలీంద్రుని
పదగూఢభావంబుఁ బ్రస్తుతించి
లలితవైదర్భిచేఁ జెలగుశ్రీనాథుని
పురుషసింహత్వంబు సరగఁదలచి
విబుధవత్సలుఁడని విలసిల్లుసోముని
సన్మార్గగతులను సంస్మరించి
॥గీ॥ కవివితానంబునకుమేలుఁ గలుగఁజేయు
భాస్కరునివృత్తనియమప్రభావసమితి
నభినుతించియు నితరపూర్వాంధ్రకార్య
స్వజనకౌశలకోవిదవ్రజముఁగొల్చి॥
క॥ ననులక్షణాన్వితునిగా
నొనరించి కవిత్వసరణియుందెలియంజే
సినమజ్జనకుండౌ కవి
జనపుంగవరంగయార్యు స్మరియింతు నెదన్॥
౦॥ తే॥గీ॥ ఆదికవిసార్వభౌముల కైననెఱసు
లుండుననవేళ పరులకు నుర్వినెనవ

రించఁగలతావునను సవరించుటొప్పు,
గాన సవరించరానిచోఁ గరముగార
వించి నాతప్పితములు మన్నించవలయు॥

వ॥ ఇవ్విధంబున వర్తమానాంధ్ర కవీంద్రులంగొనియాడి॥

పం॥ తే॥గీ॥ క్షితినిగోశంబు లరసిపోషింపవలయుఁ
బిదపనాలింపఁ జనునుగోవిదులఁబ్రశ్న
సేయఁదగుఁ గడుమదిని మోచింపుటొప్పు
నెచటనెఱుఁగనిచో నేరమెంచఁగూడ
దనుచునేభావిలోకుల నభినుతింతు॥

వ॥ భక్తపరాధీనుండగు భగవత్ప్రేరితుండనై నిర్మింపంబూనిన నవ్యతరకావ్యం బవిఘ్నంబుగా సమాప్తినొందుట కభిలేష్ట దేవతాప్రణుతియు, నాచార్యవర్యులనుతియును, సకలసత్కవిప్రవరుల లస్తోత్యంబును, మజ్జనకుని సంస్మరణంబునుంగావించి జన్మసాఫల్యంబుకొఱకు మదీయవంశానతార క్రమంబభివర్ణించెద॥

సీ॥ మేటివిద్యలవాగ్వ ధూటీశునైనను
బాటింపలేరుమే ల్నాటివారు
పాటిఁదప్పమటంచు మాటిమాటికివిధిఁ
జాటించువారు మేల్నాటివారు
నాఁటగోలంబెను పీటిరాయులచెంత
నేపైనవారుమేల్నాటివారు
కోటిబుధులయందు మాటలచేదొట్టు
పాటొందఁబోరుమేల్నాటివారు

తే॥గీ॥ మోటునడకలఁబోరు మేల్నాటివారు
బూటకులుగారు తారుమేల్నాటివారు
సాటిలేనట్టికృత్తుల్లుమేల్నాటివారు
సీటుగుల్కెడువారుమేల్నాటివారు॥

తే॥గీ॥ అట్టిమేల్నాటివారి వంశాబ్ధిశుభ్రుడ
బాంధవుండనఁబోడిమి సద్బంధులోక

దేవమణియీతఁడనఘవిందేజరిల్లె
జెన్నయార్యభిషఙ్మౌళిచెన్నసంగి॥

తే॥గీ॥ మున్ను శఠకోపమునిగోత్రమునఁజెలంగి
సూరి రామానుజాచార్య సూత్రయోగ్యుఁ
డగుచుసద్వైష్ణవాగ్రిముఁడనమదీయ
వంశమునఁ జెన్నయార్యుండువాసికెక్కె॥

వ॥ అనంతరంబ.

చ॥ పొలుపుగభక్తసంఘములఁ బ్రోచుటకై మదిలోఁదలంచిదా
నిలవసుదేవపత్ని కుదయించినహరి మురారిరీతిగా
నలతిరునామధారుల ద్వయంబునఁగావగ గోరిచెన్నయా
ర్యులసతికింజనించె బ్రపరుండుమురారి సమాఖ్యుఁడెంచగన్॥

చ॥ ఉరగశయానుఁడయ్యు సతతోదధిమధ్య నికేతనస్థుఁడై
గరుడపత్రినెక్కి గతి గానకబిచ్చము నెత్తిమృత్తికా
భరధరుఁడయ్యుపుణ్యజన భంజనుఁడైనమురారియీడునేఁ
డరయఁగవచ్చునేభువిని హరిమురారిభిషగ్బలారికిన్॥

సీ॥ అచ్యుతత్వముమహైశ్వర్యతతియందు
గనదనంతవిభూతి కళలయందు
మాధవస్ఫురణంపు మంజులోక్తులయందు
సుమనఃప్రసన్నతచూడ్కులందు
హేమాంశుకస్ఫూర్తి భామగాత్రమునందు
విధుభావమానన విభవమందుఁ
గృష్ణప్రభావంబు బృధుకనీనికలందు
విశదమాహారిలీల యశమునందు

తే॥గీ॥ వెలయభావించి తిలకించవిష్ణుమయత
యితనియందునసింప సత్కృతులెత్తింగి
విలసదన్వర్థనామంబు వేడ్కనిడగ
మహిమురారి బుధేంద్రుండురహిఁజెలంగె॥

తే॥గీ॥ అంతనాభవ్యుఁడర్ధాంగి యందు వేంక
యార్య శేఖర గోవింద యార్యుఁ గాంచె
రామచంద్రుండు నిజసతీ రత్నమందు
గుశలవులఁ గన్న చాడ్పునఁ గుశలమునను॥

వ॥ అట్టి కుమారద్వితయంబునందు.

సీసమాలిక॥

శ్రీమించు కాంచీపురీనివాసుండగు వరదరాజస్వామి చరణకమల
మత్తమిళిందాయమానమానసుడై సుజనులచేఁ జాలమన్ననలఁ [జెంది
శఠకోపమునిగోత్రజలధితారేశుఁడై భాసిల్లుచును మహాభాష్యకార
యతిసూత్రయోగ్యుఁడై క్షితిఖ్యాతిఁ గన్న బిజాపూరుమహార [దల్లాసాసాదు
షాప్రదత్తవిచిత్ర చామరాందోళికా చ్ఛత్రముల్ చేకొని సమ్మ [దమున
నాఁడుమద్రికిసమ్ము నాడగాఁడనమించి చర్చింపఁ దన్మ్లేచ్ఛచక్రవర్తి
కరుణచేతను బళగానూరుగ్రామంబు నందు సత్క్షేత్రంబులర్థిఁ బ్రాప్తిఁ॥

తే॥గీ॥ జేసికొని సంతతానంద చిత్తుఁడగుచు
దనరి లుక్మాన్హకీము చందమునఁ గరము
వాసికెక్కిన యూనాని వైద్యుఁడనఁగ
నెలమి మెప్పులనడసి భూతలమునందు
వైష్ణవాగ్రణి నాగవర్ధిష్ణుఁడైన
పరమగోవిందయార్యుండు పరిఢవిల్లె॥

శా॥ శ్రీవర్ధిష్ణునికేతనోజ్జ్వలుఁడు సంశ్లేషార్ద్రవుండాత్మభూ
సేవాహ్లాదుఁడు శంఖచక్రసుకరస్ఫీతుండు భద్రాభిధాం
ఛావేశుండరుణాబ్జలోచనుఁడు సత్యాసక్తచిత్తుండగా
గోవిందుండనఁ బొల్చె నామ సమతన్ గోవిందయార్యుండిలన్॥

తే॥గీ॥ అట్టిగోవిందయార్యుఁ డర్ధాంగియందు
భవ్యుఁడౌ కొండయార్యునిఁ బడసెనతఁడు
ధరణిఁ దరికొండ నద్భుతధైర్యమునను
హేళనమొనర్చి విబుధరింఛోళిపొగడ॥

శా॥ గోవిందాత్మజుఁడైన బ్రహ్మ నిజమాకొండాభిధేయుండుదా
భావింపంజతురాననుండు విలసద్భాషావిలాసుండు స
త్త్వావాసైకపరుండు సర్వవిబుధాహ్లాద ప్రదుండెంచఁగా
గోవిందార్యతనూజుఁడై నెగడు నేగోష్యంబునిం కేటికిన్॥

తే॥గీ॥ భార్యయందాతఁ డాళ్వారయార్యునంబు
లార్యపుంగవుఁ గాంచె నౌదార్యశాలి
మానవిధిపాండుభూపతి మాద్రియందు
ఘన నకులసహదేవులం గన్నమాడ్కి॥

వ॥ తదనంతరంబ.

తే॥గీ॥ చనఁగనాసూరి కేశవాచార్యసతికి
భాష్యకారులుద్భోడమిన పగిదిభువిని
గొండయార్యభిషజ్మౌళి కూర్మిసతికి
లక్ష్మయామాత్యుఁడుదయించి లలిఁదనర్చె॥

వ॥ తత్పుత్రత్రితయంబునందు సురపురీసంస్థానాధీశ్వర కోసలాన్వయాగ్రేసర రాజాబలవంత బహిరీబహాదరు జబరన్మల్కమొుతహారుద్దాలా రువాఁబ, జంగ్బిరుదాంకిత పీతాంబరబహిరి పిడ్డినాయకభూమిభృద్వర ప్రధానశేఖరుండనంబొల్చి బీర్నళ్లిజాగీరుదారుఁడన శోభిల్లి, శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యోభయ వేదాంతవర్తక పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీరంగరాజ భట్టారక దత్తబ్రహ్మరథ మహోత్సవ విభవ విరాజమాన శ్రీమత్తిరుక్కో విలూరుతిరుమలమున్మడికుమార మెంబెరుమానారు జయ్యరుస్వామి లిఖిత శ్రీకారకర్త్వతాన్వాధికార శ్రీముఖాకలిత మేల్నాటిగోష్ఠీవర్య లక్ష్మయామాత్యుండా రాజిల్లెను.

చ॥ భువిఁగలలక్ష్మయార్యువర భోగసమృద్ధినివిన్న యంతఁద
ద్దివిజవిభుండుచెంతకరుదెంచి హటాహటిసంభ్రమించి రే
బవలునుఱెప్ప మోడ్పకనె పల్మఱుఁగన్న కతంబునన్నచీ
ధవుఁడనిమేషసంజ్ఞఁదగఁ దాల్చెనుబాయకనాఁటనుండియుఁ గ॥

మ॥ వరలావణ్యసుకీర్తులంజెలగు మద్వంశేంద్రుఁడౌలక్ష్మయా
ర్యురమాసోదరులంబితామహుఁడు దానూహించిచూడంగనే
ర్పరుపన్నామికిబుద్ధికౌశలమునం బద్మారియందిడ్డభా
స్వరచిహ్నంబదికందటంచు నెలమింజర్చింపనింకేటికిఁ॥

క॥ అల్లక్ష్మయార్యుఁడంతట
నల్లమురంజిల్లపత్ని యుదరమునందు
న్నల్లలితవేంకయార్యుం
డల్లనఁబెద్దయ్యయనెడి యబలులగనిరోఁ॥

వ॥ తత్సుకుమార కుమారద్వితయంబునందు.

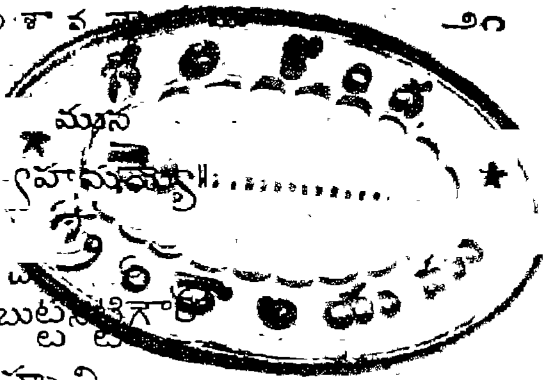
శా॥ శ్రీరమ్యంబగుకాంచికాపురి కడంజెన్నొందుమేల్పాటిలో
ధీరుండై నెలకొన్న పెద్దయభువిన్దీపించి తానాళువం
దారుస్తోత్రముసాంధ్రభక్తిని లసత్పద్యప్రబంధంబునా
లారాణించఁగఁజెప్పెనా చెలువపిళ్లస్వామి పేరందగఁ॥

వ॥ పెద్దయార్యునిపుత్రుండు చెన్నయార్యుండు తదనంతరంబ.

తే॥గీ॥ రహిని వేంకయ్య కులవధూరత్న గర్భ
మందుఁజెన్నారు తిరువెంగళార్యఘనుఁడు
వరుసలోకయ్య నాఁజెలువయ్యయనెడి
పుత్రులుజనించిరత్రి సత్పుత్రులనఁగ॥

వ॥ చెలువయార్యునిసూనుండు కనకయార్యుండు, తత్కుమా
రుండు నరసింహయ్య అందగ్రజుండు॥

తే॥గీ॥ హరిసిరినిమున్ను పరిణయంబైనకరణి
రంగనాంబానఘూటినిరంగమాఁబ

సరసతిరువేంగళార్యుండు స మాన
వసుధవిబుధాళిపొగడ సు ప్రహమహార్యా॥

సీ॥ తల్లికిఁదల్లియై యుల్లసిల్లనిల
గట్టుయందొగిఁ బుట్టి
భంగాస్వితుంజేరి ప్రబలనిజాహ్నవి
గోత్రారిచేఁబొందు గోరనిశచి
కువలయ ద్వేషినిగూడని సుచ్ఛాయ
కలహాశనునిఁగాంచకలరువాణి
తమ్ములపగవాని నమ్మనిరోహిణి
నరకునింబడయకఁబరఁగుధరణి

తే॥గీ॥ యీమెయానని బుధజనులెల్లమిగుల
వినుతిసల్పవిలసిల్లెవిమలమతిని
వఱలుతిరువేంగళార్యుని పత్నియైన
రంగదతులగుణాలంబ రంగమాంబ॥

వ॥ తదనంతరంబ.

క॥ తిరువేంగళార్యసతియై
యిరువొందెడిరంగమాంబ కిలబుత్రకులై
వరయోబళార్యుఁడనసు-
స్థిరమతి వేంకయ్యనాఁగఁ జెలఁగిరిరువురుశ॥

తే॥గీ॥ మహినిముచిసూదనుఁడుపులోమజనుబరిణ
యంబయినమాడ్కి శఠకోపమాంబనెలమి
గోరిపెండ్లిలితాఁజేసికొనిచెలంగె
వేంకయార్యభిజ్ఞామలవిబుధహేళి॥

వ॥ తజ్జాయాశిరోమణి.

సీ॥ తనుహీనునకుఁబ్రియ జననిగాకుండెనా
సిరినొకమాటుద్దిపరుపవచ్చు

వెనుముందుఁజూచువానిని సేలకుండెనా
సతినొకసారీడు సల్పవచ్చు
రహిఁబోరుదిండిని రక్షించకుండెనా
భాషనుసమముఁగాఁ బల్కవచ్చు
మందునిగా రాము మాతగాకుండెనా
ఛాయనన్నుపసరి సేయవచ్చు
తే॥గీ॥ నిట్టికొదవలుగలవార లియ్యవతికి
సాటియాదురె యనిబుధు లన్నుతింప
నలరెన వేంకయార్యు నర్ధాంగలక్ష్మి
కుశలశరకోపమాంబ సద్గుణకదంబ॥
వ॥ తదనంతరంబ:
పం॥ తే॥గీ॥ పఙ్క్తిరథునకుఁపట్టంపుభార్యయైన
కోసలాత్మజకునుమున్ను కొమరుమిగిలి
రాముఁడుదయించి నట్టులరమణ వేంక
యార్యసతి యగుశరకోప మాంబగర్భ
జలధిశశియన రామార్యుఁడలరెఁబోడమి॥
సీ॥ రమణీయసీతాత్మ రాజీవకలితుండు
హరిసన్నయభరతాన్వితుండు
ఖరదూషణారాతి వర సుమిత్రానంద
నేష్టుండుశత్రుఘ్న హితకరుండు
జనకహర్షప్రదుండినజాత సఖ్యుండు
కుశలవసుసమృద్ధివశపరుండు
మహివిభీషణచిత్త మహదార్తిహారణుండు
హంసాన్వయాబ్ధి నీహారకరుఁడు
తే॥గీ॥ రాముఁడలరారెఁదద్రీతినామసార్థ
కంబునగునట్టు విద్యాకదంబయుతుఁడు
గుణగణాఢ్యుండు మేల్మాటికోవిదుండు
రామయార్యభిషఙ్మౌళిరహిఁదనర్చె

తే॥గీ॥ గౌసలేయుండు సాధ్వియా వాసుధేయి
నతిముదంబునను ద్వాహమైనభాతిఁ
గృష్ణమాంబను బెండ్లియై పృథ్వియందు
రామయార్యభిప జ్ఞౌమ్మళిరమణఁజెలఁగె॥

వ॥ తదర్ధాంగీ సాధ్వీలలామంబు.

సీ॥ వల్లభుండన్యుల వాకిటఁబడియుండ
వారింపఁజాలని పద్మఁజేరి
మగఁడుపెక్షంబెత్త మర్యాదగాదంచుఁబల్కని
మలకూర్మిపట్టఁదెగడి
ప్రియుఁడుగోత్రంబె నుద్భేదింపఁగాఁగని
సైచుచుండిన శచీసతిహసించి
యినుఁడెప్డుకువలయంబున కార్తిగల్పించ
సంతసంబందెడి ఛాయనవ్వి

తే॥గీ॥ న్యూనమించుక లేక సదానయమునఁ
దనరిపేరిమిఁగల నిజధవుని సేవ
లెడతెగనిభక్తిచేఁ చేయఁదొడఁగి వెలసెఁ
బరమగుణపేటి కృష్ణమాంబావధూటి

వ॥ తదనంతరంబ

పం॥ తే॥గీ॥ దశరథునిభార్యయా సుమిత్రాతరుణికి
లక్ష్మణుండుద్భవించిన లాగురామ
యార్యకులసతీ కృష్ణమాంబాతిజఠర
శుక్తిముక్తాఫలంబన శుభముహూర్త
మునఁబొడమి లక్ష్మయార్యుండు దనరెభువిని॥

సీ॥ ఇంద్రజిత్పరవైభవైధితధీరుండ
హీనానతారుఁడనూనరామ
చంద్రానుజన్ముండు శాస్త్రప్రవీణుండు
జనకచిత్తాంభోజ శర్మకరుఁడు
దలపోయగాసుమిత్రా నందనుండూర్మి

రాభాసమానుండు లక్ష్మణాఖ్యుండు
భూరిభాస్వత్కులాంబుధి కైరవసఖుండు
సన్నయభరతాను సరణపరుఁడు
తే॥గీ॥ భూజనాహ్లాదకారుఁడై పొగడుఘనుఁడు
నామమాత్రంబున నెకాదు నవ్యసార్థ
భావమునను శత్రుఘ్నా గ్రగభవనిభుండు
లక్ష్మయార్యభిషజ్మౌళిలలిఁదనర్చు॥
సీ॥ పరఁగబిషక్శాస్త్ర పారంగతుండై ల
సద్ద్రావిడామ్నాయ సరణిఁగాంచి
శ్రీకోసలాన్వయా గ్రేసరుండైనసీ
తారామపార్థివోత్తముని చేత
హైరణ్యకటకరత్నాంచిత హారజాం
బూనదాంబరహయ భూములెలమి
సంపాదనమొనర్చి సరసులెన్న ద్వితీయ
ధన్వంతరియటంచు ధరణియంద
తే॥గీ॥ నూనతరసార విద్యావితానయుతుఁడు
కుందమాందార చందనాబ్దేందుయశుఁడు
గుణగణాఢ్యుండు మేల్నాటికోవిదుండు
లక్ష్మయార్యబుధేంద్రుండు లలిఁదనర్చె
తే॥గీ॥ లక్ష్మణుఁడు పేర్మిచే నూర్మిళను వివాహ
మైనమాడ్కి సతీరత్నమన నెసంగు
తిరుమలాంబమబెండ్లియై ధరణియందు
లక్ష్మయార్యభిషజ్మౌళిలలిఁజెలంగె॥
వ॥ తత్కుటుంబినీ సతీవ్రతంసంబు
సీ॥ ఇనునిచేసత్సం తతినిమాయనట్టునే
యించనిరోహిణియా మెయౌను
పెనిమిటిచేఁబుణ్య జనులకుబాధనే
యించని మైథిలియా మెయౌను

పథికరింభోళికిఁ బతిచేతహింసఁజే
యించనిస్సద్రతియీయామెయాను
చర్చింపరమణుని సగమెునర్చనియట్టి
హిమశిలోచ్చయ పుత్రియీయామెసత్య
తే॥గీ॥ మనుచుఁదద్దయువిబుధాళి వినుతిసల్ప
సంతతంబొప్పు వరభిషక్శాస్త్రనిపుణ
లక్ష్మయార్యునికుల వధూలక్ష్మిలలిత
దివ్యతరకీర్తినికురుంబ తిరుమలాంబ॥
వ॥ తత్పురంధ్రీ సాధ్వీమతల్లి.
కం॥ ఆమిథునమునకుఁగల్గెను
క్షేమమునవేంకయార్య శేఖరుఁడిలను
త్రామునకుఁ బులోమజకును
నేమమునజయంతుఁడొగి జనించినపగిదిన్॥
తే॥గీ॥ అరయమేల్నాటి లక్ష్మయార్యాభిధాన
భామినీమణితిరుమ లాంబాసుగర్భ
కలశవారాశికిని సుధాకరుఁడనంగ
రంగయార్యుండు వొడమిచెలంగెభువిని॥
తే॥గీ॥ అంతనాదంపతుల గర్భమందుఁజెలఁగి
మదనరూపసమానుఁడై మహిజనించె
గోపయార్యాఖ్యుఁడగు కులదీపకుండు
పిదపఁగృష్ణాఖ్య సత్పుత్రుఁడుదయమయ్యె.
వ॥ తత్కుమారరూప జిన్మారచతుష్టయంబునందు
సీ॥ సౌందర్యమునరమా నందనుండనవచ్చుఁ
దనుహీనుఁడైసదా దనరకున్న
వరవిద్యలందుఁదద్గురుఁడీతఁడనవచ్చు
ఘనమాధ్యసహితుఁడై పొనరకున్న
వైభవంబునదివస్పతి యీతఁడనవచ్చుఁ
గలిమిమున్నిటను గలియకున్న

నురుయశంబున హిమకరుఁ డీతఁడనవచ్చుఁ
దండికిభంగంబుఁ దలఁచకున్నఁ
తే॥గీ॥ గానవోరులనుబోల్ప జగానఁగాన
మింకఁదనకునుదాసాటి యీతఁడనుచు
సరసులెన్నఁగనాహ్లాద జలధినీదె
రంగయార్యాఖ్యసత్కవి పుంగవుండు॥
సీ॥ రమణకేదిగ్గేరి రాజధానీశ్వరుం
డై ప్రజ్వరిలుజంపు లాన్వయాబ్ధి
రాకేందుఁడౌ రంగ రాజకంఠీరవ
సచివాగ్రగణ్యుఁడై సంస్కృతాంధ్ర
కర్ణాటకప్రచిత్ర కవితావిశారదుండనఁ
బొల్చియతనిచే నొనరునట్టి
సౌవర్ణకటక సచ్చంద్రహారాష్ట
పదాంబరహయములనంది పిదప
తే॥గీ॥ భూరిశ్రీహసనాబాదపురవరాధి
కారియైమించు ధీరుకృష్ణశౌరి పేరఁ
గృతిఘటించి రహిన్బహుమతులనొంది
రంగకవిసార్వభౌముఁడై సంగెనవని
తే॥గీ॥ అతిముదంబున మదనుండు రతినిఁబరిణ
యంబయినచాడ్పునను సాధ్వియనఁబొనంగు
శేషమాంబనుబెండ్లియై క్షేమమొంది
రంగయార్యకవీంద్రుండు రహిఁజెలంగె॥
వ॥ తత్పురంధ్రీ సాధ్వీమతల్లి
పం॥చ॥ వసుమతియైవరుండెలమి వారకకందఫలాదులందఁగ
న్మెసఁగనయుక్తమంచనెనె నేర్పునరుక్మిణియైధవుండుమా
నసమున నెగ్గులేక నరనామముఁగల్గిన వానితేరుసం
తసమునఁదోలన్యూనమని తా వచియించెనె సద్గుణాళిచేఁ
బొసఁగెడి శేషమాంబనిలఁబోలఁగలారెటుభూమి భైష్మినుల్॥

తే॥గీ॥ అంతటన్రంగకవి శేషమాంబయందుఁ
గనియె వేంకటరమణార్య ఘనునిఁబిదప
లక్ష్మణస్వామియను నన్నులాలనమునఁ
బ్రేమమీఱఁ సీతారామ నామసుతుని॥

వ॥ తత్పుత్రత్రితయంబునందు.

సీ॥ ఆంధ్రగీర్వాణ కర్ణాటతురుష్క మ
హారాష్ట్రవిద్యల నభ్యసించి
జిష్ణుసంతానవర్ధిష్ణు విబుధకవి
గురుసమాశ్లేషమై పరఁగునట్టి
సురపురంబును బోలె సురపురీసంస్థాన
కోసలాన్వయవార్ధి కుముదమిత్ర
బుధజనమానస సాంభోజనన్మిత్ర
సీతారామభూమి భర్తృవరునిపొంత

తే॥గీ॥ నరయసచివాగ్రగణ్యుఁడై సరసమతిని
నతనిచేమన్ననలనంది యనుదినంబు
నిండు వేడ్కన్సు సుంధరామండలమున
రమణఁదనరారె వేంకటరమణసూరి॥

మ॥ గరిమం దాబుధవత్సలుండు సుకళాకాంతుండు గోత్రోదయుం
డరయన్సత్పథచారుఁడుత్కలవల యాహ్లాదుండు జైవాత్రృకుం
డురు సౌందర్యమునంది నేఁర్పుఁడిలలో నొప్పారు సర్వజ్ఞశే
ఖరుఁడౌ గావున వేంకటార్యకవి రాకాచంద్రుఁడౌ దద్యమున్॥

మ॥ మదనుండేయనఁజెల్లు వేంకయసుధీమాళిం జొకాటంపుఁజ
క్కఁదనం బందతనుండు పుణ్యజనసంఘుచ్ఛేది సంభూతుఁడు
న్మద చండాళిసమావృతుండు మదినెన్నన్జాతి రాహిత్యుసా
హృదుఁడుగ్వీస్థలి పాంథహింసకుఁడు దానిం పారఁగా కున్నచోన్॥

వ॥ తదనంతరంబున నాత్మపత్నియగు రంగమాంబయందు వరదరాజులు, వేంకటస్వామి, దేవరాజులను పుత్రత్రయంబునుంబడసి ప్రధాన మహోపాధ్యాయుండనంబొల్చి వేంకయార్యుండు కీ

రి శేషుండయ్యెను. సీతారామాభిధుండు నిజభార్యయైన సీతమ్మయం దురంగనాయకులను సుతునింగాంచి పాఠశాలాశాఖాధ్యక్షులచే శ్రీ ములను నామధేయంబువహించి స్కూలను పరీక్షయందుఁగడ మును ప్రధానోపాధ్యాయుండై ప్రవర్తించి యిప్పుడు సహాయోపా ధ్యాయుండై బాలురకు విద్యఁగఱపుచు సంతసిలుచున్న వాఁడు.

తే॥గీ॥ గోపయార్యభిషఙ్మౌళి కులవధూటి
యైనదామోదమందెడి యచ్చమాంబ
కవని నవమన్మథాకారుఁడైజనించి
చెలువయార్యుండు చర్చింప నెలమిఁజెలఁగె॥

వ॥ చెలువయార్యుండు మున్ప్రధానోపాధ్యాయత్వముఁగావిం చి కతిపయదివసంబులకుఁ జాలించుకొని సురపురమునందుఁ గృష్ణభూ వరునిచెంత కార్యనిర్వాహకుండైతనర్చి సహధర్మిణియైన గోపమాం బయందు జెలువపిళ్లస్వామియను కుమారునింగని విరాజల్లుచుండును.

తే॥గీ॥ కృష్ణయార్యాభిధుని ధర్మగృహిణియైన
కమలమాంబకునవని సక్రమముతోడ
జననమందిరినవ ధనంజయసమాఖ్యుఁ
డాదిశేషుండుమతి నిశ్శేషాభిధుండు॥

వ॥ జ్యేష్ఠుడైనధనంజయాభిధేయుండు స్కూలనుపరీక్షయందు గడ తేఱి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యాభ్యాసంబుఁగావించు చుగృహిణియైనవేంకమయందుఁగృష్ణయ, వేంకయ,యనుసూనులంగ నితనరుచుండును. తదనుజన్ముండైనశేషయాఖ్యుండుస్కూలనుపరీక్షం దుఁగడతేఱి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకువిద్యనుబోధించుచు భిషక్శాస్త్రమునందుఁగొంతనేర్పరియై అంతర్వత్నియైన చెల్లమ్మయను జాయతో మెలంగితనరారుచుండును.

తే॥గీ॥ అట్టివేంకటరమణార్యు ననుఁగుఁదమ్ముఁ
డైనయేనర్థిగోపాలు ననవరతముఁ
బరఁగఁబూజించి తత్కృప వడసికృతియొ
నర్చుటకుమదిఁ దలచియున్నాఁడభువిని॥

- చెన్నయార్య
  - పు. మురార్యార్య
    - పు. వేంకయార్య
    - పు. గోవిందయార్య
      - పు. కొండయార్య
        - పు. ఆళ్వారయార్య
        - పు. అంబులార్య
        - పు. లక్ష్మయార్య
          - పు. వేంకయార్య
          - పు. సిద్ధయార్య

రి శేషుండయ్యెను. సీతారామాభిధుండు నిజభార్యయైన సీతమయం దురంగనాయకులను సుతునింగాంచి పాఠశాలాశాఖాధ్యక్షులచే శ్రీరా ములను నామధేయంబువహించి స్కూలను పరీక్షయందుఁగడతేరి మును ప్రధానోపాధ్యాయుండై ప్రవర్తించి యిప్పుడు సహాయోపా ధ్యాయుండై బాలురకు విద్యఁగఱపుచు సంతసిలుచున్న వాఁడు.

తే॥గీ॥ గోపయార్యభిషజ్మౌళి కులవధూటి
యైనదామోదమందెడి యచ్చమాంబ
కవని నవమన్మథాకారుఁడై జనించి
చెలువయార్యుండు చర్చింప నెలమిఁజెలఁగె॥

వ॥ చెలువయార్యుండు మును ప్రధానోపాధ్యాయత్వముఁగావిం చి కతిపయదివసంబులకుఁ జాలించుకొని సురపురమునందుఁ గృష్ణభూ వరుని చెంత కార్యనిర్వాహకుండై తనర్చి సహధర్మిణియైన గోపమాం బయందు జెలువపిల్లస్వామియను కుమారునింగని విరాజిల్లుచుండును.

తే॥గీ॥ కృష్ణయార్యాభిధుని ధర్మగృహిణియైన
కమలమాంబకునవని సక్రమముతోడ
జననమందిరి నవ ధనంజయసమాఖ్యుఁ
డాదిశేషుండుమతి నిశ్శేషాభిధుండు॥

వ॥ జ్యేష్ఠుడైన ధనంజయాభిధేయుండు స్కూలనుపరీక్షయందుగడ తేఱి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యాభ్యాసంబుఁగావించు చుగృహిణియైన వేంకమయందుఁగృష్ణయ, వేంకయ్య,యనుసూనులంగ నితనరుచుండును. తదనుజన్ముండైన శేషయాఖ్యుండు స్కూలనుపరీక్షం దుఁగడతేఱి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకువిద్యనుబోధించుచు భిషక్శాస్త్రమునందుఁగొంత నేర్పరియై అంతర్వత్నియైన చెల్లమయం దుజాయతో మెలంగి తనరారుచుండును.

తే॥గీ॥ అట్టి వేంకటరమణార్యు ననుఁగుఁదమ్ముఁ
డైనయేనర్థిగోపాలు ననవరతముఁ
బరఁగఁబూజించి తత్కృప వడసికృతియొ
నర్చుటకుమదిఁ దలచియున్నాఁడ భువిని॥

- చెన్నయార్య
  - పు. మురార్యార్య
    - పు. వేంకయార్య
    - పు. గోవిందయార్య
      - పు. కొండయార్య
        - పు. ఆళ్వారయార్య
        - పు. అంబులార్య
          - పు. వేంకయార్య
        - పు. లక్ష్మయార్య
          - పు. పెద్దయార్య

పు. పెద్దయార్య
|
పు. చెన్నయార్య
|
భా. కృష్ణమాంబ

పు. వేంకయార్య
|
పు. చెలువయార్య
|
పు. కనకయార్య
|
భా. తిరుమలాంబ
|
పు. నరసింహయ్య

పు. లోకయార్య

పు. వేంకయార్య
|
భా. శఠకోపమాంబ
|
పు. రామయార్య
|
భా. కృష్ణమాంబ
|
పు. లక్ష్మయార్య
|
భా. తిరుమలాంబ

పు. తిరువేంగళార్య
|
భా. రంగమాంబ
|
పు. ఓబళార్య

భా. తిరుమలాంబ

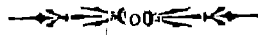
పు. వేంకయార్య — భా. తిరువేంగళాంబ
- పు. వరదరాజులు — భా. అనంతమ

పు. రంగయార్య — భా. శేషమాంబ
- పు. వేంకయార్య — భా. రంగమాంబ
  - పు. వేంకటస్వామి — భా. రామమ
    - పు. వెంకయ
- పు. లక్ష్మయాభిధేయ — భా. ముగ్గురు
  - పు. దేవరాజులు
- పు. శీతారాములు (శ్రీరాములు) — భా. సీతమ
  - పు. రంగనాయకులు

పు. గోపయార్య — భా. అచ్చమాంబ
- పు. చేలువయార్య — భా. గోపమాంబ
  - పు. చెలువపిళ్లస్వామి

పు. కృష్ణయార్య — భా. కమలమాంబ
- పు. ధనంజయ — భా. వెంకమ
  - పు. కృష్ణయ
- పు; శేషాఖ్య — భా. చెల్లమ్మ
  - పు. వేంకయ

కావ్యాధిక్యము

చ॥ అరయఁగనిద్ధరిత్రిఁ దనరారెడిపుణ్యములందు యోగ్యమై
పరఁగునుబుణ్యకావ్యమది పల్కులునేరికినబ్బెనేనిన
ప్పురుషశిఖావతంసుఁడొగి బొల్పగుసారసభన్వసించుచు
స్థిరసుఖవార్ధిఁదేలుచును దివ్యయుగంబులునిశ్చయంబుగన్॥

తే॥గీ॥ అగ్రహారంబు వనముగావ్యంబు దేవ
ళంబునిక్షేపమును దటాకంబుఁగొమరుఁ
డనెడియిచ్చకుప్పగడ యుఁధనరుచుండు
సారిదిఁగనసప్తసంతాన గరిమలనఁగ॥

వ॥ తే॥గీ॥ భవములెన్నియుసల్పిన చివరసప్త
సంతతులయందొకటి సారవంతముగనొ
నర్చునాతఁడు తనదువర్ణ్ణములవారి
నిరయములఁద్రోచి కైవల్యసరణిఁజూపుఁ
గానసత్కృతికెననేజగానఁగాన॥

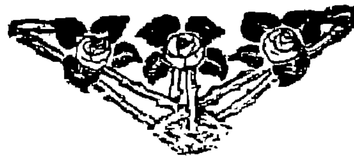
తే॥గీ॥ పిటివెల్లువఁగలజలం బేటఁగూడి
నిర్మలంబైనకరణి దుర్నీతివంతుఁ
డైనఁదానొకతఱిఁ బ్రబంధాంతరమున
విశదముగఁబల్కఁబడినఁ బవిత్రుడగును॥

తే॥గీ॥ ఏఘనునినామధేయంబు నిలఁబ్రబంధ
మునవిడక రాజిలుచు నెన్నిదినములుండు
నంతపర్యంతముండుఁ దానమరపురినిఁ
దనరునుపమ నింద్రద్యుమ్నునికిఁగనగ॥

తే॥గీ॥ ఈప్సితంబులనొడఁగూర్చు నిలనుగిల్బి
షములఁబోకార్చుఁదనకు ధనముయశంబు
శుభములనొసఁగుఁబాయక సులభగతిది
వౌకసులఁగనఁజేయు గావ్యముసుకవికి॥

వ॥ తే॥గీ॥ పుడమిబ్రహ్మర్షియయ్యెఁదాఁ బుట్టుమాలి
వరమయూరుండువడిగ భాస్కరునిఁజూచె
భట్టహర్ష కవీంద్రుండుఁబాసెశ్వేత
కుష్ఠురోగంబుగావున శ్రేష్ఠకృతిము
ఖమునఁబడయువి పదనెలుఁగలవెయొందు॥

చ॥ ఇదిమదినెంచియేఁగృతి రచింవఁదొడంగినవాఁడఁ బొల్పునం
ద్రిదశవితానవంద్యుఁడ కిరీటికిబాసలయైనభాతినే
కొదవలుఁజెందనీకఁగడుఁ గూర్మిదలిర్పఁగఁదోడుఁగల్గికో
విదతతిమెచ్చుమాడ్కి నేఁజవేర్చెడిభారమునీదు సుమ్మిలన్॥

షష్ఠ్యంతములు

క॥ శీలునకతులితనయపరి
శీలునకఘభేదికిని సుశీలునకునుగో
పాలునకుదివ్యకాంచన
చేలునకుఖగాంకునకుఁ గుచేలసఖునకున్॥

క॥ ధీరునకువితతజగదు
ద్ధారునకరిదైత్యచయవి దారునకసితా
కారునకాశ్రితముని మం
దారునకువిదర్భరాజతనయేశునకున్॥

క॥ కుందాభరదనునకునర
విందాసనవిబుధ విసర వినుతునకుసదా
మందానిలాశితల్పున
కిందీవరనయనునకుసుమేశహితునకున్।

క॥ రంగద్గజేంద్రవరదున
కంగజజనకునకు శూరహాలిసహజునకు
న్గంగద్గారుడమణిఖచి
తాంగదునకుయాదవాన్వ యగ్రామణికిన్॥

క॥ వాసవమదభంజనునకు
వాసితమృగమదవిలేపవక్షునకుఁగళిం

దాసుందతీహృన్నళినో
ల్లాసమిళింద్రునకునధికలావణ్యునకున్॥

క॥ తాండవఖేలునకున్దుర్విహి
ణాండోదరునకును రవిశశాంకాక్షునకు
న్బండనకంసధ్వంసికిఁ
బాండవపక్షునకుసత్య భామాపతికిన్॥

క॥ సాధుజనరక్షణునక
క్రోధనునకు వేణు వాద్యకోవిదునకువి
శ్వాధారునకంచితభ
ద్రాధవునకు ధవలతాసితలవిత్రునకున్॥

క॥ హారికివరవైకుంఠవి
హారికిమధుకైటభాసు రాద్యరిగణసం
హారికినిర్జరభయపరి
హారికిదుష్టవిభవాపహారికి హరికిన్॥

వ॥ సమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన పండితపామర జన
రంజనంబైన కవికర్ణామృతం బెట్టిదనిన.

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతయు

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన
పద్యరత్నావళి

క॥ శ్రీరామేనగభీర
క్షీరాబ్ధిశయానదీన సేవాధీనా
మారాకారనిధానా
సారగుణవితానపాహి సత్ఖగయానా॥

తే॥గీ॥ దేవదేవేశనీమాయఁ దెలియుటకును
మునుకొనివిధాతగోత్ర భిన్ముఖ్యసురలు
శక్తులెంతకుఁగారన జగమునందు
నితరులనుజెప్పనేటికిఁ బ్రతిభమెఱయ॥

క॥ నీకృపగల్గినవారికి
లోకమునందేభయంబు లోఁగొనదుహరీ
చేకొనిజ్ఞానోదయమెప్పు
డాకరమైమానసమున నలరుటనేనన్॥

క॥ అంతేటనీవేగలవనిఁ
జింతించెడిసాధుజనుల చిత్తమునందే
కాంతుఁడవై నెలకొనినయ
నంతుఁడనినునేస్మరింతు నశ్రాంతంబున్॥

తే॥గీ॥ ఇన్నిదినములు నీసత్యమెఱుఁగలేక
వ్యర్థముగఁగాలమువని పైవ్యయమొనర్చి

మందభాగ్యుఁడనైతి రమాకళత్ర
దీనమందారవినమిత మానివార॥

క॥ నీదాసుల సాంగత్యము
ప్రాదుర్భావంబునొందఁ బాపములణచు
న్వేదాంత వేద్య హరిప్ర
హ్లాదవరద పావనాత్యలక్ష్మీనాథా॥

క॥ దానవమద గజనవపం
చాననసదయాత్మ మనుజహర్యక్షహరీ
దీనజన కల్పకద్రుమ
భానుశశాంకాభ నేత్రభవసన్మిత్రా॥

క॥ తెలియకఁజేసిన పాపము
దెలిసిక్షమాపణము గోరదే వేశహరీ
దొలఁగించెదవని ప్రాజ్ఞులు
పలుకుదురంతటను దేటపడఁగధరిత్రిన్॥

క॥ కేశవనామ స్మరణము
క్లేశములనుదొలఁగఁజేయుఁ గేవలముగ స
ర్వేశునియందజభవులు ప్ర
వేశించిపసించుకతన విడువకఁబుడమిన్॥

క॥ భక్తజన సముదయమునకు
ముక్తిప్రదుఁడైన రామమూర్తినిఁగడఁక
శ్శక్తికొలంది స్మరించిన
వ్యక్తికిఁజేకుఱని పదవివసుధంగలదే॥

క॥ అనిశముహరినిస్మరించని
మనుజునివక్త్రింబుపాడు మడువననొప్పు
న్దనుజారికథలు విననిశ్ర
వణములుతరుకోటరముల వడువనఁజెల్లున్॥

క॥ హరిభక్తి గల్గెనేనియు
నరునకు వేఱొండ దేల నరకాస్పదమౌ
దరిఁ జేర్పునావయుండఁగఁ
బరువిడ నేమిటికి వార్ధిఁ బ్రాపించునకున్॥

తే॥గీ॥ తలఁప దారాత్మజులయందుఁ దవిలిమనము
హరికిదూరగుఁడైనట్టి నరునిజన్మ
మవనివ్యర్థంబుగావున ననవరతము
భక్తిశ్రద్ధచేఁ బాటుపడుట మేలు॥

ఆ॥వె॥ నీదుభక్తవరుల నిర్మలపదధూళి
నాదునుదుటియందు నయముగాను
దివ్యతరమృగమదతిలక రూపంబయి
తనరుఁగాక భవదుదారమహిమ॥

క॥ నీకంటె వేఱుదైవము
నాకెవ్వరులేరులేరు నాపాపములం
బోకార్చిప్రోవవే విధి
నాకాధిపముఖ్యసుర వినమితపదాబ్జా॥

ఆ॥వె॥ మాంద్యబుద్ధివలన మాధవనినుఁగొల్వ
నైతిఁగాన జన్మ మవనివ్యర్థ
మయ్యెనింక నెట్టు లాదరించెదొ భక్త
వత్సలుఁడను బిరుదుపాయకుండ॥

క॥ ఏనరుఁడుగాని భవదభి
ధానంబొకతూరివల్కి ధన్యుండౌదాఁ
బూనకనిన్ను స్మరించెడి
వానిసుకృతమునకు మేర వసుధం గలదే॥

తే॥గీ॥ మోహమేఘమునకునైన మోసపుచ్చుఁ
బంకరుహజాతునట్టిలోఁ బరచుకొనిమె

ననఁగనితరుల దేపాటి హరికృపావ
లోకనముగల్గకున్నను జోకయగునె॥

ఆ॥వె॥ భక్తిచేతనైన వైరత్వముననైన
మనసులేకయైన మరణకాల
మునను భ్రాంతిచేత వనజనాభునినామ
ముచ్చరింప ముక్తినొందునరుఁడు॥

క॥ దీనికజామిళుఁడనుధా
త్రీనిర్జరుఁడరసిచూడ దృష్టాంతంబౌ
సూనునినారాయణయని
ప్రాణాంతమునందుఁ బల్కఁబరముంజెందన్॥

ఆ॥వె॥ ఇట్టిసులభుఁడైన యిందిరేశునినొక్క
నిమిషమాత్రమైన నిశ్చలాత్ముఁ
డైస్మరించనట్టి యజ్ఞానమనుజుఁడె
ప్పట్లఁగనద్విపాద పశువుగాడె॥

ఆ॥వె॥ భక్తసులభునెపుడు భజియించువారల
పుణ్యమింతయనుచుఁ బొగడుటకును
జలజభవునకైనఁ జిలువతేనికైనన
నలధిషణుకకైన నలవియగునె॥

ఆ॥వె॥ జంతుజాలముననుజ్ఞానవంతులనగా
మానవులనొనర్చె మాధవుండు
తనదుమహిమనెఱిఁగి ధన్యత్వమునుజెంద
దీనినరయరవని హీనమతులు॥

తే॥గీ॥ మతములందునిమగ్నులై మత్సరమున
నిన్నుదూషింతురెపుడు దుర్నీతిపరులు
వారలకుముక్తిగలదె యోవాసుదేవ
యెన్నిభవములనరులైననేమిఫలము॥

తే॥గీ॥ శైవులెందరో హరినామ సంస్తవంబు
సల్పశంకింతు రేశాస్త్ర సమ్మతంబొ
వైష్ణవులుగొంద ఱీమ్మాడ్కి భవుని నామ
ముచ్చరింప రెటువంటి మచ్చరంబొ॥

తే॥గీ॥ తామసపురాణములుగొన్ని తాపసాళి
వలనఁగల్పింపఁబడెఁ బరాత్పరుననుమతి
సుజనకంటకులైన యసురులకొఱకు
నిదియెనిజమనిమూఢులు మదిఁదలంతు॥

ఆ॥వె॥ పఠనయోగ్యమైన భక్తసులభమహి
మానువర్ణన ప్రసూనరాజి
భాగవతులకొసఁగుఁ బరమపదంబును
వేఱనుడువనేల విస్తరించి॥

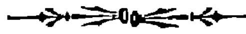
గద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలస్వాముల చరణాంభోజమత్తద్విరేఫాయమాన, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార శఠకోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిసత్పుత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక. గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక నాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరోమణీ శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రాకాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన విధేయుండును, బాలోపాధ్యాయుండును. నగు లక్ష్మయాభిధేయ ప్రణీతంబైనభక్త సులభ మహిమానువర్ణనంబను కవికర్ణామృతంబు సంపూర్ణము.

విషయసూచిక

శ్రీవేణు గోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

శ్రీమత్సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక

సంకీర్తనమణి మంజరి

తోడి రాగము - రూపతాళము

పల్లవి॥ కరిరాజ-వరద మాంపాహి॥

అనుపల్లవి॥ సురసేవిత-వరపదపంకజభవహర॥

౧ గానలోల-దీనపాల - దానవజలధరసమీరణ - సూనశరాసనజనక
మానితపావనమౌని - మానససరసిజమధుకర॥ కరిరాజ॥

౨ మందరధర - ఇందిరావర, నందతనయనాగతల్పగో - విందసుజన
వినుతముచి కుందావనజగదీశపు-రందరతనుసంభవహిత॥ కరిరాజ॥

3 శౌరిమిత్ర -నీలగాత్ర. శ్రీలసురపురీనివేశగో - పాలమురాసురభం
జన - తాలధ్వజసోదరవన - మాలాధరమందహాస॥ కరిరాజ॥

కేదారగౌళరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ పాహిమాంనీలాబ్ద సమగాత్ర -పంకజనేత్ర ఆహవామర
వైరిచయజైత్ర - అతులితచరిత్ర॥ పాహిమాం॥

అనుపల్లవి॥ మోహకలుష లతాశితలవిత్ర - మఃరమథపుష్కర - నా
హినీజూటాగ్రధరమిత - వరమాకళత్ర॥ పాహిమాం॥

౧॥ తారహారపటీరఘనసార-పారదశతార. హీరపారదకీర్తివిస్తార
సారసజ్జనమానసవిహార - సామజోద్ధార - సీరపాణిసహోదర
సుపారా - వారగంభీర॥ పాహిమాం॥

౨॥ కుందకుట్మలసదృశనవదంత- కురుకులకృతాంత-మందరాచల ధృతిమహీకాంత-సుందరీరాధాకుచనిశాంతసులభసత్స్వాంత నందనందసమహితగుణశాంత వందితానంత॥ పాహిమాం॥
౩॥ గరుడవాహనరుక్మిణీలోల - కాంచనచేల - నిరతసేవితభక్తసు రసార - పరమశోభాకలితవనమాల - వసుదేవబాల - సురపు రీశ్రీవేణుగోపాల - కరుణాలవాల॥ పాహిమాం॥

మోహనరాగము — రూపకతాళము.

పల్లవి॥ మానాయకమాంపాలయ॥ మానాయక॥
అనుపల్లవి॥ దానవాహివైనతేయ॥ మానాయక॥
౧॥ దాసమానసాబ్జభృంగ - వాసుదేవవారిజోద్భవ - వాసవాది బుధవినుతస - త్యాసమేత - తాపసార్చిత॥ మానాయక॥
౨॥ వేణుగానలోలచక్ర - పాణికనకచేలకుసుమ - బాణజనక శ్యామలాంగ - బాణదైత్యబాహుఖండన॥ మానాయక॥
౩॥ పుండరీకవరదదేవ - పుండరీకనేత్రకౌస్తుభ - మండనసుర పురగోపాల - భండనామరారిభంజన॥ మానాయక॥

కల్యాణిరాగము ఆదితాళము.

పల్లవి॥ వనజనయనబాహిమాం - దనుజాన్వయవిధ్వంస॥ వనజ
అనుపల్లవి॥ ఘనయదువంశాం - బునిధిసుధాధామ॥ వనజ॥
౧॥ కమలామనోహర - కలుషౌఘపరిహార - విమలగో కులవిహార - సమరాసురసంహార॥ వనజ॥
౨॥ ఇందీవరనేత్ర - ఇందుశేఖరమిత్ర - సుందరనీలగాత్ర- వందనీయచారిత్ర॥ వనజ॥

కాంబోజిరాగము — రూపకతాళము

పల్లవి॥ వనజాక్షవరసురౌఘు-వినుతపాహిమాం॥ వనజాక్ష॥
అనుపల్లవి॥ ఘనతరయాదవకులకలశాం - బునిధితారేశ॥ వనజాక్ష॥
౧॥ ఇందిరామనోహర - నందగోకులవిహార - బృందారకభ యపరిహార - మందభాగ్యాపహార॥ వనజాక్ష॥

౨॥ శ్యామలాంబుదసుగాత్ర - కామజనకకంసజైత్ర - సోమ
జూటాగ్రధిరమిత్ర - సామజనుతచారిత్ర॥ వనజాక్ష॥
౩॥ పరమసఖీకృతకుచేల - కరుణార్ణవకనకచేల - నిరత
సేవితభక్తసురసాల - సురపురీవేణుగోపాల॥ వనజాక్ష॥

పూరవిరాగము - ఏకతాళము.

పల్లవి॥ పంకజాక్ష నేనీ - కింకరుడనుసుమీ-
శంక సేయక బ్రోవుమీ - శౌరిశ్రీ॥ పంకజాక్ష॥
అనుపల్లవి॥ పొంకముచేసుర - పురగోపాలఖ
గాంక వేణుధర - పంకవినాశన॥ పంకజాక్ష॥
౧॥ పలువిధములనే-బిలిచిన-బలుకవు-కలకాల-మిలలోదాసాళికి
సులభుడవనినుతి-సలుపుదురలు కేలయపరాధమేమినా-వలన
శ్రీలలనా-ధవసైచ-గలన-గలచిన-గొలిచిన-నీకడ - నిలచిన
(వలచిన
జలజనాభనీపొలుపగుబీరము - దొలగిపోవునో - బలిమద
భంజన॥ పంకజాక్ష॥
౨॥ ననుబోషించెద - నని నెరనమ్మితి - నెనరుంచవుదీనా - వన
(ఘునదను
జాంతక - వనజాసనవందితభక్తాధీన - యనుమానించుటమె
(త్తనమ-
మొరవినుమ - కనుగొనుమ - యనయము - వినయము-
(చేబూజించెద
దనియుము - మొనయుము - మునిజననతనామనమున
వేగమె - యినతనయాహతె - వనమాలాధర॥ పంకజాక్ష॥
౩॥ అరయగవరసుర - గరుడోరగకి - న్నరనరుల - మరువకబా
లించెడి-దొరవనినీదురుతరచరణాబ్జము ల - స్మరియించితెగా
చుట-కరుద-యిది-బిరుద-కరి-వరద - నరగున- నీ తెరగున-జే
రితినీ-మరుగున - యెరుగుచా- స్థిరమగుభక్తిని - మురహార
భవసా - గరమునుండినను - దరిజేర్చవెహారి॥ పంకజాక్ష॥

కాంబోజిరాగము రూపకతాళము.

పల్లవి॥ నమ్మినాడను -నెమ్మనంబుననిను శ్రీహరి॥ నమ్మి॥
అనుపల్లవి॥ ఇమ్మహిభక్తా-ఘుమ్ము నకువ-రమ్ము లోనగెదవని॥నమ్మి
౧॥ కరిమొరవిని-పరుగిడికని - కరముచేగడ - రరిగివెసమ-కరిని ద్రుంచియా-కరిని నేలిన శ్రీ - కరుడవనినిరతము॥ నమ్మి॥
౨॥ వేలుచు బాంచాలిని నునా- డోలగమున - జాలగబతి-మాలి నందున - నాలకించిదు - కూలములనిడితని॥ నమ్మి॥
౩॥ పన్నగసురపురమున నెల - కొన్న వేణుగోపాలుడి-మున్నునే సల్పి - యున్న నేరంబుల - మన్నించెదవనికడు॥ నమ్మి॥

బిలహరిరాగము రూపకతాళము.

పల్లవి॥ పంకజనయనపరాత్పర - పాపహరకావవె॥ పంకజ॥
అనుపల్లవి॥ పంకముచేభాసిలుసుర - పుర వేణుగోపాల॥ పంకజ॥
౧॥ కరిగాచినదొరవనినే - గరమరుదుగమదిని - నెరనమ్మితిని రతమునీ - వరమర సేయకను॥ పంకజ॥
౨॥ కోరమాలినకురుకుపలజుల-దురమునదెగటార్చి - వరకాంతే యులబ్రోచిన - వడువుననన్నికను॥ పంకజ॥
౩॥ విరసంబుననడిరాత్రిం - చరసంఘాతమును, - బంమార్చిసుర లగాచిన - తెరగునమానకను॥ పంకజ॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ నిన్నెనెరనమ్మితి - నీరజాభనేత్రనిజముగమది॥ నిన్నె॥
అనుపల్లవి॥ ఎన్నదగిన - శ్రీలసురపురమ-ననెల - కొన్న వే ణు - గోపాలుడవనిమరువక॥ నిన్నె॥
౧॥ మారజనకమందమతినై - నేరకనేజేసియున్న - నేరములనీ వెన్నక - నిరుతమునను - గారవించి - కాచెదవని -కోరికచే॥
౨॥ సారములేనట్టి సం - సారమనెడిసాగరమున - దూరిదారిగా నకదడబడిదరి - జేరిచెదనియే - మారకనేమానసమున॥
౩॥ శ్రీపతినీపాదచింతన - సేయువారలనునరక - కూపమునను ద్రో యకకూరిమిచే - నాపదలెల్ల - బాపెదవనిపాయకనే॥ నిన్నె॥

యదుకులకాంభోజి - ఆదితాళము

పల్లవి॥ దామోదరదయయుంచవదేల - దళితేభదనుజసఖ॥దా॥
అనుపల్లవి॥ రామయదుకులాబ్ధి - సోమసేవకజన - కామధేనోర
మామనోనాయక॥ దామోదర॥
౧॥ భావంబుననినునెరనమ్మితిని - భక్తాభిమానివని - భావజ
జనకివి - భావసుశశిధృ - గ్దేవదేవవసు - దేవతనూభవ॥దా॥
౨॥ పంతమనెనరున ననుగావగను - పలుమారువేడెనను - దంతి
నుతవరా - నంతశయనదు - ర్దాంతకురుకులకృ - తాంత
పరాత్పర॥ దామోదర॥
౩॥ దాసునిపైనీకింతటిచలమ - ధరబ్రోచుటకబలమ - వాసవా
ర్చితపాద - వనరుహలోచన - భాసురసురపుర - వాస
గోపాలక॥దామోదర॥

ఆరభిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీలాబ్దసన్నిభాంగ - నీరజేక్షణపారెయెన్నను॥ నీలాబ్ద॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీలసురపురవరగో - పాలనిన్ననునంబిపె॥ నీలాబ్ద
౧॥ దావజ్వాలెగళుకివాసు - దేవనిన్నుప్రార్థిలా - పావకనను
భక్షిసిమిగె - గోవళరనుకాయ్దెతెరది॥ నీలాబ్ధ॥
౨॥ తరుళతనదిగెర్దియిర్ప - దురితవన్నుగణిసదలె - మొరెయన్నా
లిసిమాణదె - పరిపరివిధదింబేగనె॥ నీలాబ్ద॥
౩॥ సారరహితమాదనం - సారసాగరదోళ్మునిగి - దారియకా
ణదెబళలువె - తీరకెసేరిసికరుణది॥ నీలాబ్ద॥

వేంకటేశ్వరాంకితము

కేదారగౌళరాగము - ఆటతాళము.

పల్లవి॥ నీకుర్వేసములెవ్వరు - నీరజనేత్ర॥ నీకుర్వే॥
అనుపల్లవి॥ పాకవిధ్వంస్యాది సురనుత - పాపనాశనభక్తవత్సల
లోకరక్షకపాహిమాంశ్రీ-లోలసురపురివేంకటేశ్వర॥నీకు॥

౧॥ పరమపావనుడవీవు - నుతసుజనపాలన - కరిరాజవరద
ప్రోవు - కరుణచేతభవార్ధిజడులను - సరగనేలినసాత్వికుం
డవు - సురలకొరకుహిరణ్యకశిపుని - దురమునద్రుంచినన్నృ
కేసరి ॥నీకుర్వి॥
౨॥ మందరాద్రినిబైకెత్తి - జగములనుగాచితి - వొందుగమురళి
నొత్తి-నందముఖ్యులగూడుకొనిగో - బృందములనేలితివివర
గో-విందనినునెడతెగకగొల్చెద-నిందిరేశముకుంద కేశవ॥ నీ॥
౩॥ అంగనయౌపాంచాలి - వినుతించగోకలో-సంగితివినయశాలి
సంగరాసురమదవిభంజన -యింగితప్రదదీనబాంధవ-రంగగా
ధభుజంగతల్పక - తుంగవిహగకులేంద్రవాహన॥ నీకుర్వి॥

శ్రీ రామాంకితము.

మోహనరాగము - ఆటతాళము.

పల్లవి॥ శ్యామలాంగుడౌశ్రీ - రామచంద్రునిగాంచి - నామ
నఃకుముదము - వికసించెను॥ శ్యామ॥
అనుపల్లవి॥ ప్రేమచేకౌసల్యా - భామామణికిబొడమి - యే
మారకసురపురి - నేలుచునుండిన॥ శ్యామ॥
౧॥ అనుజసమేతుడై - నెనరునగాధిసూ - నునివెంటదెరలుచు-
మోదముచే-బనిపూనితాటక- బరిమార్చిభాసిల్లు,వనముజూ
చి-యతిచేనెసంగుస-వనముగాచి - మునిజానిశాప - మును
ద్రోచి-జనపాలకుండౌ - జనకుపీటికి-జనిప్రమోదించి-వనజా
సనాదులు- వినుతిసల్పహ - రునిధనుద్రుంచి - తనుగోరుచు
న్నయ - వనిజయాసీ - తనుగనివరించి - శ్వశురునియనుమ
తం-బునుబడసిరా - గినుకచేగడు - జెనకిభార్గవుడడ్డగించగ-
ననిలోనాతనిమదమణచిపురమునుప్రవేశముజేసివెలసిన॥శ్యా॥
౨॥ సరగునబితృవాక్య- పరిపాలనమొనర్చ- కొరకుసౌమిత్రిని-
ధరణిజను-వరుసచేదోడ్కొ-ని-వనికేగిమారీచు-నిరసించి-వా
సుధేయిని-బరికించి-కానకనె- కాననుజరయించియంతటజటా

యువు-సరసకు వెడలి- తెరగు దెలిసికొని - కరమాదరమునశ-
బరియొసగుమ్మృదు - తరఫలములగొని- హరిసుతుంబొరిగొని
హరితనూభవు-బరగనేలుకొని- హరిసంభవునిగని-కరమునబి
లిచియానవాలుం-గరమునతనికినొసగిరత్నా-కరము మేరంగ
ల్గులంక-స్స్వరమణిని-వెదకుటకు దోలిన॥ శ్యామ॥

౩॥ పొందుగ వనచర-బృందములునుముందు-ముందునడువగానం
దముచే-సందర్శించుచుభాను-నందనునితోన రగిర-వాండ గను
సింధువునకైశర-మందగను - వెరపుచేనదిమద్ది - గుండగను
కృపయుంచినీరధి- యందు సేతువు - నలరబంధించి - లంకం
జరించుచు-నందముగబాణంబుసంధించి - యనిమిషచయం
బరు - దండదశకంధరునిఖండించి-తగుపుడమిచూలిని-సంది
యంబందక నెచేకొని-వందివర్గమువొగడనత్తరి- యంద యో
ధ్యను జేరివిభవపు -రందరుండై రహిజెలంగిన॥ శ్యామ॥

మోహనరాగము. - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ చూచితివెరాముని - జూడ్కులలర॥ జూచితివె॥
అనుపల్లవి॥ రాచకొమరుడై సుజనులను -బ్రోచునట్టిప్రభునినదుగా॥

౧॥ రవికులాబ్ధికై-రవసఖుడగు-ప్రవిమలాత్ముని - భవదూరుని-
భువన మోహనస్వరూపుని-సవిన యైక గుణకలాపు ॥జూచితివె
౨॥ వాసిగలచిద్వి-లాసురావ-ణాసురారిని - కౌసలేయు - భాసి
లుసీతాసమేతుని-వాసవనుత-వేసరకనె॥ చూచితివె
౩॥ వాలినిదునిమి - వైళముచే - హేళిజునెలమి - నేలినట్టి-శ్రీ
లసురపురీనివాసుని-నీలదేహునిగమవేద్యు॥ జూచితివె॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ రామచంద్ర శ్రీవాసుధేయా - రమణసలహృద్యై ॥రామ॥
అనుపల్లవి॥ సోమవరద - సురపురీశ - ప్రేమదిందలి॥ రామ॥
౧॥ దురుళనాగిబిడ దెనిన్నను - శరణుపొక్కిరె - భరదికా
కాసురనకాయ్దు - తెరదిమన్నిసి॥ రామ॥

౨॥ వాలియన్న కోలతుంది - పాలుగెద్దంశు - మాలిసుతన
పాలిసిన - లీలెయందదె॥ రామ॥
౩॥ జరిధొడణ్ణనగలినిన్న - పోరిగెబందిరె - కరుణదిందె విభీష
ణన - పొరుదవోలీగ॥ రామ॥

ఆంజనేయాంకితము.

మోహనరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ కోమలియితడెక - న్గొనుము శ్రీసురపురి -
ధాముడై తన రెడీ - హనుమంతుడు॥ కోమలి॥
అనుపల్లవి॥ ప్రేమచేనంజనా - కామినికుదయించి - కాపించి
సూర్యును - గడగిమ్రింగిన వాడు॥ కోమలి॥
౧॥ తరణిసుతునిమంత్రి - వరుడుతానై రామ - నరపాలాగ్రున
కువా - నరవిభునకును - నెరిచెల్మిగల్పించి - హరిచే వాలిని
దండ - ధరప్రోలికినిబనిచి - కరముపొల్చెడివాడు॥ కోమలి॥
౨॥ కడలిగ్రక్కునదాటి - కడుదోర్బలాఢ్యుడై - విడకలంకా
పురిగో - పురమునకు - నడచిదైత్యులదునిమి - నగరిలో
జరియించి - పుడమిచూలినిగాంచి - వడినేతెంచివాడు॥ కో॥
౩॥ దశకంధరునిచేక - ర్కశమైభాసిల్లెడి - విశిఖమురమునాటి-
వేదనచేవి - శశుడౌసౌమిత్రికి - వాలాయముగనద్రి - దభులు
మెచ్చగబ్రాణ - దానమిచ్చినవాడు॥ కోమలి॥

నాటకురంజిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఏలనన్ను బ్రోవవుసీ - పాలబడితి - పాలితాఖిలజన॥ఏల॥
అనుపల్లవి॥ శీలా - వాల - శ్రీలసత్సురపురి - నేలినహను
మంతుడసీ - తాలోలపదార్చనహిత॥ ఏల॥
౧॥ కేసరీకుమారుడవై - వానరపతి - నాసచేఫలమని - వేసర
కవి - లాసముచేమ్రింగి - వాసవముఖసురలగెలచి - వైరిం
చిపదవిబడిసితి॥ ఏల॥

౨॥ ధారుణినరకుంతిసుతుడ - వైరహితబకుబీరమడచి - క్రూర
కీచకునివధించి - కౌరవులనుచేగదచే - ఖండించినఘనుడవు
(గద॥ ఏల॥

భూరితరసుమధ్వమతో - ద్ధారకుడవై - ద్వైతంబునుగరపి -
వారకనద్వైతముమరపించుచు - ధీరత్వముచేపంపా - తీర
మునజరించినప్రభు॥ ఏల॥

పూరివిరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి॥ ఎంతబలవంతనో - సురపురిశ్రీమద్ధను - మంతరాయ॥ఎం॥
అనుపల్లవి॥ తాంతవెపంతమ - నాంతులంకిణీ - కాంతెయనెసెదని-
తాంతదాంతనివ॥ ఎం॥

౧॥ అడిగడిగెడబల - దెడెకడెతడెయదెనడెనోడి - కెంగణ్ణుగళు-
బిడదడెనడరిద - కిడిగళవాల్మాడి - పల్గళి - కడిదు -
బాలదిం - బడిదు - కాయ్వొరి - నుడిదు - మడిసుత -
నుడిసుత - దనుజరను - గ్గడిసుత - కెడిసుత - గడబడిసుత
మనె - గడణమనడవియో - ళ్డడల్డడల్ఢ్డడలెనె - కెడహిద॥
౨॥ లటకటిసుతవటు - పకటకటిలరణాలం - పటనాగి - వంజా
ళాటవియో - ళ్వటుకుటజచటకపటుకటకమనీగి - లతెగళ
పల్లటిసి - విజయకుత్కటిసిముళిసుసం - ఘటిసి - నటిసుత-
సెటిసుతతో గ్గళఘుపుటిస్సుతా - ర్భటిసుత - విటపివిటపపటలవ
నధటిం-ఛటల్చటల్చట్చటలెసెమురిదను॥ ఎం॥
౩॥ కరెకరెదసురర - కరచరణంగళు - కత్తరిసి - దుర్ముఖదు-
ర్ధరరమండెగళ - నిరదొడెనుత్తరిసి - కరళ్గళపరిదు - కురు
ళ్గళతరిదు - బారళ్గళమురిదు - చరిసుత - సం - హరిసుత-
అక్షననోరిసుతా - ర్భరిసుత - దుంధొళురమనిరె - దరి
ధరిదెనె - ఘురిల్ఘురిల్ఘుర్ఘురిలెనెసీళిద॥ ఎం॥

మోహనరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ వామాక్షినోడివనె - శ్రీమహాసురపురి - ధామదోళ్మెరె
యువ - హనుమంతను॥ వామాక్షి॥

అనుపల్లవి॥ ప్రేమదిందంజనా - భామినిగుదయిసి - కామిసిసూర్యన-
కనిదున్నంగిదపను॥ వామాక్షి॥

౧॥ తరణిసుతనమంత్రి - వరనుతానాగిబం - ధురఋశ్యమూక
దోళ్తిరుగుతిరె - శరచాపధరరాగి - గురురామలక్ష్మణరొడ
గూడి - పంపాస రోవరకైదుపరిదాడి - నిందిరెరుమెళనుసంశ
యవుమాడె - బెదరిరలుబేగనే - తెరళుతరసర - పోగగెనె
రెబందు - తద్రాజతనయర - కురుహుగళసరి - నిరదెకరె
తందు - మలయాగభాగదొ - ళిరువతన్నయ - దొరెయబళి
సందు - సుగ్రీవనృపనిగె - పంమసౌఖ్యనగెయ్యురాఘువ -
కరసితాశుగదిందవాలియ - హరణవనుహరిసివలీముఖ -హరి
గెపట్టవుకట్టిదాతను॥ వామాక్షి॥

౨॥ కడలుగక్కనెదాంటి - బిడదెసువేలాద్రి - గడదిలంకాపురి
గోపురకె - నడెదులంకెయనొదెదు - సగరదొళ్చరిసిబలాక్
య్పరి - అరమనెయొళొయ్యనెలూరి - సీతెయనుకాణ
దెబాయారి - బనదెడెగెనడెయుత - శోకనామకతరుగెదిం
కిట్టు-కాకుత్థకులజన - మడదియళకం - డొడనెపొడమట్టు-
సంతైసిరామన - బెడగినుంగర - పడగిసదెకొట్టు - మత్తె
పళతలెనక్కె - పడెదుగిడగళకడెదుద్ధజర - బడెదులంకెయుజ
డిదుచుర్చుతె - ముడియమణితందిదుతెభూపం -
గిడిదశోకవుబడిసిదాతను॥ వామాక్షి॥

౩॥ కలహదోళ్దశముఖన - కడుబాణహతదిందె - కలియాదసౌ
మిత్రి - మలగిదంతిరలు - సలెసంజీవినియను - నెలెగొళిసు
వదకె - తాపోగి - మకరిజీవవనుసీగి - కాలనెమిగెకాళాగి
గంధర్వనాయక - బలవుబరెగడ - బడిసిగెలెదుళిదు - ఖల
మాల్యవంతన - కలకుతెడబల - కాల్గళింతుళిదు - పాతా

ಳಕಿರಸ – ಮಲತುದ್ರೋಣಾ – ಚಲವುತಂದಿಳಿದು –ಸಂಜೀವಕರಣೆಯು
ಸಲಿಸಿಶ್ಲೇಷಾಂಶಜನ ಪ್ರಾಣವು – ಸಲಿಸಿಕೀರ್ತಿಯಪಡೆದುರಘುಪತಿ
ನಲಿದುಬಹಾನೆಂದಲಘುಭರತಂ – ಗೊಲಿದು ಪೇಳಿದಸುಲಭದೂತನು

ಶಂಕರಾಭರಣರಾಗಮು – ಅಟತಾಳಮು

ಪಲ್ಲವಿ॥ ದೇವಸಂರಕ್ಷಿಸೊ ಧೀಮಂತ – ಶಿವಿಲೆಸುರಪುರವೋ –
ಳಾವಗಂನೆಲಸಿರ್ಪಹನುಮಂತ – ಬಾಹುಬಲವಂತ॥ ದೇವ

ಅನುಪಲ್ಲವಿ॥ ಸೇವಕನ ಮೊರೆಕೇಳು ಶ್ರೀಮಂತ – ಸೀತಾಧಿನಾಥನ – ಸೇ
ವಕೋತ್ತಮಕ್ಷೇಮಗುಣವಂತ – ಅತಿಧೃತಿನಿಶಾಂತ॥ ದೇವ

೧॥ ಕೇಸರಿಯಕಿಶೋರನಾದಂದು – ಬಾಲಾರ್ಕನನುಕಂ – [illegible]
ಡುನುಂಗಿದಿಗಗನಕೈತಂದು–ವಾಸವಾದ್ಯರಜಡದುಸಲೆನಿಂದು –[illegible]
ಚಿಪದವಿಯ – ನೋಸರಿಸದೆವರವುಪಡೆದೈ – [illegible] –
ಕರುಣಿಸು ತೆಬಂದು॥ ದೇವ

೨॥ ಕುಂತಿಯುದರದೊಳ್ಗೊಗಿದುಚಿಗಿದಾಡಿ –ಭೀಮಾಭಿಧಾನಸಿ– [illegible]
ನನುಕೊಂಡುಪಗೆಮಾಡಿ – ಪಿಂತೆಕೀಚಕನನ್ನು ಪಕಿದೋಡಿ – [illegible]
ರನೆಲ್ಲ – ನಿಂತುಗದೆಯಿಂಹಾತಿಸಿಮಡಿಸಿದಿ – ಪಂಚೆವನುಪ್ರಾಸಿ –
ಮನ್ನಿಸಿನೋಡಿ॥ ದೇವ

೩॥ ಭೂರಿಮಧ್ವರಮತದೊಳವತರಿಸಿ–ಗುರುರೂಪದಿಂದೆ–[illegible]
ವನುಬಿತ್ತರಿಸಿ – ಸಾರಿನುಡಿದದ್ವೈತವನುಮರೆಸಿ – [illegible]
ತ್ರೋದ್ಧಾರಕನುಸೀನಾಗಿಮೆರೆದೈ ಪಂಪೆಯೋಳ್ಪರಿಸಿ–ದುರಿತವನೋರಿಸಿ

ಶಂಕರಾಭರಣರಾಗಮು – ಅಟತಾಳಮು

ಪಲ್ಲವಿ॥ ಇವನೆನಿಂತಿಹಾನುನೋಡುನೋ – ಡೀನುರಪುರದಲಿಕೈ॥ ಇವನೇ

ಅನುಪಲ್ಲವಿ॥ ಭವದಿಂಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ – ಬಂಟನಾದಹನುಮ॥ ಇವನೇ!

೧॥ ಪರಮನೀಚರಾವಣನಪಟ್ಟಣಕೆ – ಪ್ರಳಯವಹ್ನಿಯಿವನು – [illegible]
ವದಿಂದಬಲಿದಕ್ಷನಕಂಠಕೆ – ಕಾಲಪಾಶಮಿವನು – ಮರಣಾಕಿಂದಿಹಾ
ಮಾಲ್ಯವಂತನಿಗೆಮರ್ಮಭೇದಿಯಿವನು – ದುರದೊಳ್ಮಲತಿಹಾಧೂ[illegible]
ದನ[illegible]ಗೆ – ಧೂಮಕೇತುವಿವನು॥ ಇವನೇ॥

೨॥ ಮಡಿಯದಾಜರಾಸಂದನಹೃದಂಗ – ಕಡಿಯುವಕೊಡಲಿವನು–ತೆಡೆ
ಯಬಾಬಕಾಸುರನರುಂಡಕೆ – ಗುಡುಗದಸಿಡಿಲಿವನು – ತುಡುಗನಾದ

కీచకనగుండిగిగె - తుపాకిగుండివను - కడుగలిదుర్యోధనన
తొడెగెబ - ల్గండగత్తెలివను॥ ఇవనే॥
3॥ వరభగదత్తనగర్భభేదనకె - వజ్రఖడ్గమివను-కురువంశోద్భవ
కుంజరంగళిగె-క్రూరసింహమివను- వరగళుబేడువభక్తజనరిగె
స్వర్గధేనువివను - కరుణెయిందసుగ్రీవసప్రాణవు - కాద్దుమె
రెదనివను॥ ఇవనే॥

సరస్వత్యాంకితము

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ మమ్ముబ్రోవుముభారతి- వేగ - మన్నించుముమాస్తుతి॥
అనుపల్లవి॥ కమలాసనునిరాణి - కాళాహిసమవేణి - విమల
గుణశ్రేణి - వీణాపుస్తకాంచితపాణి॥ మము॥
౧॥ నిరతముశ్రీహరిపై - భక్తి-నిలుచునటులసల్పి - పరులనుద్ధరిం
చెడి - ప్రజ్ఞావంతులనుర్వి - చిరంజీవులనొనర్చి - స్థిరమగు
సత్కీర్తినిబడసి॥ మము॥
౨॥ దేశాధిపులమెడ - సదు - ద్దేశముగాన్పించుచు - శ్రీశుని
దయచేబ్ర - కాశవంతులైన - ధీశాలులనుసరగ - దీర్ఘాయు
ష్మంతులగావించి॥ మము॥
3॥ రమణసురపురశ్రీ- రుక్మిణి - రమణునిభక్తసమూ-హముసా
లిటికిగల్ప - ద్రుమమైయభీష్టముల - క్రమమునవొసగెడి -
కల్యాణసద్దేవతవై॥ మమ్ము॥

రుద్రాంకితము

సురటరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ పాహిశంకర - మాంసదా॥ పాహి॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీహిమగిరిజా - చిత్తమనోహర॥ పాహి॥
౧॥ అమరచయావన - హాలాహలసేవన - కమల
జేంద్రముఖ్య - గణపరిభావన॥ పాహి॥
౨॥ సామజాసురజైత్ర - సారపాండురగాత్ర - సోమ
ప్రభాకర - భీమానలనేత్ర॥ పాహి॥

౩॥ సదయసురపురీశ - త్సదనతా శేశధర - కదనదై
తేయని - కాయసంహార॥ పాహి॥

మోహనరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి॥ గంగాధరనుతసం - క్రందన॥ గంగాధ॥

అనుపల్లవి॥ సంగరావనీస్యందన - గుణవంద నైకా- నందన॥ గంగా॥

౧॥ భుజగవిభూషణ - త్రిజగత్తోషణ - కుజనచయమనో
భీషణ - రిపుపేషణ - మృదుభాషణ॥ గంగాధ॥

౨॥ సురభయవారణ - గురుతరవారణా - సురజీమూత
సమీరణ - లయకారణ-స్మరమారణ॥ గంగాధ॥

౩॥ రమణసురపురీసం - క్రమచంద్రశేఖర - నమితానిలవసు
భాస్వర - మధురస్వర - సానశ్వర॥ గంగాధ॥

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ నిన్నే నెరనమ్మితి -ప్రమథగణ - సన్నుతపశుపతి॥నిన్నే॥

అనుపల్లవి॥ ఎన్నదగినవి-పన్నభక్తౌఘప్ర - సన్నుడవనిమది॥ నిన్నే॥

౧॥ దురితవినాశంకర - పరమనయ - భరితజనశంకర - దురము
నసుమతుల - బరిమార్చినరగకిం - కరులనేలితివని॥ నిన్నే॥

౨॥ కలకాలమేపారగ - మనమునం - దలరిదాసులుసేయు-సల
లితారాధన - కలరిమెలమివర - ములనొసగితివని॥ నిన్నే॥

౩॥ గురుతరమగుసుర - పురమందిరవాసమహేశ్వర - స్మరియిం
చువారల - మరువకబ్రోచెడి -దొరవనిసరగునను॥ నిన్నే॥

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ కంటివె హరుని - వా - ల్గంటిశ్రీకరుని॥ కంటివె॥

అనుపల్లవి॥ తుంటవిల్తునిదునిమినము -కృంటినిప్పుడుకరువుదీర॥కంటి॥

౧॥ ఇందుశేఖరుని-ప్రమథ-బృందవందితుని-స్కందవరదజనకుని
గనుమా - విందుగాగవిశదముగను॥ కంటివె॥

౨॥ కాలకాలుని-కరు-ణాలవాలుని- శూలధరుగపాలినిఘన-శైల
జాసమేతునిందు॥ కంటివె॥

౩॥ పరమపావనుని - సుర - పురనివాసుని - కరమరుదుగ -

సురవితతిని - సరగనేలినసవన వైరిని॥ కంటివె॥

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ భజిసువెహరనె - నీరజరిపుధరనె॥ భజిసువె॥
అనుపల్లవి॥ సుజనవితతి-గజరతరువె-రజతగిరియో-భ్రాజిసువవనె॥భజి॥
౧॥ ఫాలనేత్రనె - వనమాలిమిత్రనె - నీలగళనెనిగమ
నుతనె - కాలవారణకలితహారియె॥ భజిసువె॥
౨॥ చారుచరితనె - కృపా - సారభరితనె - భూరితరసవా
రియె - ఘన - మేరుచాపనె - మారమారనె॥ భజిసువె॥
౩॥ మంగళాంగనె - సర్వ - మంగళావృతనె - రంగత్సురపు
రనికేతన - గంగాధరమృడనెపొరెయొ॥ భజిసువె॥

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ సోమశేఖరనె - గిరి - జామనోహరనె -
రామణీయకమాదరాజిత - భూమిభృచ్చరనె॥ సోమ॥
౧॥ శక్తిధరపితనె - వి-రక్తిధరహితనె - భక్తియిందలి - భజిసు
వజనరిగె - ముక్తియిత్తపనె॥ సోమ॥
౨॥ శౌరిమిత్రనె - నవ - గౌరగాత్రనె - ఘోరదానవ -
వారివాహన - మారణనెహరనె॥ సోమ॥
౩॥ అంగజారియె - సారంగపాణియె - కంగొళిపసురపురసుస్థిత
శ్రీ - భృంగివందితనె॥ సోమ॥

విఘ్నేశ్వరాంకితము

హరికాంబోజరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ శరజాతభ్రాత - హరిసుత - సురనుత॥ శర॥
౧॥ పాహిగౌరతర-దేహసుమూషక-వాహనరాజిత-ధర,పురచర॥
౨॥ వారణరాణ్ముఖ - భూరివిఘ్నభయని - వారణనిర్మల -
ముని, జనా, వన! శర॥
౩॥ రమణసురపురిసం - క్రమభవసేవక - సముదయసేవిత -
సదా - భీష్ట - ప్రద! శర॥

హితబోధనము

ధన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ వినుడిసుజనులారమీరు - ఘనతగల్గువిషయమున్॥వినుడి॥
అనుపల్లవి॥ మనమునసంతతముదేవతా-వినయభక్తియుక్తులై॥విను॥
౧॥ నీటిబుగ్గయగుశరీరము - నిత్యమనుచునమ్మక -
మేటిపనులసల్పియశ - శ్చేటినిగూడుటదగున్॥ వినుడి॥
౨॥ నీచకార్యమునసుమదిని - నిల్పికాలముగడపక -
వేచిసుజనసంఘమునకు - వేగదోడ్పడవలయున్॥ వినుడి॥
౩॥ శవముగాచుమాడ్కిద్రవ్య - చయముబ్రోవదగునమా -
ధవుడుమెచ్చునటులసల్పి - భవముసాఫల్యమౌ॥ వినుడి॥
౪॥ మాటికిగల్గదీపుట్టుక - మంచిత్రోవవెదకుడీ -
మాటలనుభరించుగాడిద - పాటిబ్రతుకనేటికి॥ వినుడి॥
౫॥ ఇలసురపురవాసశ్రీర - మేశునిహృదినిడుకొని -
పలుమరుధ్యానించుచున - త్పథముబడయవలయును॥వినుడి॥

గద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభోజమత్త
ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార శఠ
కోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిస
త్పుత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రా
ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రా
విడామ్నాయ ప్రవర్తక. గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక నా
టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం
గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరో
మణీ శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రా
కాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన
విధేయుండును, బాలోపాధ్యాయుం
డును, నగు లక్ష్మయాభిధేయ ప్రణీ
తంబైన భగవత్సంకీర్తనలను కవి
కర్ణామృతము
సంపూర్ణము.

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

శ్రీమత్సురపురీ వేణుగోపాలాంకితాంధ్ర కర్ణాటక

శృంగార సంగీతమాలికా పుంజంబు

మోహనరాగము — చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏమనివివరింతు - నెలనాగవిరహా -
మింతింతగాదురా - మితిమీరెరా॥ ఏమని॥

అనుపల్లవి॥ వేమారువ్యధచేత - వెలదియూర్పులువిడచి -
సామియటంచునీ - నామమెమదినెంచు॥ నేమని॥

౧॥ కరకంకణముసంది - కడియమ్మైచెలగెనా - కడయిమెమేఖలా
గరిమనొందె బరికింపమదనాగ్ని - ప్రబలిమైజాళువ-కరగెను
గన్నీరుజడియై - దొరగెను-సైచకనెధరపై - యొరగెను-హిమ
జలముజిల్కగ - వెరచివేసీళ్లనుచు - మొరలునురా-తలిరాకులి
డగా-తరుణిస్మరశిత-శరములివియనురా - కెందమ్ములుంచగ
జారుకులనిబ - ల్బొరలసాగెనురా - మలయజముసలదగ-సరగ
కతకతనుడికిచిటిలియ - అరమణీమణిసరస్సుమండిన - తెరవ
కుచములపైపడగగల - వరముచేనది - యులికిపడియె॥నేమని॥

౨॥ అంతరంగముననె-లంతస్రుక్కుచునుండ - గంతుడమ్ములనెద
గాడనేయ-వంతచేగడుసోలి-వడిదేలిసివిలపించె హాంతకాడ
తత్సతిపైనీ, కింతసాద-తుమ్మెదలుజుమ్మని - చెంతపాడ-శుక
పికసమూహము-పలతగించుచు-రంతుసేయగను-బనిపూని వే...

మే-సంతసిలి-చందురుడు వెలయగను-నిప్పులవలెంగడు-వింతగా
వెన్నెలలుగాయగను -జలిగాడ్పువీవగ- నంతమారవికారసార
మొ-కింత హెచ్చగ బాన్పుక్రొవ్విరు-లంతవహ్నికణములనుచు
దా - నింతియిప్పటికేమియయ్యెనో॥ ఏమని॥

౩॥ మదిరాక్షి నినుబాసి -మనుపెందుకనిరోసి- మరణసాహసమెం
తో-చేయసాగె-బెదరకవనికేగి - మదకేకులనుఫులుల -పొద
దూరె-గొజ్జగిసీటి-సదిజేరె-భుజగమునుబట్టె-మదిగోరె-లేదా
కతీవను-వదలక నెమెడజుట్టెకుడియించె-గేదగికటారిని-బదనుసే
యుచు-నప్పుడెదనుంచె-బూదేనెలోదా -బిదపకపురమువోసి
మెదియించె-వినుమికసురపురీ- సదనశ్రీగోపాలనీవా-సుదతిచె
క్కిలినొక్కిగుబ్బల- నదుముచునుగెంబెదవియందలి-సదమల
సుధనుగ్రోలికలయుమి॥ ఏమని॥

కేదారగౌళరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మదినుంచదగుదాని - మాయలకును
జిక్కి - మరచిపోదురెనాహితవు॥ మది॥

అనుపల్లవి॥ మదసభూతముసోకి - బెదరియుండగను
నె - మ్మదిమణితముచేత - మంత్రించిమాన్పినది॥ మది॥

౧॥ పలుగాకిమరునిపూ - ములుకులెదనునాటి - బలితంపుగాయ
ములు-ప్రబలిగాసిలగనా - కులుకుగుబ్బలనున్న - కుంకుమ
గంధం-బలదిమాయించిన - యరుదౌయుపకారమును॥మది॥

౨॥ విరహామనెడసా - గరమునమునిగెంతో - పరితపించుచు
నుండ - బంచకేతెంచినే - గరుణచేనాకుచ - కలశములనునీ-
కరయుగమునననిచి - దరిజేర్చినమేలు॥ మది॥

౩॥ వరుసదప్పకకామ - జ్వరము రేబవలెచ్చి - పొరలుచుండగ
జూచి - పరికించివడిగభా - సురసురపురిసేలు - వరవేణు
గోపాల - సరగునసురతోప - చారమునబాపినది॥

ఖరహరప్రియరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మోసపోతి-వాని-బాసలునమ్మినే॥ మోస॥

అనుపల్లవి॥ నాసామినన్నెడ - బాసియుండడనినే॥ మోస॥

౧॥ వెడవిల్తుదాడికి - వెరచితానదెరాగ - ముడిగొన్నకుచదుర్గ-
ములజేర్చలేదె - పడతిరో నాసామి - పలుదెరగులమాట -వ
డగండ్లమూటని - వచియించుపెరిగినే॥ మోస॥

౨॥ మదనతాపముపేర్చి - పెదవులెండినుడురా - నెదురేగియ
ధరామృత - మియ్యలేదె - మదిరాక్షినానెనరు - మదినైన
దలచక - ముదమునదానిల్లు - పదపడిచేరెనే॥ మోస॥

౩॥ వలపనెడిచీకటి - వలనదడబడుచుండ - వెలదిరో చిరినవ్వు -
వెన్నెలనెరపి - సులభునిగజేసితి - సురపురిగోపాలు - డల
దానిగరయుట - కలనైనదెలియక॥ మోస॥

బేహాగరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ వేలాగులనేబతి - మాలినరావిది - మేలసురపు
రిగో - పాలహరి॥ వేలాగుల॥

౧॥ మక్కువచేజవి - మాటలాడుచునీదు - ప్రక్కిటిపీడియమొ॥
సంగుచును - జెక్కిలిక్రొనగోట - నొక్కుచుమోవి
చక్కెరలాగెడినాసామివని॥ వేలాగుల॥

౨॥ తటకుననాదుచ-క్కటికివిచ్చేసిము-చ్చటదీరగబ-లోన్మహమున
బటువుగుబ్బలనప్పె - బాగుగనదిమిలం- పటమునుబాపగల-
విటుడవని॥ వేలాగుల॥

౩॥ సంగతిచేదగు-బంగరుమేడయందు -సింగరపుజెయ్యులజేయు
చును-పొంగుచువేగమా-లింగనమొనరించి-యంగజుకేళిలో
న - న్నేలెదని॥ వేలాగుల॥

బేహాగరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మాటలచేదీరునాతమి - బోటిరోనోటి॥ మాటలచే॥

అనుపల్లవి॥ నీటుకాడు-నాటివలె-బాటనాపై -పాడకున్న॥మాటలచే॥

౧॥ మారసుకుమారుడున - న్వారచూపులజూచుచును -గోరిక-
లూర-వారక-తీరాచను- లీరగదా- గోరులుంచకున్నరిత్త॥
౨॥ వాలుగంటివాడునాడు- మేలౌమోవిపానకమును-గ్రోలుచు-
బలు-ప్రేలుచు-మూలిమిచే- వేలాగుల- లాలించకనున్నజల్లి॥
౩॥ శేపవలుసురపురి - గోపాలుడు - నాపాలివంత - బాపుచు-
వలపు-జూపుచు-నోపికచే-గోపాసుమ-చాపుకేళిగూడకున్న!

మోహనరాగము - చాపుతాళము.

పల్లవి॥ అలుకజెందుటకునే - నన్నదేమిరసామి -
పలుమారీలాగైతె - బాగాయెగా॥ అలుక॥
అనుపల్లవి॥ అలసీమాటిచెంత - కలిగిచెన్నారగ - గులికి
కౌగిలించు - కొన్నావటంటినా॥ అలుక॥
౧॥ తళతళమనెడిచె - క్కులయందునింపొందు - నెలవంకలేమని
పలికితినా-చెలువుడమోవిపై- చెలగుచునుండిన- పలుకెంపు
లేమని - తిలకించియంటినా॥ అలుక॥
౨॥ సదయుడనీదుపే - రెదపైనవకాశ్మీర - మదియెందులదనిని-
న్నాడితినా - చెదరకనున్న నె -న్నుదుటలత్తుకయెటు - లొ
దవెదెల్పుమటంచు - గదిసినేనంటినా॥ అలుక॥
౩॥ వాలుగంటిరోమరు - కేళిగూడుటకుజా - గేలరమ్మనిబతి-
మాలివేడ - శ్రీలసంతతమంభా - సిలుసురపురిగో - పా
లరేయిచాల - బడలితివంటినా॥ అలుక॥

సురటరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఏమనినేదెల్పుదు-రామరామారామావిరహామునీ॥ కేమ॥
అనుపల్లవి॥ తామనంబు - లోమశేషైనను - గామించక -
గోమలినీ-నామమెవేమరుపల్కును॥ ఏమని॥
౧॥ మారవహ్నిప్రజ్వలిమైజం - గారుకరుగ - ధారుణిపై - వ్రా
లెను - మేరమీరినవిజాగొనరించినయీ - సారసీవాస
తిముఖి - సారసమునుగనదుర్లభ॥ మేమని॥

౨॥ తామరసములుంచగ - గామునిశరజాలమనితలచును -
నేమమున వెన్నెలలగాంచి - వేమరుదావానలమని - తా
మనమున భావించెడి॥ నేమని॥

౩॥ శ్రీయుతసురపురగోపాల - రాయన్యాయమానీవిటు
సేయగ - గాయజునికలహమున నెడ - బాయక పైకొని
నీవా - నాయికయుసురులనిల్పుము॥ ఏమని॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ న్యాయమానన్నిటుల నేచుట- నాసామినీకిది॥న్యాయమా॥

అనుపల్లవి॥ కాయజునిశరాళికోర్వ - నాయకశిరోరురత్నమ॥న్యాయ॥

౧॥ తులువమైనతలిరువిల్తుని-దాడికిసహించక-నులికిపడిభయంబు
నొందిరా- నల తెరంగెరింగికుచగి - రుల జేర్చిన దెదదలంచక॥

౨॥ వలపనెడిచీకటివలనగడు - దడబడుచునుండగ - గులుకుచుజరి
నవ్వనదగువె - న్నెలనెరపితటాలునని - న్నులభు
నిసల్పినదియెంచక॥ న్యాయమా॥

౩॥ గొప్పవాడవనుచునమ్మితి-సురపురమునం-దెప్పుడునెలకొనిన
గోపాల-తప్పులక్షమియించుచునీ-వొప్పిదముగరతుల దేల్పక॥

బేహాగరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏమనినీతోనే దెల్పుదు - నేలినవాడ॥ ఏమన॥

అనుపల్లవి॥ భామామణివిరహము-కాముడెరుగునుసుమీ॥ ఏమని॥

౧॥ మదనవహ్నిజ్వాలలకు - మైపసిడిగరుగగను - మదవతి-చా
లామదిధృతి-వదలినన్ను బాసితెహా-సదయయనిసంస్మరించు॥

౨॥ సారసములనుంచగ-మారాస్త్రములనిక్రీడల-గోరదు-వని-జేర
దు-సారెకుగన్నీరొగిము-న్నీరై చెంత-బారుచుండె॥ నేమని॥

౩॥ నీటుగుల్లుసురపురి - నిలయశ్రీవేణుగోపాల - యేటికి- ము-
మ్మాటికి-బోటినివిడనాడెదు- నేటికిక్షమించిప్రోవు॥ యేమని॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ చాలుజాలునేలనాదు - మ్రోలదాచెదు॥ చాలుజాలు॥

అనుపల్లవి॥ ఏలికనీముఖకమలమె - బైలుపరచును॥ జాలుజాలు॥

౧॥ నృపతినీకను తెరుపగుటకు - హేతువేమనగా -
చపలనేత్రభాగ్యరేఖా - జాలమనియంటివి॥ చాలుజాలు॥

౨॥ ఉరమునగలకాశ్మీరమెం-దొంద వెననియన -
గరితనీదుకోపదృష్టి - కాంతియనియంటివి॥ చాలుజాలు॥

౩॥ చెక్కులకొనగోటినొక్కు - లెక్కడివియన -
గ్రక్కునజవ్వాజిపిల్లి - గరచెనంటివి॥ చాలుజాలు॥

౪॥ ఎలమిమోవిపై గలకాటు - లెందులవియన -
చిలుకకుముద్దియ్యగనె - గఱిగెనంటివి॥ చాలుజాలు॥

౫॥ పరగుసురపురీనిలయగో - పాలశేఖర -
మురియునుదుటిలక్కజూప - మోముద్రిప్పితివి॥చాలుజాలు॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ వలచిమోసపోతినెచాన - కలహంసయాన॥ వలచి॥

అనుపల్లు॥ అలసతికడకేగినన్ను-జులుకదనము జేయడనుచు॥ వలచి॥

౧॥ పడతివినవె - పురుషులమాట - నడగండ్లమూట - యెడపక
నమ్మగరాదని - పుడమిజనులు - నుడువగవిని॥ వలచి॥

౨॥ మరునిపూములుకులపాల్చేసి - ధరనన్ను ద్రోసి -
సరసిజాక్షి యింటినీడ - కరుగుదేరడంచునెంచి॥ వలచి॥

౩॥ పరగసురపురీనివాసగో - పాలావతంసుడు -
సరగునదనలేత ప్రాయమా - తరుణికొప్పగించడనుచు॥వలచి॥

తోడిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ సరసుడదానిల్లుచేరి - సరగనామేలు - మరువదగున॥సర॥

౧॥ మరునిశరము - లురమునజొర - నెరచిరాగనే -
సరసిచనులనున్న గంధ - మలదిమాన్పిరదె॥ మరువ॥

౨॥ ఘనవియోగసాగరమున - మునిగియుండగ -
స్తనకలశములనునీకేల - నునిచిప్రోచినది॥ మరువ॥
౩॥ శ్రీలజెలగుసురపురిగో - పాలశేఖర - లీలచేరతు
లదేలించి - యేలుకొన్నది॥ మరువ॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ తోడితేగదె - వేడుకొనెదనావిభునినిటకు॥ దోడి॥
అనుపల్లవి॥ చేడెరొమును-గూడి-నన్విడ-నాడియేగినవరు॥ దోడి॥
౧॥ ప్రోడవనుచునన్నుబాగడి - మేడనున్న పాన్పుజేరి -
వేడుకచేనా - నాడుపరత్రికై - వీడెమొసగినవిటు॥ దోడి॥
౨॥ భావజుడుబాధింపసాగె - కావవెయనికౌగిలించి -
తీవిచేతేనె - ద్రావనిమ్మని - మోవిగరచినఘను॥ దోడి॥
౩॥ సింగరమునజనులనలిమి -, యంగజక్రీడలనుది
నిగ-రంగజేసిన - రంగత్సురపురిగో - పాంగనాజారుని॥ దోడి॥

మోహనరాగము - ఝాపుతాళము

పల్లవి॥ అంతలోదెల్లవారె - నయ్యోనేనేమిసేతు -
వంతవడమేమదికి - వశముమీరి॥ అంతలో॥
అనుపల్లవి॥ ఇంతిరోనెనరుచే - నంతరంగమునందు -
గాంతునినేవలచి - కౌగిలించుచునుండు॥ నంతలో॥
౧॥ సరసునినేవలచి - సరసకుజనిక్రో - వ్విరులపానుపుజేర -
విభుడునాడు - కురులునున్నగదువ్వి - కొప్పుచక్కనమర్చి -
గురుకుచంబులతనదు - కొరలుంచుచునుండు॥ నంతలో॥
౨॥ ఇన్నిదినంబులు - నన్నువాడెడబాసి - యున్నందునవలననే
నెన్నరాని-కొన్నిముచ్చటలాడు - కొనివానివోవిపై -చెన్ను
గనామోవి - జేర్చిముద్దిడుచుండు॥ నంతలో॥

పూరికల్యాణిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఆడవారికిదైవ - మంటేలచేసెనో - జోడువీడగ
నాయె - జేడియరో॥ ఆడవారికి॥

అనుపల్లవి॥ మూడునాళ్లతనితో - ముచ్చటాడకున్న -
పాడింటరాచిలుక - పలికినవిధమాయెనె॥ ఆడవారిక॥

౧॥ కడకుబోవకమున్నె - కడుమొటిమలెడతెగక - వనిగ
నెమ్మోమున - బోడచూపెనె - వెడవించినగుడిన - ...
...నవలెచెమ్మ - లుడుగకచెమరించెనె - తొలకెత్తె - ...
ముల్కి - పడెనానుగదనా - పడుకటిలులెగవాపోయెనె -
వానిమోవి - విడెమందుకొనలేక - విభునినేనెటుబాసి -
గడియయొకయేడయ్యెనె - గోడయ్యెనె॥ ఆడవారిక॥

౨॥ చెరగుమాసినదాని - తెరువుబోరాదని - చెనటులెన్నొ
వ్రాసిరో - హరిహరినాయుసు - రంటదెవారిక - ...
కివచ్చెనె - విరులపానుపువిడిచి - వేదనకైపంచె - ...
కినిద్దుర - రాకపొరలి - సరిగరాత్రికేవ - రాత్రియయ్యెనె
మరుడు - కెరలికేకలువేసెనె - నేసైచనె॥ ఆడవారిక॥

3॥ కన్నీరుకాలిగోని - కాలువలైపారె - చిన్నపోయెనెమ్మో
నము - కన్నెపాయమడవి - గాయువెన్నెలాయె - కన్నెమ
రుచిదోచెనె - మన్నించియీముట్టు-మరలిరానట్టుగ-మంచి
మందులుంచవె - కరుణించవె - పన్నుగసుమవిరిగో-వాలుమ
నాలవనాడు - నన్నేలువరకీతమి - మానదుసుమీ॥ ఆడవారిక॥

కల్యాణిరాగము రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీయొయ్యారము - నేగాంచితి - నీయెడ॥ నీయొయ్యారము॥
అనుపల్లవి॥ తోయరుహాన - యన - నాయకాగ్రమణి -
పాయకిమదిని - బలుమారరసితి॥ నీయొయ్యారము॥

౧॥ ఎదగుంకుమ- మెవరివలన- నొసగెనన- సుదతిచెమ-చూచి-
యనిను- డివితి- వదయచాల - నాదుమ్రోల- పదరవేల-
పలుకుదెలిసెబేల॥ నీయొయ్యారము॥

౨॥ కనులనెరపు - గలిగెనెచట - యనియన - వనితభాగ్య -
రేఖయనుచునసలే - యినుడవినుము - నుడిగై కొనుము -
మనికిజనుము - బ్రతుకుదెరువుగనుము॥ నీయొయారము॥

౩॥ పరగసురపురగో - పాలనుదుట - లాక్షా-వరమిదెట్టులాద -
వెనన - జుణిగితి - సరసజేర - దగదుపోర - తిరుగమేర -
గాదువినుహమీార॥ నీయొయారము॥

బిలహరిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి॥ మదినిడవలెగాని - మరచిపోదు శ్రేప్రియ -
సుదతిని మోహించినా - సదనమునిరసించి -
చలమునుసాధించి - సగమునన్నోనరింతురా॥ మది॥

అనుపల్లవి॥ మదనభూతముసోకి - బెదరినతరిగాంచి -
మదిమణితముచేత - మంత్రించివాన్పినది॥ మది॥

౧॥ వరరాయనిపూ - ములుకులెదందూరి - బలితపుగాయ
ము - ల్పబలిగాసిలగ - పలుమారుమమతచే - భావము
నదలచి - కులుకుగుబ్బలనున్న - కుంకుమగంధము - నలది
మాయించిన - చెలువైనతోడ్పాటు॥ మది॥

౨॥ విరహామనెడిసా - గరమునమునిగి - పరితపించుచు
నుండ - పంచకేతెంచి - పరిపరివిధముల - భయమును
బాపినే - గరుణచేనాకుచ - కలశములనునీ - కరయు
గమునవిడీ - దరిజేర్చినమేలు॥ మది॥

౩॥ నిరతమున్మదన - జ్వరముచేబడలి - పొరలుచునుండగ -
నేబరికించి - మురిపముగదురగ - మోదముగలిగించి -
పరగసురపురినేలు - వరగోపాలుడు - సరగునసురతో
ప - చారమునబాపినది॥ మది॥

రాగము-తాళము

పల్లవి॥ నాతిరో వినుమ - నాసామియె - నర్చినక -
పటముదనకుదగునటె - నాతో॥ నాతిరో॥

అనుపల్లవి॥ ఈతెరగగునాయంచు - నెంతయునాదు -
చేతోంబుజమున - నలరారితి॥ నాతిరో॥

౧॥ పాయననుచుదా-బాసలుసలిపి - మాయిలాడియిలు-మానక
జేరె - న్యాయమతిన - శ్రేయమునక - పాయుమొదవె -
శ్రీయుతుడట॥ నాతిరో॥

౨॥ నునుకొనిననుదా-నెనసినభావము-బనివడిదానితో - బ
ల్కుటమేల - తనవలననె - జనితమయిన - దనుకొనవల -
సినదియెకద॥ నాతిరో॥

౩ పరమసురపురిగో-పాలుడనుచుమది- వరియించితిని నే-నరయని
దానసై - పురుషులపలు - కుగహ్వివినవ - కరకలముడి -
కరణిధరణి॥ నాతిరో॥

పూరికల్యాణి రాగము - రూపక తాళము

పల్లవి॥ తొంగిచూచిపోయె - దొంగజాడలవచ్చి -
తొయ్యలిపేరేమి - తోయజాక్ష॥ తొంగి॥

అనుపల్లవి॥ రంగుగసురపురి - రాజగోపాలక -
కొంగుముసుగువెట్టి - నంగనాచియెవతో॥ తొంగి॥

౧॥ నగరివారుచూడ - నత్తులంచమిచ్చి - సొగసైనసొమ్ముల -
సుళువింతసేయక - మగనాల్నేనాట - దిగులైనమదిలేక -
సగమురాతిరివచ్చి - వగలాడితానెవతో॥ తొంగి॥

౨॥ చిలుకలుగోరవంక - లులికిపంజరమున- పలుకకుండగపునుగు-
జిలికించి-పులకించి- వలరాజువెనుకకే- కలువేయబడకింటి-త
లుపుదాపునిలిచి - కులుకులాడియెవతో॥ తొంగి॥

౩॥ నెయ్యంపుచెలులునో- రెత్తనీయకమచ్చు- చయ్యనజల్లినా-
సవతిపుక్కిటివిడియ - మెయ్యారమునసీ - కియ్యగోరికను
ము - శయ్యదాకవచ్చి - గయ్యాళితానెవతో॥ తొంగి॥

౪॥ గిలుకుమంచము నెక్కి - నలవిగాదని మదిని - దెలిసినన్నపుడో
మ - తెరచాటుననుండి - వెలిరతియైనగా - వలెననికను సైగ - సలిపి
తనచనులుదా - నులుముకొన్న దెవతో॥ తొంగి॥
౫॥ ఆవలిమోమైనే - నలిగిపవ్వళించ - నినీకౌగిలించి - నీవిజేవద
లించి - మోవి తేనియలాని - ముద్దులిచ్చియల్ల - తావున జేసో
క - దమిదీరెననియెవ్వతో॥ తొంగి॥

రాగము - తాళము

పల్లవి॥ ఎలనాగవియోగాబ్ధి - యింతంతిగాదుర -
యిప్పటికిమేరమీరె॥ ఎలనాగ॥
అనుపల్లవి॥ వలరాయనిచిచ్చు - బలితమైమెపసిడి -
కలకబారెననే - దెలుపగలనేమని॥ ఇప్పటికి॥
౧॥ శీతోపచారంబు - సేయగసైచగనె - చీకాకుజెందెంగదా -
మలయజము - పూతగావించగ - పొంగిచిటిలిపెగ - నాతి
చనులపైపడ - భీతిచేబరువిడె॥ ఇప్పటికి॥
౨॥ మారునితోయము వే - మారుచుబాధింప - మైమరచె
బాన్పుపై - విరులగని - తోరపునిప్పులని - తొందరపడ
సాగ - నేరైపారెనుక - న్నీరుతారుమారై॥ ఇప్పటికి॥
౩॥ మానిని నినుబాసి - మను పెంపుకనిరోసి - మరణసా
హసంబుదా - జేయసాగె - మీనకేతను కేళి - లోననేలి
ప్రాణ - దానమిడుముసుర - పురివేణుగోపాలహరి॥ఇప్పటికి॥

రాగము - తాళము

పల్లవి॥ మాటలవల - ననుదీరున - తమిబోటి -
మదిగలుగని - టేటానోటి॥ మాటల॥
౧॥ వారకవరుడు - కూరిమిజేత - తీరాచనుల - నారగ
దానును - గోరులనిడుచు - వేమారు - తేరిగనుగొన -
కున్ననుజల్లి॥ మాటల॥
౨॥ పెదవిని బెదవి - గదియించుచును - సదమలసుధను -
వదలక గ్రోలుచు - బదిలముగనను - దోడజేర్చి - యెద

రవికముడి - యెడయకరిత్త॥ మాటల॥
౩॥ కురులనివిరిసే - మరులుకొలుపుచు - బరువడిమరుని -
దురమునపరిపరి - తెరగులనెనయు - కుండినచో -
సురపురివసన - పరగోపాల॥ మాటల॥

పూరికల్యాణిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ దానినేస్తమునీకు - దగదనినేదెల్ప -
మానకున్నవదేమి - మారరూప॥ దాని॥
అనుపల్లవి॥ హీనురాలనుమెచ్చ - హానివచ్చునురమా -
మానినినెడబాయ - మనసెట్లులాయెనో॥ దాని॥
౧॥ సందుగొందులచెలుల - సరసమందముగాదు - కొందరు
గనుగొంటె - గొప్పతనమురాదు - మందటిసఖివలె - ము
దముతానుంచబో-దందకాడయూపె-యందేమిపసలేదు॥ దాని॥
౨॥ అత్తకొంపలగుత్త - యాడదనుకోవద్దు - కత్తులపైసామా-
కలికిపొందేప్రొద్దు-కొత్తముండలైతె-కోతులైనముద్దు-పత్తు
రటరదొరల - వలపులిట్టివికద్దు। దాని॥
౩॥ మామమందులమారి - మగడూరనున్నాడు- పామరుడలమ
రది- బావకోపగాడు- నీమదిలోనైన - నీవుతెలిసిచూడు-నే
మించిచెప్పెద - నీకుదప్పదుకీడు॥ దాని॥
౪॥ సదయనీసతివినిన - జాలామనసునరోయు - గదిసినీచె
క్కిట-బదిలోసగముసేయు- సెదపైబంగారందె- లెగసిఘల్ల
నిమ్రోయు- బదరిపడకింటిపూ- పాన్పునబడద్రోయు॥ దాని॥
౫॥ తక్కనసుచునిక- దరమెవంచనలెన్న- జిక్కినవారిని- జేయు
నుగనుసన్న- నిక్కమేగంటినా - నెలతరంకులునిన్న- పక్క
జేరితెయా - పనికిబెట్టురసున్న॥ దాని॥
౬॥ వేకువరేయది - విడదువిటులవెన్న - వీకచేసుధగల్ల -
వెదకనేలరమిన్న - నీకుకానివారు - నిందించెదరునిన్న -
పాకశాసనుడే - పనికినొచ్చెరమున్న॥ దాని॥

౭॥ రమణుడౌసురపురి - రాజగోపనిజమ్ముగ్గ - మమతమ
బ్బులచాయ - మాయదానివశమ్ముగ్గ - కుముదాక్షి స్నే
హముకుం దేటికొనకొమ్ముగ్గ - రమియించవసేలాగు -
రవలుచెక్కినసొమ్ముగ్గ॥ దాని॥

నా యి కా భా వ ము

కేదారగౌళరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ చాలుజాలుబేలవగ - లేలచేసెదునా ప్రోల॥ చాలు॥
అనుపల్లవి॥ మాలిమిచేబది - వేలువచ్చెనేటికి॥ జాలు॥
౧॥ నిన్నరేయునేరాగని - నిదురనెపముబూని - మన్నన
లేకున్నమానె - మారుపల్కవైతివిక॥ జాలు॥
౨॥ పాటిదప్పితివని - పల్కనేమిటికొక - మాటలోటెలిసె
నీ - మదికెగోచరమది॥ చాలు॥
౩॥ హంతకాడానీమచ్చుల - హాయలకెమరువైతి - నిం
తటివాడవని - యెరుగలేనైతినహాహా॥ చాలు॥
౪॥ చెనటినైనేనొకరి - ననబనిలేదుసుమి - మనసి
జునకులోనై - మహినియెల్లిదమైతి॥ జాలు॥
౫॥ శ్రీలసురపురిగో - పాలుడవనిబతి -
మాలినందుననింత - హేలనమొనరుతె॥ చాలు॥

నాయికారాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మగువరోన - మ్మగరాదుగా - మగవారలనిక॥ మగువ॥
అనుపల్లవి॥ ఇగురుబోణిశిరోహితవెంక - నగదుపరచుచుందు రెపుడు॥ మ॥
౧॥ మదిగరగెడిమాటలాడుదురు - మాటిమాటికిని - బదములపై
వ్రాలి సేవెదమ - ముదితరోబలుమఃరిపెముగా - సుదతులగాని
యాడుచుందురు॥ మగువ॥
౨॥ పరిపరివిధములను వేడ్కచే - బతిమా లుదురు - కరములెత్తి మ్రొ
క్కుచుందురు - తరుణిశిరోతమకార్యములను - నెరవేర్చుకొ -
నేగుదెంతురు॥ మగువ॥

౩॥ ఎపుడుజూచిన- నాదరించెద- లేణాక్షినీ- కృపకుబాత్రులమని
యందురు - నిష్ఠురుడై సురపురిగోపాలుడా -
నెలతనేలినన్ను మరచె॥ మగువ॥

ఖరహరప్రియరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ బేల - చలమేలరా॥ బేల॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీలసురపురీగో - పాలనాసామి॥ బేల॥
౧॥ కన్నెప్రాయమునాడె - యెన్నరాని ప్రేమచే -
వన్నెకాడనిన్ను నే - వలచినదాన॥ బేల॥
౨॥ మరుబారికోర్వక - మాటిమాటికినీదు -
మరుగుజొచ్చి బతి - మాలినదాన॥ బేల॥
౩॥ ననవిల్తుకేళిన - న్నెనసెదవటంచు గ ·· న్నన
కూర్మిచేనెల - నమ్మినదాన॥ బేల॥

హంసధ్వనిరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ తోడితేగదె - చేడెరో॥ తోడి॥
అనుపల్లవి॥ వేడెదబ్రియుడిటు - రాడాయెనీవేగ॥ తోడి॥
౧॥ కమ్మవిల్తునిగేరు - కాంతునెడబాపియే - కొమ్మ
తనపడక - టిమ్మజేర్చుకొనెనో॥ తోడి॥
౨॥ అందముచేవా - డిందురాగజూచి - మందయానయె
వతె - మందువెట్టెనోగాన॥ తోడి॥
౩॥ దోసిలొగ్గెదనయ - చేసిమరుకేళికి - భాసురసు
రపుర - వాసగోపాలుని॥ తోడి॥

కల్యాణిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మానినిప్రియునిరమ్మనవే -
వేగ,మనవిచేకొనవే॥ మానిని॥
౧॥ చిన్ననాడెనాతో - జేసినబాసలా - చిన్నెలా
డివలపుచెరచె - నాదు - మన్ననమరచె॥ మానిని॥
౨॥ మాటిమాటికినా - పాటసొంపుగవినెడి -
నీటుకానికాచాన - యేమి - నేర్పెనోగాన॥ మానిని॥

౩॥ వినుమికసురపురి - వేణుగోపాలుడు -
మనసిజుకేళికిందు - రాక -మానెనేమందు॥ మానిని॥

కమాసురాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మానినిసైచజాలనె - మరుబారినే॥ మానిని॥
౧॥ అలుకచేస్మరుడుపూ - ములుకులజేకొని -
నలిరేగినాయెద - నాటగనేసెనిక॥ మానిని॥
౨॥ సదయుడునాదుగుబ్బ - లదిమిమనసారగ -
ముదమిగురొత్తగెం - బెదవినొక్కడిదాక॥ మానిని॥
౩॥ వినుమికసురపురి - వేణుగోపాలుడు -
మనసిజుకేళిలోన - న్నెనయువరకునే॥ మానిని॥

తోడిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ కోమలాంగ - కోపమేలరా॥ కోమలాంగ॥
అనుపల్లవి॥ ప్రేమచేసీవల - సీమాటిచెంతనె -
చేరితివనియంటిన॥ కోమలాంగ॥

౧॥ కన్నులనిద్దుర - గమ్మచున్నదంటిన - నిన్న
రేమేలొకాని - యున్నవనినేనంటిన॥ కోమలాంగ॥
౨॥ నీటుకాడమోవిపై - కాటులెచటివంటిన - బో
టియందునీమది - నాటెనదనియంటిన॥ కోమలాంగ॥
౩॥ అక్కునకాశ్మీర - మదియెచటిదంటిన - చెక్కు
లకొనగోటి- నొక్కులెక్కడివంటిన॥ కోమలాంగ॥
౪॥ నుదుటలత్తుకెటు - లొదవెననియంటిన - మ
దవతికినిమంచి - మణులొసగితివంటిన॥ కోమలాంగ॥
౫॥ వాలుగంటిరోమరు - కేళిగూడరమ్మన -
శ్రీలసురపురిగో - పాలబడలితెంటిన॥ కోమలాంగ॥

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మరువజాలనె - మారసుకుమారునిచెలి॥ మరువ॥
అనుపల్లవి॥ వరసురవాసుడైన - సరసవేణుగోపాలుని॥ మరువ॥

౧॥ వనితరో నా సరసకినుడు - కనికరమున జాయవచ్చి -
చనుమొనలనునులిమికులికి- మనసిజుబారి-చూన్పినదినే॥మరు॥
౨॥ ఒంటిమెయినే - నింటనుండ - దంటనన్ను గాంచినేకి -
కంటిసైగచేసిముని - పంటమోవినొక్కినదినే॥ మరు॥
౩॥ చెలువుడుగడు - కెలిమిసలిపి - వలరాజుకేళిలోవేగ -
వలతిరో నన్నేలినట్టి - వలపుమదినిదలప్పుదోప॥ మరు॥

కల్యాణిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ కలగంటివిన వేకామిని - కలహంసగామిని॥ కలగం॥
అనుపల్లవి॥ చెలువుడునాతో - గులికితోలగినవిధంబు॥ కలగం॥
౧॥ కొనగోళ్లచేనాడు - కురులునున్నగదువ్వి - చనుమొనల
నులియజేసి - చనవుగాన్పించినవాడిక్క॥ కలగం॥
౨॥ సదయుడుతాబలు - సరసంపుమాటలచే - మదిగరగించి
కెం - బెదవినొక్కినకరణి॥ కలగం॥
౩॥ వినవెసురపురిశ్రీ - వేణుగోపాలుడున - న్నెనయరాగానే
మే -ల్కొనన బైలుదోచెనిట్టి॥ కలగం॥

శంకరాభరణరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ సామినేమంటినే - సకియ॥ సామి॥
అనుపల్లవి॥ వేమరుసురపుర - వేణుగో -పాల॥ సామి॥
౧॥ సరివారునవ్వేదరని-సరగునమాటలాడ-వెరచియుండనామన-
సరయకనాచెలితో - నాడుట - కేను॥ సామి॥
౨॥ భామరో వానిగుట్టు - బయలుపరచకనుండ - నామేలుదెలి
యకా - కోమలితోగసరు - కొనుట - కేను॥ సామి॥
౩॥ మగువరో చెలువుడు- మరుకేళిననుగూడి-తగుదానిప్రియము
న-కిగురుబోణితోనెంతో, నగుట - కేను॥ సామి॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ నిన్నుబాసియెటులుసైతు - నన్నేలడనే॥ నిన్ను॥
అనుపల్లవి॥ విన్నబోయెమదసురపురి - వేణుగోపాలుడనే॥ నిన్ను॥

౧॥ కడుముదమునన న్నువేగ - గౌగిలించుచు - మడుపుసగముగొ
రికిడినది - మాటిమాటికిదోచగనె॥ నిన్ను॥

౨॥ అంకతలముజేర్చిన - న్నాదరించుచు - బొంకముగనుగుచముల
నెల - వంకలిడినదెరుకరాగ॥ నిన్ను॥

౩॥ నిదురయందేనుండగనెం - బెదవినొక్కుచు - మదనకేళిగూడి
నది - మరపురాదుసదయుడనే॥ నన్ను॥

కన్నడరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ నీపాటిగాన - నీటునజాన - నేనీజగాన॥ నీపాటి

అనుపల్లవి॥ కోపామోమునకుదా - రాపతియోడిన -
మీపమునకురాక - మిన్నందిరేచెలగె॥ నీపాటి॥

౧॥ పరగుగళమునకు - సరిరాలేక - దరమడుగొండె - సర
సిజంబులుకనుల - సమతబూనకరేగి - మరునకం
బకములై - ధరగూలెనెనగాక॥ నీపాటి॥

౨॥ నడుమునకుద్ది - రాకసింగ - మడవిచరించె - నడకపో
లికగాక - నాగేంద్రముబుద్ధి - చెడిశిరమునమన్ను - వ
డివేసికొనసాగె॥ నీపాటి॥

౩॥ చనులకుమలలు - సామ్యముగాక - వనరాశిదూరె - వి
నవెనురపురిశ్రీ - వేణుగోపాలుడను - మనసిజుకేళి
న - న్నెనసియుసురులునిల్పు॥ నీపాటి॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ బోటిరోనాపైనీ - కేటికింతటికటికము॥ బోటిరో॥

౧॥ కన్నెరోనీకన్నచక్కన్ని - యన్నుమిన్నలగానక -
గన్నెరికమునకెనొన్ని మొసగెనె - బన్నసరములనొసగితి॥ బోటి॥

౨॥ తుంటవిల్తునితూపులకునీ - వొంటిగాదిగులొందివె - న్నం
టిరాగనిదంటపానుపు - టెంటజేర్చినవాడనే॥ బోటిరో॥

౩॥ వాలుగంటిరో - బాళిచేమరు - కేళిలోనిన్గూడిన - శ్రీలసు
రపురివేణుగో - పాలుడనునేగానటె॥ బోటిరో॥

మోహనరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏను పేళలినల్ల - కాణలెన్నళవల్ల - మానినీ
విరహావు - మదననెబల్ల॥ ఏను॥

అనుపల్లవి॥ తానెనన్నొళుసుయ్దు - హానాథయెందళ
లు - తానారియళునిన్న - ధ్యానదల్లిరుతిహాళు॥ ఏను॥

౧॥ బెరళినుంగురవీగ - కరదకంకణవాగి - కరదకంకణవు
తోళ్గడగవదాగె - కొరళొళుముత్తిన - సరవుకరగిసుణ్ణద -
పరియాగె- స్మరవహ్ని తాపవు,పిరిదాగె- నేత్రారవిందగళ
రుణవాగె పన్నీరుసింపిస- లిరదెధరణియొ- ళొరగిపొరళువళో-
తావరెగళిట్టరె-వురిగళెందబ్బరిసి-చీరువళో-మిగెపచ్చకప్పుర
మిరిసలురియలు - భరదికుందువళో- చందనదకర్దమ- మిరదె
లేపిసె- ఈ దిదుసిడిదదు - ఘరసతీకుచయుగదెబీళలు- సెరగు
జాడిసికళవళిసుతలె-హారిణియందదిహారిబిద్దళు॥ ఏను॥

౨॥ గిళియతురగవేరి - కెరళిమన్మథనవళ - బళిగెనిల్లదెబందు -
పగెసాధిసి - తళిరెంబకూర్గత్తి - సెళెదుర్ఘుళిపిసలు కళ - వ
ళిసుతిరె - తంపినగాళి - సుళియుతిరె - చందిరనుకంగొళి
సుతిరె - కళకంఠజాలవు - కళకళధ్వని - బళసిగెయ్యుతిరె -
కాసారతీరదో- ళళికులంగళు - ముళిదుకూగుతిరె- కాళ్గిచ్చి
నందది-బెళెదబెళదింగళవు- తోళగుతిరె- నళినాక్షిప్రాణవు-
బళలికంగళ- తళదొళిరల - గ్గళికెకణ్ణెరెంబహాళెహె- గ్గళి
సినిందుదు - గళిగిత డెదొడె-వుళిసబగెనా-తిళియెనకట॥ఏను॥

౩॥ మడదిరన్నళుతన్న - జెడెయంబవాశవ - పిడిదుకంఠ
కెసుత్తి - బిగియువళో - మడిదరెన్నతసంచె - మరియేనా
గువదెందు - మిడుకువళో - చిన్నదసురగితుడుకువళో -
పన్నగవన్ను - ఘుడుకువళో - నవవజ్రచూర్ణద - కడెగె
సూచిసె - తడెయెజెడియువళో - బడనదువ్రుబళుకిరె -
నడుగుతడవిగె - నడెదుపోగువళో - కుడిహాలబ్బుకుణి
సుతె - బిడదెవిషవను - కుడియలెళసువళో - కేళ్జాణ

గళెతన - కెడెసదాకెయ - తొడెగెతొడెయళ - వడిసి
పొంగొడమెులెగళొళుకై - యిడుతెచెందుటికడెదు
రతిసుఖ - బడిసుసురపుర - దొడెయగోపనె॥ ఏను॥

హిందూస్తానితోడిరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ మనదొళిరసబేహుదై - మరెయదెనిరతం॥ మన॥
అనుపల్లవి॥ మనసిజభూతవు - మైసోంకిబెవరిరలు -
మణితిమంత్రదిందె - మంత్రిసికళెదదను॥ మన॥
౧॥ మురళనాదస్మరన - శరగళెదెయొళ్నాంటి - భరితవ్ర
ణగళిందె - పరితపిసుతిరెనాం - గురుకుచంగళొళిర్ప -
కుంకుమగంధవ - నిరదెలేపిసిసుఖవ-నిత్తుమన్నిసిదదను॥ మన॥
౨॥ తమకమెంబువసము- ద్రదొళుముళగిమిగె- భ్రమగొండిరలు
నాం-బళిగెబందు-సమయవనీక్షిసి - స్తనకలశంగళుకర -
కమలంగళొళిరిసి-కడెగాణిసిదదను॥ మన॥
౩॥ ఇరదెక్రమదికామ-జ్వరవుపగలిరుళెచ్చి-హొరళుతిరలు
కండు - పరికిసిబిడదెభా - సురసురపురినిలయ - వరవేణు
గోపాల-సురతోపచారదిం-పరిహరిసిదదను॥ మన॥

మోహనరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ తత్తగిసువదేకో - తాళికొండిరుప్రియ - అత్తి
మనెసాసెయల్లవె॥ తత్తరి॥
అనుపల్లవి॥ హెత్తవరనబిట్టు - యిల్లిరువెనునన్న -
సుత్తలునెమ్మవరు - ముత్తికొండిరువరు -
గొత్తులిల్లియదెబందుకాడువ - దెత్తణదకాతు
రవుగెళతియ - రిత్తలీక్షిసినగుచరల్ల - క
త్తలెయసుళువాదల్ల॥ తత్తరి॥
౧॥ బావమైదునరస్వ - భావవేనెంబెపతి-యీవార్తెకేళిదరెన్న
యనిన్నయ-జీవవుళివదుంటె - చీచీసమయవల్ల - సావిగె
హెదరళత్తి - సాణెహిడిదకత్తి -మానునాతనమగళుకేడిగ-

రీవికారదబుద్ధియనుబడు- ద్వైవఘటనెయుతకెయదిద్దరు-కాన
రిదుతప్పిస్లువరారు॥ తత్తె॥

౨॥ కెళతుటిరియొళుబలు - కెంపుపల్లాయగళు - జలిసనెరెల
బొగరె- మొలెగళొళ్బెళ్లుగురు- కలెగళికృదిసు-కైముగియు
వెనినగె - మలయజపరిమళవు - మైగొంకిముఘమఘిసె -
యిళెయొళిదనిన్నంతుమాజువె-నుళిదబయకెగె హొత్తు
సల్లదు - బళలద త్తలుభరదెహొగలొ - బళెరనెన్న
యబళిగెబరువదు॥ తత్తె॥

౩॥ అరరెముద్దిసిమెన్న - నప్పికొంబువదక్కె - హారిహారిసిసి
ళాసిసబెడ - యిరుళ్ధకళెదుమం - దిరదకిపవుహొ - న
రుగుట్టుతవరెల్ల - కూడిమలగిరెనోడి - గురుసనుసిచర
గోపబాలక - సురతరతిసుఖసురిసువదకా - తుంబదెహొం
దణదొడ్డిబాగల - తెరదుబడువెను - తిరిగిబారొ తత్తె॥

దేవగాంధారిరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ ఏతకెమరుళాదెనె - యేసఖియెనా॥ ఏతకె॥
అనుపల్లవి॥ ఆతనింతాతనెం - దరిదరియదెమొదలె॥ ఏతకె॥

౧॥ ఆగళానుతా - నెంబభేదవునిల్ల - దాతనసంబిద్దనె - మాగి
మళిగాలగళ-కరుకిహానరినంతె-మడదియరుంటాదరె-
ఆగలాగలెన్నసవతిగెపళెవాద-నయ్యోసమయమినితివాలసె-
యేసఖియెనా॥ నేతకె॥

౨॥ కనసినొళాదరా- కామినియళనొమ్మె-నెనెయసెంపుసురిదనె-ని
నగారుసరియిల్ల- వెనుతలిమిగపొగళి- స్త్రీనేనానహాలదెంబనె -
యినితునకపటవె - ల్లినితుతిళియదెపిరహా- ననలకెసురియా
దెనె - యేసఖియెనా॥ నేతకె॥

౩॥ నళినాప్త్రనహా-వళిగెసైరిసలారె- నలెసురపురిగోపాలను-ము
ళిదెన్ననగల్దవళ- మురుకుతెనవునోడి- మోహిసిబెరగాదనె-
గిళియ శాల్మలివృక్ష- ఫలరాశిగాసిసి- బళలిదంతెయాయినె-
యేసఖియెనా॥ నేతకె

నాటరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఏతకెపోగెందెనె-యేణనయనె ప్రియనసనా॥ నేతకె॥
అనుపల్లవి॥ ఆతురదలికాకు - మాతుగళనాలిసినా॥ నేతకె॥
౧॥ పగలిరుళెడెబిడదె - మొగవనోడిమోహిసుతె - బాగరి
మొలెగళొళ్చె - ళ్లుగురునాంటిసిర్దవన॥ నేతకె॥
౨॥ చందనవగరుమైగె - చందదిందలిపూసి - కుందదిర్పకును
మంగళ - తందుజెడెయొళిరిసిదవన॥ నేతకె-
౩॥ కరియదలెద్దుపంచ - శరనకేళియొళెన్న - బెరతుస
రసనెనిపభా - సురసురపురిగోపాలన॥ నేతకె॥

కేదారగౌళరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ మరతుపోగువరేనో - మాడిదుపకారనను -
మానినియళమోహిసి॥ మరతు॥
అనుపల్లవి॥ స్మరపిశాచవుపిడిదు - మరళుగొండిరెనాను -
మణితదింమంత్రిసి - మాణిసిర్పుదుప్రియ॥ మరతు॥
౧॥ గురుళమన్మథనపూ - సరళెదెయొళునాంటి - బిరుసాద
ఘాయకె- బెదరిబాయ్బిడలు- గురుకుచంగళోళిర్ద-కుంకుమ
గంధవ - సారెసియభయవిత్తు - కరుణారసభావవు॥మరతు॥
౨॥ విరహసాగరదల్లి - భరదిందెముళుగుతె - పరితపిసిరెకండు -
బళలిబళిగెఒందు - కరెదెన్న స్తనకనక - కలశంగళనునిన్న -
కరయుగదల్లిరిసి - కడెగాణిసిదబగెవ॥ మరతు॥
౩॥ తరహరిసదకామ-జ్వరవుపగలిరుళుహె- చ్చిరలరిదాగళె-హి
తవుగెయ్యలెళసి - గురుతరసురపురి - గోపాలబడదదను -
సురతోపచారదిం - పరిహారిసిదప్రితి॥ మరతు॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మోసపోదెనె - భాసురాంగన - బాసెగెనా॥ మోస॥
అనుపల్లవి॥ వాసియుళ్లవ-నాసతియళ-నాసిసనెనుతలినాలు। మోస॥
౧॥ ముగుదెయళెకేళ్పురుషరనుడి - గగనకుసుమసామ్యమెందు-
పగలిరుళుబీ-దిగళొం- ళ్బిరుతలిహ- బగెయనాలిసినా॥మోస॥

౨॥ దురుళనాదమదననపూ - సరళిగెన్న నుగుణియమాడి - తక్క ళాక్షియమని - నెరళిగా దరుదురళి తెరళి నెనుత॥ మోహ॥

౩॥ శ్రీలసురపురీవరగో - పాలనుతన్న ప్రాయవవళ - పాలు నెన్న ను - గాలతానను - కూలనాగ నెనుత॥ మోహ॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ సాకుసాకు - కాకుమాతుగ-ళేకె పెళువి॥ సాకుసాకు॥

అనుపల్లవి॥ బేకుబేడ వెంబభావవు - ప్రాకటిసువదు॥ సాకుసాకు॥

౧॥ గల్లదొళ్చెళ్లుగురు మొనెగ - ళెల్లి వెనలు - మెల్లనెసంకు ఫుకవరి - తెందుతిళుది॥ సాకుసాకు॥

౨॥ ఎదెయ మేలిహ కాశ్మీరవ - దెల్లిదెనలు - సుజతినిన్నయ ముళిసునోటద - శోభెయెందాడిది॥ సాకుసాకు॥

౩॥ పల్లవాధరదల్లిగాయగ - ళెల్లి వెనలు - నల్లకెగిళిగాము ద్దియ్య - లాయి తెందుసుర్ది॥ సాకుసాకు॥

౪॥ ఇననెకణ్ణళ్కెంపాగిహ - వేతకెనలు - వనితెభాగ్యకె ఖారుణ - భావవెంద పేళ్ది॥ సాకుసాకు॥

౫॥ సురపురిగోపాలపణెయో - ళ్కెరెయునలాక్షా - వరవి దెల్లి దెందు కేళ - లిరదె తెరళిది॥ సాకుసాకు॥

కన్నడరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏనెంబెజాణె - యీసోజిగ - ళెల్లినాకాణె॥ ఏనెంబె॥

అనుపల్లవి॥ ఏనెంబెనిన్నొడనె - మానినిసురపుర - వేణుగోపాలనుబ - ల్విధదికూడిదభావ॥ ఏనెంబె॥

౧॥ సదయనెన్న నుతా - నవెహొకదె - ముదదినోడదను - మదనతియ ళెకెళోగ్గ - హదియాలింగిసిబిడదె - వదన దోళ్వదనవి - ప్పెదకోముద్దిడలిల్ల॥ ఏనెంబె॥

౨॥ ముగుళునగెనగుతె - మోహనకార - రాగసుబీరుతె - బగెబగెయ లినుతిసి - భరదిచెందుటికెడదు - బాగదె మొలెగళొళ్చె - ళుగుదిడలిల్లనా॥ ఏనెంబె॥

౩॥ సరసదిందొలిసి - బెరళిలెన్న - కురుళునేవరిసి -
సరసిజాక్షియెనినగె - సరిబర్పరారెందు - బెరతుతోం
డెయోళ్నన్న - కరవనిడలిల్ల॥ వేనెంబె॥

పూరికల్యాణిరాగము-చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఆవబగెయలనా - నవనబాయెనలిం - దీవ
రాక్షియెధరది - తిళుపెన్నగె॥

అనుపల్లవి॥ సావకాశవగెయ్యదె - సఖనకరతారెం
బి - భావిసె సురపురిగో - పాలనీవిధదిర॥ లావ॥

౧॥ ఇరుళినల్లీర్వరు - సరసవాడుత్తలిరె - బెరళిలెకురుళునే -
వరిసుతిరె - మురుకుమాడుతెజవది - ముద్దిడు తలిద - లరి
దొడాసుదతియెతా - నాగిరుతిర॥ లావ॥

౨॥ ముసుకినొళ్వనవళు - ముసిముసినగుతిర - లసమ
శరనిగంజి - యప్పికొళ్లుతిర - లొసెదునిన్నెగా- నొడియ
నాదదకె - న్నసునిన్నదెందనళి - గునురుతలిర॥ లావ।

౩॥ ఆతనెన్నయబళి - గేతకెబారనెం- దాతురదెన్నొడనె-నూ
తాడుతిరెబందు- రీతియల్లదెమీన- కేతనకేళిగూ-డీతెరని
న్నొళ్మన - సిల్లదెపోదన॥ నాస॥

శహానరాగము-చాపుతాళము

పల్లవి॥ కరతారెకాంతన - మరెదిరెలారెనా॥ కరతా॥

అనుపల్లవి॥ కరవజోడిపె - తరుణియళేస - త్వ
రదిసింపోగి॥ కరతారె॥

౧॥ విధవిధదలివినుతిగె- ద్యధరదొల్ధరవిట్టు- సుఢ
యనీంటిసుఖసుతిర్ప - సుందరాంగన॥ కరతారె

౨॥ కుందరదనె - కుచగ్వమిగె - చందదికరవిందెపిడిదు-
బంధగ్ళవివరవుతోరిద - చందిరాననన॥ కరతారె॥

౩॥ ఏణనయనెనిన్నగెణేనా - కాణేనెందెనుతలబెరతు-
జాణనెనిపసురపురిశ్రీ - వేణుగోపాలన॥ కరతారె॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ ఏను పేళలిసోజిగ - కాణెనెల్లి - జాణెనిన్నగెనా॥ వేను॥

అనుపల్లవి ఏణనయనె - కేళెసురపురశ్రీ - వేణుగోపాలను
విధ - విథదికూడిదభావ॥ వేను॥

౧॥ సదయనెవెయహాకదెతా - ముదదిమెన్ననునోడినోడి-చదు
రెమోహదిందాలింగిసిభరది - పదనదోళ్వడనవి -
పెదకొముద్దిడలిల్ల॥ వేను॥

౨॥ ముగుళునగెనగుతలిబ - ల్సొగసుబీరు తెసుందరాంగను-
బగెబగెయలి- బణ్ణిసిచెందుటికడెదు - బాగరిములెగళ్తోళ్ళ-
ఘ్ఘగురిడలిల్ల॥ వేను॥

౩॥ సరసదింద లెన్ననొలిసి- బెరళ్తెముం- గురుళునేవరిసి- తరుణి
యళేనినగెనరియారెందు - బెరతుతొదెయొత్తెన్న -
కరవనిదలిల్ల॥ వేను॥

కీరవాణిరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఇనయనకరతందె - వనజముఖియళె కే-
ళనుమాన వేతకె - మనవమచ్చిసిని॥ న్నినయన॥

౧॥ నిన్ననునెనెదిరుళు - నిద్రెకాణవెతా - ననొన్నెదకవను
జరి - దలబువళెందునుడి॥ దినయన॥

౨॥ స్మరశరబాధగె - పరిపరినొందుమై - మరెదిళేయొళ్ళ
వ - ళ్ళొరగిహాళెందు పే॥ ళినయన॥

౩॥ జాణకేళ్పురపురి - వేణుగోపాలన - సూనాంబకన
కేళ్ళి - గాణెగెయ్ఘని॥ న్నినయ॥

జంఝూటిరాగము-ఆదితాళము

పల్లవి॥ విహితవెసురపురిశ్రీ- వేణుగోపాలనినగు॥ విహితనె॥

౧॥ మోహినిదవళన్ను - మోసవగెయ్దు-
మోహనాంగియనొలితదు॥ విహితనె॥

౨॥ అంతరంగమెళునా - నాడిదమర్మవా -
కాం మొడనెనుడివదు॥ విహితనె॥

3॥ సరసిజాక్షునెయెన్న - సవతిగెమచ్చినీ -
సురతసుఖవనీపుడు॥ విహితవె॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఆటతాళము

పల్ల॥ చీతగొనాం దేసారి - గీతెరవాడోడీ - దేతరరతి
ఝుష - కేతనరూప॥ చీతగి॥

౧॥ నళినంగళపోల్వకం - గళ్ళునిద్రెయేనిదు - పాళెయు
వవదనదోళ్ళళలికేరోనిదు॥ చీతగి॥

౨॥ సుందరాంగనెకొరళో - ళ్సురివబెవరేనిదుకెందుటి
నోడలుబ - ల్గుందిహాదేనిదు॥ చీతగి॥

3॥ సదయనెకేళ్ని - న్నెదెబడివదేనిదు - హాదనావదరి
దరి - యదమాళ్కిరువదు॥ చీతగి॥

౪॥ ఒడెయనెకాల్తెగళు - తొడకుబీళ్వవేనిదు - నుడిగ
ళుమెల్లనె - నుడియువదేనిదు॥ చీతగి॥

౫॥ విజయదింసురపురి - వేణుగోపాలనె - మనసిజ
కేళిగూడి - మానదిరువదేకె॥ చీతగి॥

అఠాణరాగము - ఆటతాళము

పల్లవి॥ నీరెపోగికరతారె - నీనీగళె॥ నీరె॥

అనుపల్లవి॥ మారసుకుమారనవి - చారవనుగొళ్ళదె॥ నీరె॥

౧॥ నిన్ననునెనెదిరుళ్ళు - నిద్రెయనిల్లదెహాలబి - తన్నాళు-
మడిద,రన్నళు - బన్నబడులిర్పళెందు - బిన్నవిసి-
చెన్నిగన॥ నీరె॥

౨॥ కామన శరహతిగె - కాయవుబలుబళలితు - కామినిగజ-
గామిని కామిసినీ- ప్రేమదిందె-తామరసనయనన॥ నీరె॥

3॥ క్షోణిదొళ్సురపురిశ్రీ- వేణుగోపాలరాయనను -
కాణదె- తింగళాయ్తు- మాణదె- ఆణెయిట్టు- జాణెపంచ
నాణన కేళిగిందు॥ నీరె॥

కేదారగౌళరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మారమోహనాంగనె- సారలేనా-
నారియవిరహవ్రునా॥ మార॥

అనుపల్లవి॥ మేరెమిాఛి- పోదుదు- తడెదొడెయా-
సారెసీనాసఖయళ- మోరెయకాణువదనదళ॥ మార॥

౧॥ కామవహ్ని హెచ్చితను- హేమకరుగలిందుసన్నిభ
ముఖ- భూమియొ- ళొరగిమిగె చింతిసి- తామన
దొళ్ళునిన్నయ- నామవజపిసుతలివాళు॥ మార॥

౨॥ తావరెగళనిడలుతా- భావజనళ- రావళేందరివళు-
తీవిదబ్యెదింగళంనోడి- దావానలమెందా సతి_ భావి
సువళు- బగెబగెయలి॥ మార॥

౩॥ చందనవనులేపిసె- కుందదలె- కుదిదుసిడిదాకెయ-ముం
దెనులివళకుచగళమే- ల్బంద బీళలుచిగరి- యందది
హారిబిద్దళు॥ మారమోహనాంగనె॥ మార॥

౪॥ చెన్నిగనన్నగలినా- నిన్నుబాళ్వదేతకెందాయెళె- కన్నె
యళేమరణకంజదలె- పన్నగవనుపుడుకుతబ- ల్బ
న్నవబడులిపాళనుదిన॥ మార॥

౫॥ మాణదెనురపు శ్రీ-వేణుగోపాలనెనీనవళను-
సూనశరనకేళియొళను- మానవుగెయ్యదెబెరతు-
ప్రాణవుదక్కిసుభరదిం॥ మార॥

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ ఆతనింతాతనెం- దాగళేత్యియవె - యేతకె
మోహిసిదె- సేణనయనె॥ ఆత॥

అనుపల్లవి॥ మాతసేనితాడిదరు- మంపమతియాగినా-
నీతెరదిపళిదొడే- నిహాబుదుపరర॥ ఆత॥

బడివారదిందెన్న - బళిగెబందు-
మడదియళకరనపడిదేతకెందు-
కడుతవకదింకేళి - దొడెసీనుడియువదకె -

బిడదెతుడుకిదెనెందు- నుడిదనందు॥ ఆత॥
౨॥ సరసవాడుతలిర్ప- సమయదొళు - మురుకుమాడుతలెమ్మ
ముందెయవళు-
బరతెగెదుబిగిదప్పి-బందియేకెందొడా-తరుణియళునీనెయెం-
దరిదెనెంద॥ ఆత॥
౩॥ మాణదెసురపురి- వేణుగోపాలనె - మానినియళనుహ్యాగె-
బెరతియనలు-
జాణెయీాపరియెందు- తానుడియుతిరదెన్న -మీన కేతన కేళి-
యిగెకూడిద॥ ఆత॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఎన్నొళ్మునిళిసేతకో ప్రియ-లున్నాదరుసైరి॥ ఎన్నొ॥
అనుపల్లవి॥ బిన్నపవనుమిగెమన్నిసు - బన్నబడిపనంగభవను॥ఎన్నొ॥
౧॥ మానినీ - మణియమాత - నాలిసినితు॥ ఎన్నొ॥
౨॥ నేమదిం - నిన్నహితవ - బయసుతిర్పె॥ ఎన్నొ॥
౩॥ కామిసి - కరెకళుహలు - బారదిరువి॥ ఎన్నొ॥
౪॥ ఆవగం - కావనెందు - భావిసిరువె॥ ఎన్నొ॥
౫॥ శోభిప - సురపురిహరి - కరుణవిరలి॥ ఎన్నొ॥

కన్నడరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ మనిసేతకె - బారదినయనెన్న॥ మని॥
౧॥ వనజాతాననె - కనసినొళగె - ళ్లినితాదరుతాం -
మునియదెమనదొళు - నెనెయువరసికను॥ మని॥
౨॥ తవకిసుతలెతా - నెవెహోకదెవద - నవనురెనో
డు తెబణ్ణిప - నవకందర్పాకారను॥ మని॥
౩॥ గురుతరసురపుర - వరగోపాలను - స్మరసాటవ
తొరెదెన్నను - విరహాగ్నిగెమిగెసిల్కిసి॥ మని॥

నాదనామక్రియరాగము - ఝాపుతాళము

పల్లవి॥ కాంతనకరదుతారె - కామినిమణి॥ కాంతన॥
అనుపల్లవి॥ కంతుశరాఘాతి _ గెంతుసైరిసువెనె॥ కాంతన॥
౧॥ సుందరాంగననా - నిందగలిరలారె - నిందుముఖియె

భర - దిందెనిల్లదెపోగి॥ కాంతన॥

౨॥ నల్లనెనిన్నయ - నల్లళువిరహాదె - తల్లణిసువళెందు - మెల్లనెసూచిసి॥ కాంతన॥

౩॥ ప్రేమదిందినియను - కామిసలొల్లద - భామినియళి ద్దేను - ఫలవెంబునళెందు॥ కాంతన॥

౪॥ భావజరూపనె - భావిసెనిన్నయ - భావకిరన్నళు - జీవిసలారళెందు॥ కాంతన॥

౫॥ శ్రీలసురపురిగోపాలనకాణదె - తాళలారెనుస్మర - కేళిగెబారెందు॥ కాంతన॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ కోపవేకెసాకెలా - కోమలాంగి॥ కోపవేకె॥

అనుపల్లవి॥ రూపవీక్షిసిసీనా - పాపసపత్నిగొలిదియందెనె॥ కోపవేకె॥

౧॥ నిన్నకండునమిసదెనా - మన్నిసదెయిరువెనె - నిన్నె మొన్నినవళిగె - హొన్నునురిదియందెనె॥ కోపవేకె॥

౨॥ గల్లదొళ్తాంబూలరసవ - దెల్లిదెందుకేళ్దెనె - పల్లవాధరదల్లి పల్ఘాయగ - ళెల్లివెందెనె॥ కోపవేకె॥

౩॥ అత్తరగరుపరిమళ - వెత్తణదుసురెందెనె - మత్తెమత్తెమ డదియమనెగెసుళిదియందెనె॥ కోపవేకె॥

౪॥ ఆకిమంచదల్లిరుళు - హాగలుమాడిదందెనె - బేకుబే డయందు - బెళగాగలుబందియందెనె॥ కోపవేకె॥

౫॥ బాలెనీనుపరిసురత - కేళువుదెందుబేడలు - శ్రీలసు రపురిగో - పాలబళలిదందెనె॥ కోపవేకె॥

రాసక్రీడ

శంకరాభరణరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి॥ రమణులారమీా - రందరురారె - రాసక్రీడనుజేయుదము॥ రమణులార॥

అనుపల్లవి॥ రమణమీారశ్రీ - కృష్ణుడుగో పికా - రామలతోనాడినకరణి॥ రమణులార॥

౧॥ లలితమండలభ్రమణములలయక - సలుపుచు

బాటలు - బాడుచును - విలసితవేణు - శ్రుతిలయ
నవమ - ర్దలనాదంబులు - మ్రోయగను॥ రమణులార॥
౨॥ సుందరకురళీ - చక్రవాళవవి - కందుకనంద్యా -
వర్త ఫణి - నందపద్మసాభద్రచతుర్ముఖా - మందబం
ధముల నెరిగియును॥ రమణులార॥
౩॥ ఏకపాదసమ-పదవినివర్తిత-ప్రాకటవలితగతాగతుల నేకగతుల
తానకములనిలిచియు-కోకకొంగులనుజుట్టుచును॥ రమణులార॥
౪॥ ఘటితమర్దిత-ప్రబలతరాంఘ్రుల-పటుకర్మంబులనలుపుచును-
కుటిలాలకలు స్నిటలాగ్రంబున- నటునిటునటనములాడగను॥
౫॥ రంజితకింకిణీ - క్వణకిణనాదం - బంజలందు
దపనీయమయ - మంజీరంబుల - సింజానం
బులు - మంజుళముగవర్ధిల్లగను॥ రమణులార॥
౬। కేలుదామరల - కోలలుదాలిచి - మేలగునేర్పు
ల - వేయగను - లీలరత్నకంకణములుఝణ
లన - కాలిగజ్జెలాగి- ఘల్లనగ॥ రమణులార॥
౭॥ శ్రీరమ్యోత్కర - సురపురిరుక్మిణీ - నారీరమణు
డౌ - నగధరుని - చారుచరణకం - జాతంబులకున -
పారభక్తి చేనెరగుచును॥ రమణులార॥

శంకరాభరణరాగము - జంపెతాళము

పల్లవి॥ కోలలేయరారెమీరు - కొమ్మలార - యిమ్ముగ -
జాలుజాలుజాగులింక - సల్పవలదు - సకియలార॥ కోల॥
అనుపల్లవి॥ తాళమురజరవములాపి - డీలుబల్కారునెట్టు -
మేలురొదలుమూర్చంగు- మేళమొప్పి మెరయుచుండ॥కో॥
౧॥ అడుగులందురత్ననూపు - రాళిసింజితములతో -
గడుబసిండిగజ్జెలెలమి - ఘల్లుఘల్లుఘల్లనంగ - న
డుములళ్కా - తొడలుబెళ్కా - నుడలసుధలుగుల్కుచుండ -
నిడుదజడలు మెడలనుండి - సడలిమెడిమెలందువాల॥ కోల॥
౨॥ బేసరిబులాకినత్తు - లోసరించితళ్కుబెగయ - నాస
లందుదుమ్కిదుమ్కి - నర్తనములు జేయుచుండ - బాసి

కఠినకుచములందు - బన్నసరులు గునిసియాడ - వా
సిగాకడాని బాజుబందులలరదూగుచుండ॥ కో॥

౩॥ భరకలాబత్తురవికె - లొరయదొడగిజరిబురా - న్ఫరీ
బుతేదారుచీర - లరసిగట్టి - సొమ్ములన్ని - సరగబె
ట్టితిలకములను - గరమమర్చిపునుగున - త్తురులన
లది - పూలదండ - లరయదాల్చిమురిపెమునను॥ కో॥

౪॥ భ్యాలుగజల్గొ(మిటప్ప - లేలలాధువమారుధృపద -
లాలకించగాతిల్యాన - లందుమీదవర్ణములను - జా
లగానుగురుచజంపె - జంపెకృతులుపదములు -
స్లీలతోడబాడవలదె - లేనిపోనిసుద్దులేల॥ కో॥

౫॥ ఏపుమీర(త్రాళ్లు(కింది - కెసగగట్టి - జడతెరంగు -
దాపుకేగిసరగనల్లి - తడయకపుడెవిప్పుచుండ -
జూపరులకుజోద్యమొదవ - సురపురిసంస్థాన
మునను - రేపుమాపునెలకొనిన(శ్రీ - గోపబా
లునెదనునిల్పి॥ కోలలేయరా రెమీరు॥ కో॥

గద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత (శ్రీవేణుగోపాల చరణాంభోజమత్త ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాద (శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార శత కోపర్షి పవిత్రగోత్ర, (త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిస త్పుత్ర, తిరుకో-విలూరు మఠాధికార, (బహ్మ(శ్రీ (శ్రీనివాస రా ఘువాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమా(శయణ, (ద్రా విడామ్నాయ (ప్రవర్తక. గీర్వాణాం(ధ కర్ణాటక నా టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరో మణీ శేషమాంబా గర్భపయఃపారావార రా కాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన విధేయుండును, బాల్యోపాధ్యాయుం డును, నగు లక్ష్మయాభిదేయ (పణీ తంబైన శృంగారసంగీతంబులను

కవికర్ణామృతము
సంపూర్ణము.

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

శ్రీమత్సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక

మంగళ నీరాజన ప్రసూనవితానంబు

కమాచరాగము – ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళారతులివ్వరె – మానినులార॥ మంగళారతు॥

అనుపల్లవి॥ రంగదంబుజనాభునకురణ – రంగరిపుభంగు
నకుగురుసా – రంగరాడ్వరదునకువిహాగతు–
రంగునకుశ్రీ – రంగశౌరికి॥ మంగళారతు॥

౧॥ పుండరీకాక్షునకు – పూర్వదేవ – ఖండనదక్షునకు
కుండలీడ్శయనునకుసుమకో – దండసమరూపు
నకువినుతా – ఖండలాద్యమృతాంధసాళికి – పాండు
సుతపక్షునకు వేగమె॥ మంగళారతు॥

౨॥ కమలామనోహారికి – ఘనకైవల్య – సమగోకుల
విహారికి – విమలమునిచయవందితాంఘ్రికి – సమ
రజయశాలికిదురితసం – తమసద్యుమణికి నను
దినంబును – రమణచేమీరా– రలుముదంబున॥ మంగళారతు॥

3॥ పురవైరిమిత్రునకు – వరనీలము – దిరసదృశగాత్రునకు–
కురుకులవినాశనునకుముని – గ్జరధునీజనకునకుమందర–
ధరునకుసుధరలోజెలగుసుర – పురమదన
గోపాలమూర్తికి॥ మంగళారతు॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె - నీరజేక్షణునకు॥ నీరాజన॥

అనుపల్లవి॥ క్షీరసాగరకన్య - కామణునకుమంగళ॥ నీరాజన॥

౧॥ వారణరాడ్భయ - వారణునకునుస - దారణద్విడ్ఘనస-
మీరణునకునుశుభ॥ నీరాజన॥

౨॥ వందితజనహారి - చందనునకునర - విందాసనాదిసుర-
బృంద సేవితునకును॥ నీరాజన॥

౩॥ ప్రవిమలసురపురి - భవనగోపాలునకు - దివిజప
రాజితదా - నవకుంజరహారికి॥ నీరాజన॥

కమాచిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ నీరాజనములివ్వరె - నెలతుకలార॥ నీరాజన॥

అనుపల్లవి॥ వారణార్యవలగ్నభీతిని - వారణు
నకుగుచేలసఖునకు - నీరసహ
జన్మునకువార్ధిగ - భీరునకురుక్మిణీధవునకు॥ నీరాజన॥

౧॥ ద్విజరాజగమనునకు - నిర్మలభక్త - వ్రజఖేద
శమనునకు - విజయశంఖరవాంచితునకం - బు
జభవప్రద్యుమ్నగురునకు - గుజనగర్వని
శిమిహిరునకు - త్రిజగదభినవరూపవహునకు॥ నీరాజ॥

౨॥ కుండలీశయనునకు - రారాజనామ - కాండజ్బనయ
నునకు - భండనామరవైరికానన - చండదావసమీ
రహితునకు - బాండవావనదక్షునకు వే - దండరా
డ్వరదునకుమంగళ॥ నీరాజ॥

౩॥ వేదసన్నుతశౌరికి - గానకళావి - నోదభరిత
సూరికి - శ్రీదపురినివసించుసురపురి - బాదుకొనినయ-
శోదసుతునకు - సాబరంబునగొల్చుజనులను- ఖేద మొంచ
కబ్రోచుహరికిని॥ నీరాజ॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ అంగనలారమీ- రారతులివ్వరె-పొంగుచు
వేగవి- హంగవాహనున॥ అంగనలార॥

౧॥ అందముగనుసుర - బృందమునేలిన-
యిందిరేశునకర- విందనయనున॥
౨॥ కూరిమిచేభక్త - కోటులకనయము-
కోరికలొసగెడి- చారుచరితున॥ కంగనలార॥
౩॥ దానవగజపం- చాననునకుముని-
మానితసురపురి- వేణుగోపాలున॥ కంగనలార॥

శంకరాభరణరాగము - అదితాళము

పల్లవి॥ ఆరతులివ్వరెనీరజాక్షులార-
నారదవినుతుడౌ- నరహరికి॥ ఆరతు॥
౧॥ మారజనకునకు- మంధరధరునకు-
సారెకుమీరలు- సమ్మతిచే॥ నారతు॥
౨॥ కరిమొరవినికని- కరముచేనేగిమ-
కరినిద్రుంచినశుభ- కరునకిపు॥ డారతు॥
౩॥ పొసగుచుండినసుర- పురవరభక్త-
వినరముగా చెడి- వేణుగోపాలున॥ కారతు॥

శంకరాభరణరాగము - అదితాళము

పల్లవి॥ మంగళమెన్నరె- సారంగనేత్రలయరె- యింగితజ్ఞా-
పాంగనెనిసవి- హంగగమననిగె॥ మంగళ॥
౧॥ దోషరహితనిగె- దశ-వేషసహితనిగె- యీషణత్రయ-
దూషణనిగెను- శేషశయననిగె॥ మంగళ॥
౨॥ దీనపాలనిగె- నవ-గానలోలనిగె- సానురాగది-
దానవాహిప- వైనతేయనిగె॥ మంగళ॥
౩॥ శూలమిత్రనిగె- కౌరవ-జాలజైత్రనిగె - శ్రీలసురపురి-
శీలసద్గో- పాలబాలనిగె॥ మంగళ॥

విరాడ్విగ్రహాంకితము

మోహనరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ త్రిగుణాతీతనాక- జగదాధారనిగెధగ- ధగిప
నీరాజనవ- బెళగువెను॥ త్రిగుణా॥

అనుపల్లవి॥ గగనసత్పాత్రదొ- ళ్కొగ్గ ఘరార్యమబింబ-
యుగళజ్యోతిగళనా- మ్మెగెతందిరిసినలిదు॥ త్రిగుణా॥

౧॥ పొళెవరాజసగుణదిం- సలెస ర్వేశనాభి- నళినదొళవతరిసి-నా
లొ్మ్నగను-కళవళిసు తెపిరిదు-నెలెగాణదలెతన్నొళ్తలెదూగిపె
త్తాతనన్నా,గళెకూగి- నుతిగెయ్దొడనెతా-నొళితాగి-సాక్షా
త్కరిసు తెస-కలవుపేళలు-సులభమాశ్మెందు-సంతనదిచిత్తకె
హాలవుబగెగళ- ఘుళిలనెతందు- గీర్వాణమనుజా-వళియస్పృజి
సిద-బళికబేరొందు- విధదిందెతాని-న్నుళిదప్రణవాద్యఖిళలో
కం- గళనునిర్మిసిమాణదలెత- త్కళెయొళైక్యవనాంతొడనె
ని-ర్మళసలిలదొ- ళ్పవళిసిర్ప॥ త్రిగుణా॥

౨॥ మినుగువసాత్వీక- గుణదిందెప్రభవిష్ణు- ఘనవిష్ణువా
గితాం- కనికరదిం-వనరుహజాతాండ- వనుసార్వకాల
ర-క్షణెగైద- భారవనువహిసిచ- రణసేవ-కరపాలిగెది
నూ-తనదేవ- తరువాగిలక్ష్మీ్మ- వని తెయళసుస- విన
యదింవరిసి- భాగవతహృదయభు- వనజపత్రదొ- ళ
నుదినంచరిసి- శ్రీరామకృష్ణా-ద్యనుపమాననుు- తను
గళంధరిసి- లోకత్రయంగళి- గెణికెయిల్లదసుఖపనీవు
తె- ప్రణతవత్సలనెంబఖ్యాతియ- ప్రణవరూపకెనిత్తుకే
శవ- నెనిపనామవు- పహినిమెరెవ॥ త్రిగుణా॥

3॥ బిడదెతామసగుణదింజడజసంభూతన- కడుభ్రూమధ్య
దొళ్పుట్టి- తడమాడదె- ఘుడిఘుడిసు తెతన్న- పడెదాత
నన్నుకం- దెడెగెసేరి- బహువిధదితాను- గ్గడిసిబీరి- మొన్న
రవుతిళుపెం- దొడనెసారి- దొడెరుద్రనామవ-పడెదిగడమెం
దొడయనడెనోడి- నుడిదాజ్ఞెగొడలడి- గడిగపొగళుతె- ఘడ
దియళగూడి-విధినేమిసిదదను-సదగరదనాం- తెడెబిడదెమ్మాడి
ప్రభువినొళు సేరలు- కడగిమూరొందాగిసలిలదొ-ళడరఘణి
రాడ్తల్పదొళురెప- వడిసినలెలోకత్రయంగళ-నొడలొళిరిసి-
స్వయంభువెనిప॥ త్రిగుణా॥

వేంకటేశ్వరాంకితము

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములో- సంగరేహరికి॥ మంగళ॥

అనుపల్లవి॥ భృంగనీలచికురలార- సింగరంబున॥ మంగళ॥

౧॥ వారకదనుభజియించెడి- వారలకెలమి - కోరికలజేకూర్చెడి యం-భోరుహాక్షునకు॥ మంగళ॥

౨॥ అతులితత్రికాలపూజా- రతునకుబద్ధా-ఎలిని గేలుపట్టిన ట్టి- పతగధ్వజునకు॥ మంగళ॥

3॥ శ్రీలచేజెలగుసురపురి- ఖేలవేంకట- శైలనాథునకుగాంచన- చేలధరునకు॥ మంగళ॥

కమాచిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంభవతుతేవ- శృంగారమూర్తే॥ మంగళం

అనుపల్లవి॥ తుంగశేషగిరీంద్రనిలయవి - హంగవాహన - రంగదలమే - ల్మాంగమాఖ్యకు - రంగనయనా - సంగకరుణాపాంగభాసుర॥ మంగళం

౧॥ దీనపోషణకారణ - వైఖానసార్చా - నూనసమ్మతధారణ జ్ఞానలసదాసూరికేశవ - సూనుధామానుజసమర్చిత - భానుతేజఃపుంజసమసం - ధానశంఖచధాంగిరంజిత॥ మంగళం॥

౨॥ కుండలీశ్వరశయన - కౌస్తుభధర - పాండురాంబుజనయన - చండహరకోదండఖండన- పాండునందనపక్షకసదా-ఖండలానుజవేణునాదో-ద్దండహితవేదండరక్షక॥ మంగళం॥

3॥ పన్నగాలయసంభవ - స్వయంవ్యక్త - సన్నుతామరగౌరవ- సన్నిహితదశయుగమునిప్రవ - సన్నవరదశ్రీనివాసవి - పన్నపాలకసురపురీసం - పన్నవేంకటశైలనాయక॥ మంగళం॥

శ్రీరామాంకితము

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ మంగళంబనరే - మహిళాలలామలారమాధవునకు ॥మంగ॥

అనుపల్లవి॥ అంగుగసురపురి-రంగేశపదాబ్జ-భృంగసన్నిభునకు॥మంగ॥

౧॥ భూరికౌసల్యా-నారికుదయమందిచెన్నలరగ-సూరిజనవితతికి-
కోరికలొసగెడి - చారుచరితునకును॥ మంగ॥

౨॥ సతిసమేతుడై - హితముచేసౌమిత్రిదనుగొలువగ - నతిఘో
రారణ్యా - మంతటజరియించి - నుతిగాంచినవిభునకు॥మంగ॥

3॥ వాలినొకకోల-గూలనేసిరావణునిదునిమి-లీలనయోధ్యా-నేలిన
సీతా - లోలుడౌఘనునకు॥ మంగ॥

నృసింహాంకితము

బిలహరిరాగము - జంపెతాళము.

పల్లవి॥ మంగళంమహనీయ - వరచక్రధారిగె -
మంగళంమురవైరిగె॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళంమదమిళిత - మధుకైటభారిగె॥
మంగళంశ్రీసురపురీ - హరిగె॥ మంగ॥

౧॥ కాయాదవనకండు - కనకకశిపునురారి - కనలికా
లాగ్నియంతె - సాయకాయతశూల - శస్త్రంగళంతివి
సి - సర్పంగళంకచ్చిసి- కాయదొళ్ఘోరాయు- ఘాయంగళం
రచిసె - కణ్ణారెకండాతన - కాయలెళసిన్నృసింహ- ఘనవేష
మంతాళ్ధు - కంబదొళ్మూడినలివ - శౌరిగె॥ మంగ॥

౨॥ నరహరియననురనాగళెకండుభయదిందె - వడనడు
గికడెగోడిరె - పిరిదవనగోధూళి - నేళెమోళ్వస్త్రలొళు -
పిడిదూరుయుగదొళిట్టు- కరపత్రసమతీక్ష్ణ-కరరుహాగ్రంగళిం-
కఠినజఠరవనుసీళి- కరుళ్గళంమాలికాకాండగళయుందదిం-కంఠ
దోళ్ధరిసిపాళ్వవ - పతిగె॥ మంగ॥

3॥ చంచమున్నతగరుడగిరికానదొళిద్దు - ఛలదిఖలచోరనంతె
చెంచుచికినాయకన-కువరియంకద్దొయ్దు- వంచనదెగుహదొళి
రిసి-ముంచువమహామోహ-దిందప్పిముద్దాడి- మోహదేకాం
తకెళెదు-పంచబాణనకేళి - యువళొడనెసలెగెయ్దు -చెంచు
హొంబళనెనిసిమెరెవ - దొరెగె॥ మంగ॥

సత్యనారాయణాంకితము

బిలహరిరాగము–రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీరాజనమీవరె – నీరజాభనేత్రెయరెమంగళ॥ నీరాజన॥

అనుపల్లవి॥ శ్రీరాజితసత్య – నారాయణనిగెక – ర్పూరసం మిళితది॥ నీరాజన॥

౧॥ సతియరొడనెసు – వ్రతవాచరిసువవరభక్తిగె – కుతుకాన్విత నాగి – సుతసంపదగళను – హితదిందీవవనిగె॥ నీరాజన॥

౨॥ వారణాసియొ – ళ్ధారుణీసురనెగళ్చలదను – ఘోరపాపవనళి దు – భూరితరసద్గతియను – కారుణ్యాదియిత్తవనిగె॥నీరాజన॥

౩॥ శ్రీమత్సురపురీ – ధామనివసత్సకలసుజన – స్తోమదొడనెప్రతి పూర్ణిమా – యామినియొళువరపూజెయ – ప్రేమదిగైకొళువవనిగె॥ నీరాజన॥

కేదారగౌళరాగము – రూపకతాళము.

పల్లవి॥ నీరాజనమొసంగరె–నీరజాక్షులారముదములరగ॥నీరరాన॥

అనుపల్లవి॥ ధీరసత్య – నారాయణమూర్తికిబరి – వారసహిత ముగమదిగల – కోరికలనుబడయుకొరకు॥ నీరాజన॥

౧॥ సతులగూడుకొనివిమల–వ్రతమునర్పెడివారిభక్తికి–గుతుకము నను – సుతసంపదలనుస – మ్మతమునవొనగూర్చెడిశ్రీ – పతిచూసురసేవితునకు॥ నీరాజన॥

౨॥ వారణాసినివాసియైన – ధారుణీసురుడద్దానినిగావించన – ఘోరపాపములనుబాపి – కారుణ్యమునసుసద్గతి – గలిగిం చినఘనునకుశుభ॥ నీరాజన॥

౩॥ భూమినిశ్రీమత్సురపురీ– ధామనివసత్సకలసుజన– స్తోమముతో బ్రతిపౌర్ణిమా– యామినియందతిపూజను – ప్రేమతోజేకొను వారికొగి॥ నీరాజన॥

దత్తాత్రేయాంకితము

బిలహరిరాగము – ఛాపుతాళము.

పల్లవి॥ ఆతివలారతులిద్వారె – ద – త్తాత్రేయున॥ కతివ॥

అనుపల్లవి॥ పతితపావనమూర్తికి - హతపరమభక్తార్తికి -
శతమఖేభసురద్రుహారిఫణి - పతిమరాళపటీ
రకీర్తికి - నతివలారతులివ్వరె॥ నతివ॥

౧॥ కాషాయాంబరధారికి - వందితజన - దోషౌఘపరిహారికి -
నీషణత్రయవైరికి - పోషితాఖిలనారికి - ఘోషకృష్ణాతీర
కాంచీ - శేషధాత్రీభృద్విహారికి॥ నతివ॥

౨॥ ప్రాలేయాంశుమౌళికి - భవ్యతరాశ్రిత - జాలసారసహేళికి-
శైలతాండవకేళికి - శ్రీలసద్వనమాలికి- శీలసమిన్మిళితత్రిశూ
లికి - నీలదేహికి - నీతిశాలికి॥ నతివ॥

౩॥ భానుసన్నిభభాసికి - మానసీమైక-మౌనీంద్రసంభాషికి- జ్ఞా
నయోగాభ్యాసికి- హీనలోభన్యాసికి-మౌనముద్రాదికవిలా
సికి - వైనమునసురపురినివాసికి॥ నతివ॥

లక్ష్మ్యంకితము

రాగము-తాళము

పల్లవి॥ మంగళంతవదేవి॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ రంగత్సురపురీ - రమానారీశుభ మంగ॥

౧॥ చందిరానుజెమా - రందమధురవాణి - సుంద
రాంగిసిత - కుందనిభరదనె॥ మంగ॥

౨॥ వారిధితనయే - సారసధృతకరె - శౌరికుటుంబిని -
వారణయానేజయ॥ మంగ॥

౩॥ భావజజనని - సేవకపరదే - దేవసన్నుతెప్పృథు -
పావనచరతె॥ మంగ॥

ధన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ అంగనాలలామలార - మంగళంబొసంగరె॥ అంగనా॥
అనుపల్లవి॥ రంగుగసురపురినృసింహు - రాణికిజెన్నారగ॥ అంగనా॥

౧॥ ధాతమీనకేతనులకు - మాతయగుమారమణికి - భూతల
మునత్రేతయందు - సీతయైనసిరికిని॥ అంగనా॥

౨॥ రేపుమాపుగొల్చువారికి - రూపుజూపురమకును - ద్వాపర
మునరుక్మిణియై - దీపించెడికమలకు॥ నంగనా॥
౩॥ వదలకదనుగొల్చువారల - సదమలభక్తికిసదా - ముదము
జెందిమిగులసం - పదలనిచ్చుపద్మకు॥ నంగనా॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములొ - సంగరెసిరికి॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ అంగభవునిజననికిను - ప్పొంగిమీారలు॥ మంగ॥
౧॥ ప్రాకటరత్నాకరరా - జైకజాతకు - పాకశాసనాదివి
నుత - లోకమాతకు॥ మంగ॥
౨॥ కరిరాడ్భయహరదామో - దరసమేతకు - నిరతసేవిత
సకలార్య - నికరపూతకు॥ మంగ॥
౩॥ శ్రీయుతఘనసురపురస్థా - నీయసద్మకు - భూయు
గళవిజితధనుఃకమ - నీయపద్మకు॥ మంగ॥

సరస్వత్యంకితము

తోడిరాగము-ఆదితాళము

పల్లవి॥ నీరాజనమీవరె - నీరజభవరాణిగె॥ నీరాజన॥
అనుపల్లవి॥ భారతిదేవిగెక - ర్పూరమిళితమంగళ॥ నీరాజన॥
౧॥ స్తుతిసుతిహానుజన - వితతిగెడెబిడదె - మతియని
త్తుహారెవ - సితసచ్ఛరీరళిగె॥ నీరాజన॥
౨॥ వల్లకీసత్పుస్తక - వనజదండపాణిగె - సల్లలితన
వీన - ఫుల్లాబ్జాయతాక్షిగెశుభ॥ నీరాజన॥
౩॥ పరమసంతసదిందె - సురపురదోళ్నెలని - స్థిరత
రార్చనవస్త్రీ - కరిసుతిర్పవాణిగె॥ నీరాజన॥

ఆంజనేయాంకితము

శ్రీరాగము- రూపకతాళము

పల్ల॥ శ్రీరామదూతకు - నీరాజనములొసంగరె॥ శ్రీరామ॥

౧॥ గొనకొనిమునుతా - హనుమంతుండై - మనమలరగ
గ్రక్కునదనుజవరులనాజిని- దునిమినట్టి-ఘనునకెలమి॥నీరా॥
౨॥ భీమాభిధుడై - యేమారకనె - ప్రేమాశ్రితుల - కామిత
ములనెరవేర్చెడి - సామీరికి - నేమమునను॥ నీరాజన॥
3॥ శ్రీదగుసురపు - రినినెలకొనిన - మోదంబలర -
వేదోక్తవిధివిబూజల - సాదరమునగొనుసుమతికి॥నీరాజన॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె - మారుతీశునకుశుభ॥ నీరాజన॥
అనుపల్లవి॥ వారిధిలంఘించి - పేరొందినధీశాలికి॥ నీరాజన॥
౧॥ అంజనాదేవికి - సంజనితుడైన - కుంజరసింహుడైనట్టి -
రాంజనేయునకు మంగళ॥ నీరాజన॥
౨॥ తనుభజియించెడి - జనులనేమారక - నెనరుననేలెడి
స - దనిలసంభవునకు॥ నీరాజన॥
3॥ నిరతమువరసుర - పురముననెలకొని - పరగబూ
జలగొను - పరమపావనునకు॥ నీరాజన॥

కమాచిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంబనిపాడరె - మరుదాత్మజునకొగి॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ సంగరాసురభంజనునకుబ - తంగకబళో
ద్దామునకునుజె - లంగువారిధిలంఘనునకు
బ్ల - వంగపుంగవునకునెసంగగ॥ మంగ॥
౧॥ దళితాతికాయునకు - సారతరప్రో - జ్వలవజ్రకాయు
నకు - నళినహితజవిధేయునకుగురు - కులకృతాంతప్రా
యునకుసం - కలితశౌర్యాడంబరునకు - న్నలలితంబు
గనెలతలారా॥ మంగ॥
౨॥ నీతేశదూతునకు - సేవకజన - వ్రాతసమేతునకు - నీతి
కోవిదునకునుబరగన - జాతశత్రుసహోదరునకును -
రాతిగజకంఠీరవునకువి - ధాతపదవిగ - లాతనికిజయ॥మంగ॥

౩॥ చేవగళసుజ్ఞానికి - మోదమునకుంతీ - దేవీసుతుడగువానికి-
నావహిలబకదనుజకానన - దావపావకునకుమిగులచిర- జీవి
మైసురపురవరంబున - శివిచేనెలకొన్న ప్రభునకు॥ మంగ॥

బిలహరిరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళారతి - బెళగువెను బేగ॥ మంగళారతి॥
అనుపల్లవి॥ సింగరదింసురపురదొ - ళింగడిసదెనిందు
భక్త-రింగితవనుతీరువరవు-సంగడిసిదహనుమనిగె॥మం॥
౧॥ మడియనుడిసుతె - మకుటవనుశిరకె - తడెయదిడిసుతె - భు
జకీర్తిగళను-బిడదెతొడిసుతె - మణిమాలెగళను - తుడికిక్కొర
ళొళిరిసికై-కడగకాల్గెజ్జెగళను - సడగరసుతెపూజెగెయ్దు -క
డలుదాంటిదకడుశూరనిగె॥ మంగళారతి॥
౨॥ సలెఛత్రచామరా-వళికేతనంగ-ళొలిదుపిడిదిరె-వాద్యంగళా
గ-ళులివుతొప్పిరె-శనివారదల్లి-సులభదింపల్లక్కి సేవె-నలిదు
రచిసిరామభజనె- గెలవుతిళిదుగెయ్దుమిగెక- క్కలతియిందె
వాయుజనిగె॥ మంగళారతి॥
౩॥ సణ్ణనడువిన-సీరెయనుకూడి- బణ్ణసుతెపదం- గళపాడుతకెం-
బణ్ణమిసునియ-హరివాణదొళగె-హణ్ణెవెయమృగాంకసంతె-
కణ్ణెగెసెనకప్పురవను - సుణ్ణగిరిసిసాడరుము - కణ్ణనణు
గనాదవంగె॥ మంగళారతి॥

రుద్రాంకితము

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళవెన్నిరె - భృంగసన్నిభకుంతళెయరు॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ సింగలదింధవ-ళాంగనహసర్వ- మంగళాన్వితనిగె॥మంగ॥
౧॥ రాజతాద్రియొ- ళ్శైబప్రమథరొడనెనలెగొళిసుతె-పూజప
భక్తస-మాజమంపొరెయువ-రాజశేఖరనిగె॥ మంగ॥
౨॥ ధరణిరథమాగె- తరణిశశిగళ్చక్రగళాగిరుతిరె- పరమేష్ఠ్యాది
గళ్శైరెయాగిరలుము- ప్పురగళ్గెల్దన గె॥ మంగ॥

౩॥ వరసురాసురరు - శరధిమథిసుతిరలుజ్వాలెగళిం - గర
ళముదయిసలదను, భరెపరిపాలిసువదకె-గొరళొళ్ధరిసిర్దవనిగె॥

౪॥ బాణదానవను- మాణదెతపమంనెగళ్చలు- త్రాణార్థమాగి-
శోణితనగర - స్థానదొళిర్దవనిగె॥ మంగ॥

౫॥ శ్రీమత్సురపురి - ధామసేవకాగ్రగణ్యరహ్యా - త్కామితవ
ను - నేమదింసలిసువ - దామోదరసఖనిగె॥ మంగ॥

కమాచిరాగము-చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంబనరెసర్వ - మంగళాన్వితునకు॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ రంగదనలాంబకునకున్నా - రంగదనుజవిభంగు
నకును - పొంగిసురపురవరమునందునె - సంగుధ
వళాంగునకుమీరలు॥ మంగ॥

౧॥ ఖండేందూపగమాళికి-క్షమాపరహ్యా-త్పుండరీకహేళికి-కుం
డలీద్భూషణునకునుదో- ర్దండవిక్రమశాలికతులిత- భండనా
మరవైరిచయగజ - గండభేరుండునకునిరతము॥ మంగ॥

౨॥ దక్షాధ్వరజైత్రునకు-దయార్ణవా- ధోక్షజమిత్రునికు-శిక్షిత
త్రిపురాసురాళికి - నక్షయునకున్సుజనతతిసం - రక్షణాధ్య
క్షునకునమితము-ముక్షువందితునకుముదంబున॥ మంగ॥

౩॥ భక్తసురసాలునకు- భవ్యతరవి- రక్త్యోఘపాలునకు- శక్తిధర
జనకునకుమోక్షా-సక్తిచేబాయకనుదమతమ-శక్తికొలదినిగొ
ల్చువారికి - ముక్తియొసగెడి - భూతపతికిని॥ మంగ॥

శ్రీరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ గంగాబ్జధారిగె - మంగళమెందుపాడిరె॥ మంగాబ్జ॥

౧॥ త్రిజగన్నుతసా - మజవక్త్రికుమా - రజనకనిగెభా - గజ
రప్రభుసేవితనిగె - నిజసమి - దజేయనిగె॥ మంగ॥

౨॥ సకలసుజనకం - టకఘోరమదాం- ధకవిదళనిగె - ప్రక
టతరసవధ్వంసిగె - ప్రకాశగగ - నకేశనిగె॥ మంగ॥

౩॥ పరికిసలిశ్రీ - సురపురవరదో - ర్వరభక్తరసు- స్థి
రపూజెయకై కొళ్లువ - ధరాధరే - డ్గిరీశనిగె॥ మంగ॥

కమాచిరాగము—చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళారతిసర్వ - మంగళాన్వితశుభ॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళారతిభూశతాంగర - థాంగరవిశశిశంబ
రారివి - భంగకంధినిషంగగరుడతు - రంగసుహృద
య - వృషభవాహన॥ మంగళారతి॥

౧॥ పరమపావనశీల- సంధ్యాకాల- భరితతాండవఖేల- తరుణత
రశశిభరణకరధృత - హరిణనతభయహరణశరహరి - గరు
డగిరిభిదురనిభపదపు-ష్కరజవర- శరభేంద్రజనక॥మంగళార॥

౨॥ అభవపాలితభువన - మకుటశర - విభవనిర్జితసవన -
యిభవదనశక్తిధరవరజన - కభవహరమునిజనమన్సర -
సిభవహెళిపురందరాది-ఋభవసన్నుత-నీలలోహిత॥ మంగ॥

౩॥ కుండలీకృతవలయ - రిపుఖండనప్రప - చండసురపురని
లయ - చండతరవాయుసఖనేత్ర - భండనామరవైరిజైత్ర -
ఖండపరశుకపాలభృద్దేవ - దండదనుజవిధ్వంసనశంకర॥ మంగ॥

పార్వత్యంకితము

కేదారగౌళరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ మంగళంతేభవతుశర్వాణి - మాధుర్యవాణి -
మంగళంనతసర్వగీర్వాణి- భృంగాభవేణి॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళమహితామరశ్రేణి - రంగత్కృపాణి -
మంగళంఖట్వాంగధృతపాణి - మంజులశ్రోణి॥ మంగ॥

౧॥ సేవకాయితకపిలకన్యాత్రి - శ్రీచక్రధాత్రి - దేవనాయక
రత్నసమగాత్రి - దివ్యాగ్నినేత్రి - భావుకప్రాలేయగిరిపుత్రి-
భవకాళరాత్రి-పాలనాఖిలలోకజనయిత్రి-ప్రణుతసావిత్రి॥మం॥

౨॥ సారమరాకిశకహారరరింఛోళ్లి-సౌవర్ణమాళి-భూరినీపవవ్నైకబహు
కేళి-పూతాంఘ్రిధూళి- మారవైరిమనోంబుజాతాళి- మథి
తాసురాళి-చారుభక్తతటాకసుమురాళి-జయభద్రకాళి॥మం॥
౩॥ సరసముఖజితహరిణధరబింబే - దురితాద్రిశంబే - సురుచి
రాధరలుఠితమృదుబింబే- కరుణావిడంబే -నిరతసేవితదాస
నికురుంబే-నిగమావలంబే - పరమసురపురిజనపదాలంబే -
వరచంద్రలాంబే॥ మంగ॥

తోడిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములో- సంగరేసర్వ- మంగళకు॥మంగ॥
౧॥ తనుగాలిచెడివారికినైన - ఘనగోరికలిడి - ఘనతరు
లనొనర్చునట్టి-గరితయౌసర్వ-మంగళకునో-సంగరేసర్వ॥మం॥
౨॥ ఎన్నగనుతిసల్పువారల - మన్ననచేసం - పన్నులగా
వించిమించి-పరగెడిసర్వ- మంగళకునో- సంగరేసర్వ॥మంగ॥
సురపురసంస్థానవాసుల - స్థిరతరభక్తికిమె - చ్చిరహిని
వరములనిచ్చుచు- జెలగెడిసర్వ-మంగళకునో- సంగరేసర్వ॥

ఖరహరప్రియరాగము - అదితాళము

పల్లవి॥ అంగనలారసుమంగళమనరె-
రంగుమీరగసర్వ-మంగళాదేవికి॥ నంగన॥
౧॥ ప్రాకటముగదైత్య - ప్రకరమునుదునిమి - నా
కవాసులబ్రోచి-నట్టిశాంభవికి॥ నంగన॥
౨॥ మదమధుకైటభ - మర్దనమునకై - కదనమొన
ర్చిన - సదమలాత్మకును॥ అంగన॥
౩॥ సురపురమునను - స్థిరముగనెలకొని - పరమ
పావనభక్త - వరప్రదాయికిని॥ అంగన॥

వినాయకాంకితము

శ్రీరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళమనరెసర్వ-మంగళాత్మజునకు॥ మంగ॥

౧॥ ప్రకటనిరతసే - వకసన్నుతమూ - షకగమనునకు -
మకుటఘటితగజముఖునకు-బ్రకాశశూ-ర్పకర్ణునకు॥ మంగ॥

౨॥ హిమకరసింహా - భ్రమసౌరధునీ - సమవర్ణునకు - ప్రమథ
గణాధీశ్వరునకు - శమాదిగుణ - సమేతునకు॥ మంగ॥

౩॥ ఘనసురపురవా - సనయయుతషడా - ననభ్రాతకును -
మునిసముదయవందితునకు- ప్రణుతస- జ్జనౌఘునకు॥ మంగ॥

తోడిరాగము -ఆదితాళము

పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె- హేరంబునకలరగ॥ నీరాజన॥

అనుపల్లవి॥ ఘోరవిఘ్నఘనస-మీరణసన్నిభునకు॥ నీరాజన॥

౧॥ గణచయనేతకు - ఘనమునివ్రాతకు - వినయవ్యాసన్న
మితస-జ్జనశుభప్రదాతకు॥ నీరాజన॥

౨॥ శంకరసుతునకు - గింకరహితునకు - బంకనిబిడధ్వాంత-
పంకజాప్తసమునకు॥ నీరాజన॥

౩॥ గురుచతుర్భుజునకు - శరభవాగ్రజునకు - వరసురపురవా
స - ద్విరదవదనునకు॥ నీరాజన॥

బిలహరిరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళవెన్నిరె - భృంగసన్నిభకుంతళ్లెయ్యరో॥ మం॥

అనుపల్లవి॥ సింగరదింమ - తంగజవద - నంగెసంగతెయ్యలి॥ మంగ॥

౧॥ చందనకాశ్మీరాగరు - గంధగళిందలంకరిసి - కందుగొరళన-
కందనింగెబలు - చందదిందలిశుభ॥ మంగ॥

౨॥ పారిజాతాదికుసుమ - హారగళనుసమర్పిసుత్తె - చారుచ
రిత-హేరంబనింగె-భూరిసంతసదలి॥ మంగ॥

౩॥ మోదదిసురపురవాసలం - బోదరంగెసాదరదిం - మోద
కసుఫలాదిగళని-వేదనంగెయ్యుత్తె॥ మంగ॥

వీరభద్రాంకితము

కమాచిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంబనరెసుందర - రాంగులారాజ్ఞము॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళాకారునకురిపుమా - తంగహార్యక్షు
నకనమసము - రాంగణాహ్లాదునకుభూరి
ప-తంగరదనవిదళనునకుశుభ॥ మం॥

౧॥ సోమకుమారునకు - సుజనకలుష - స్తోమవిదారునకు-
కామితార్థప్రదునకునుభూ - వ్యోమలోకస్తుత్యునకు
వర - సామజాస్యానుజునకునుగురు - హోమవిఘ్న
ధ్వంసికనిశము॥ మం॥

౨॥ దానకమలహేళిక - దక్షారికివినుత - భాసురప్రమథా
ళికి-భాసమానాంగునకునిగమా - భ్యాసునకుజె
న్నారగల్కై - లాసపురసంచారునకునువి - లాసత
రమూర్తికిసుకీర్తికి॥ మం॥

౩॥ మేరువిగధీరునకు - మేదినిపారా - వారగంభీరునకు -
చారుతరచారిత్రునకునువి - చారునకుసాహస
కరునకు - సారతరసురపురమునేలెడి - వీరభ
ద్రునకంకితంబుగ॥ మం॥

కమాచిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళవెన్నిరేసా-రంగనయనెయారె॥ మం॥

అనుపల్లవి॥ మంగళప్రద నింగెరిపుమా- తంగహార్యక్ష
నిగెఘనసమ - రాంగణాహ్లాదనిగెభూరిప
తంగరదనవిదళననిగెశుభ॥ మం॥

౧॥ సోమకుమారనిగె - సూరిజనాఘ - స్తోమవిదారనిగె -
కామితార్థవసలిసువవనిగె - తామసప్రకృతిగెళరజ
వర - సామజాననసహజనిగెగురు - హోమవిఘ్న
ధ్వంసనిగెజయ॥ మం॥

౨॥ దానకమలహేళిగె - దక్షారిగెవినుత - భాసురప్రమథా
ళిగె- భీషణాకారనిగెనిమా- భ్యాసనిగెక్షోణాకలిత
కై-లాసపురసంచారనిగెసువి-లాసతరమూర్తిగెసుకీర్తిగె॥మం॥

౩॥ మేరునగధీరునిగ- మేదినిపారా- వారగంభీరనగ చారు
తరచారిత్రునిగసుధి- చారనిగసాహస్రకరనిగ- సారసు
రపుర- స్థలనివాసిగ- వీరభద్రాఖ్యునిగవిహితదీ॥ మంగళం॥

శ్రీ రామాంకితము జోలపాట

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ రవివంశకలశవా- రాశినవసోమ-
దివిజసంచయనమిత- దివ్యపదరామ॥ జో॥జో॥

౧॥ సాదరంబుననుగా- సల్యకుజనించి
వేదశాస్త్రాది- విద్యలనుగాంచి
మోదమునయతిజన్న- మునునిర్వహించి
వైదేహిపతివైతి- భవునివిలుద్రుంచి॥ జో॥జో॥

౨॥ జనకాజ్ఞచేసహజ- జనకజలతోడ
వసమున జరియించితివి- మునులుజతకూడ
దనుపుడౌమారీచు- దునిమితివిప్రౌఢ
షానుపడరసీతగో- ల్పోతివిలరేడ॥ జో॥జో॥

౩॥ బాళిచేగరమునను- బాణమునుబట్టి
వాలిబోరుననట్టె- వసుధబడగొట్టి
పాలింపనినజునకు- పట్టంబుగట్టి
వేలవనచరులచే- వెలసితివిజెట్టి॥ జో॥జో॥

౪॥ రవిజుచే వార్ధిసేతువు- గలుగజేసి
వివరమున వెడలుచును- వేలాద్రిడాసి
యవనిజనుజిత్తమున- నపుడుదలిపోసి
వివశత్వమొందితివి- వేగకడురోసి॥ జో॥జో॥

౫॥ సురపురీనిలయ వే- సరి లంకజొచ్చి
సురవైరిరావణా -సురవరునివ్రచ్చి

ధరణిజనుగొని య- యోధ్యనుజేరవచ్చి
సిరులొందితివికపీ - శ్వరులబోనిచ్చి॥ జోజో॥

వేణుగోపాలాంకితము జోలపాట

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ కలితకాంచనచేల- కరుణాలవాల
విలసిత సురపురిశ్రీ- వేణుగోపాల॥ జోజో॥

౧॥ దెవ్వుడై దేవకీ- దేవికిజనించి
బావనాత్ములనెల్ల - బరగరక్షించి
కావరముగల దైత్య- గణము నొగిద్రుంచి
యీవసుధ వెనసితివి - యింపునువహించి॥ జోజో॥

౨॥ మునుకొని పురాంగనలు- మోదంబుజెంది
ఘనసారకర్ధమ సు- గంధమ్ములంది
యెనలేని తూగుటు- య్యేలనుంచి వంది
జనులెన్న జెలగితివి - చాలబెగడొంది॥ జోజో॥

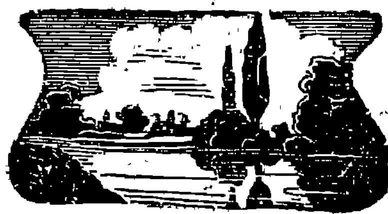
॥ గురుతరంబుగనిన్ను- గొల్చువారలను
నిరతంబుసిరులిచ్చి- ధరబ్రోవవలెను
గరుణచేనేలితివి- ఘనగోపకులను
మరువకనుక్షమియించు- మానేరములను॥ జోజో॥

। శ్రీలసత్కమలేశ- నీలనిభగాత్ర
తాలాంకసోదర క- పాలధరమిత్ర
పాలితాఖిలభక్త - పావనచరిత్ర
శైలోద్ధరణభవ్య- జలజాతనేత్ర॥ జోజో॥

॥ కమనీయ యదువంశ- కలశాబ్ధిసోమ
యమిసముదయస్తుత ప్ర- విమలతరనామ
సుమనసావనదక్ష- సుగుణాభిరామ
రమణీయతరవక్ష- రణరంగభీమ॥ జోజో॥

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభోజ
ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార
శోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిస
త్సూత్రి, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రా
ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రా
విడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక నా
టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం
గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరో
మణీ శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రా
కాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన
విధేయుండును, బాలోపాధ్యాయుం
డును, నగు లక్ష్మయాభిధేయ ప్రణీ
తంబైన మంగళనీరాజనంబులను
క వి క ర్ణా మృ త ము
సం పూ ర్ణ ము.

113. ఇదేరా సుదినం

పేరులో లేదురా
పెన్నిధి మనుమడా
పిలుస్తా చూడరా
డెన్నిననే మనుమడా!

అమ్మనాన్నల కీర్తి
నధిగమించాలిర
వారిద్దరే స్ఫూర్తి
కారులవ్వాలిర!

అన్నాను డెన్నినని
ఆగడం చేయకుర
అమోఘ్ బావని
ఆట పట్టించకుర!

కన్నారు కలలెన్నొ
డెన్నీను నీ కొఱకు
నిజము చేయాలన్ని
నీవేర చివరకు!

కృష్ణుడు వాడైతే
అర్జునుడు నీవుర
మీరిద్దరాలీతే
మెరిసి తీరాలిర!

అందుకొను మీ తాత
అక్షరాశీస్సులు
ఆకాశమెత్తంత
అలరు నీ కీర్తులు!

అన్ని మీ పనులిక
అవిఘ్నమగు గాక
అకసమె మీకింక
హద్దు తానౌ గాక!

డెన్నీనను ఈ ఘనునికి
చిన్ని ముద్దుల మనుమనికి
బారసాల నాడీ చిన్ని
బహుమతి కవిగారిది.

(అల్లుడూ, కూతురు— క్రిష్ణా, స్వప్నల ముద్దుల తనయుడు "శౌర్య" బారసాల నాడు తాతయ్య అక్షరాశీస్సులు- బాబు సంధి నామము "డెన్నీ", అమోఘ్ నా కొడుకు బాబు)

29-8-1997

తాదులు చక్రముల్లము శరాదికవర్గము వైజయంతి సో
త్పాదకభూతపఙ్క్తి యని వైకృతి విద్యయు నయ్యవిద్యయున్. 83

భగవదవతారరహస్యకథనము.

వ. ఏతాదృగ్విధవిగ్రహవిశిష్టవేషంబునం బరవ్యూహవిభవార్చాంతర్యామిరూపంబులనం బరమపురుషునకుం బంచప్రకారంబులు గలవు. అందుఁ బరరూపంబు నిత్యముక్తానుభవార్థంబుగా నిత్యేచ్ఛానుగృహీతం బైననిత్యవిగ్రహంబునం బరమపదంబునం బరమవాసుదేవాభిధానంబున వెలుఁగొందుప్రధానప్రకారంబు. ఇట్టిది పరరూపంబు. జగదుత్పత్తిస్థితిప్రళయార్థంబు నుపాసకానుగ్రహార్థంబును నుక్తగుణద్వయద్వయాభివ్యక్తిలక్షణలక్షితంబు లై నిజేచ్ఛావశంబునం గైకొనినసంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధవాసుదేవభావంబు లగుచతుర్విధవిభాగవిశేషంబులు వ్యూహంబు లనంబడు. అందుఁ గేశవాదిమూర్త్యంతరగ్రహణరూపంబు లైనయవాంతరవ్యూహంబులు వివిధంబులు. ఇట్టివ్యూహవిశేషంబులు దుష్టనిగ్రహశిష్టప్రతిపాలనార్థంబుగాఁ దిర్యఙ్మనుష్యవిజాతీయతాంగీకారంబునం జూపునావిర్భావంబు విభవం బనం బడు. అదియును గౌణంబును ముఖ్యంబు నన ద్వివిధంబు. అందుఁ గర్మవశ్యజీవాధిష్ఠానద్వారంబునం దాత్కాలికకార్యార్థంబుగాఁ జూపుగుణావిర్భావంబు గౌణంబు. మఱి దీపంబువలనఁ బ్రతిదీపంబురూపంబున దివ్యవిగ్రహంబుతోడన చూపునావిర్భావంబుముఖ్యంబు. అందును వామనత్రివిక్రమన్యాయంబునవాంతరాకారాంతరగ్రహణంబు లసంఖ్యేయంబులు. ఇంక నంతర్యామి యన నుపాసనాసిద్ధికై యుపాసకాంతరంగంబులకు విషయం బయ్యెడునుపాస్యవిగ్రహవిశేషంబు. మఱి యర్చావతారం బనం బరవ్యూహాదిసమస్తప్రశస్తలక్షణపరిపూర్ణంబై దేశకాలస్వభావవిప్రకర్షంబులేక యనాలోచితవిశేషాశేషజగజ్జనోజ్జీవనార్థంబుగా మాంసనయనంబులకు ననుభావ్యం బైనపూర్వోక్తసమస్తప్రకారంబులం జూపునవతారవిశేషంబు. అదియు స్వయంవ్యక్తంబు దైవంబు సైద్ధంబు మానుషంబు ననం జతుర్విధం బైయుండు. అందు నప్రాకృతదివ్యవిగ్రహంబున స్వతఃప్రాదుర్భావంబు స్వయంవ్యక్తంబు. శిలాదారులోహాదివిగ్రహంబుల దేవజనంబులచేతం దపస్సిద్ధమహర్షిజనంబుచేతను మర్త్యజనంబుచేతను బ్రతిష్ఠితంబు లైనయవి క్రమంబున దైవంబు సైద్ధంబు మానుషంబు ననంబడు. ఇట్టిపంచప్రకారంబులయందుం బరరూపంబు నిత్యైకప్రకారంబు, అది నిత్యముక్తైకగోచరంబు, వ్యూహరూపంబు వివిధంబు. తత్తద్దేవర్షిమాత్రగోచరంబు, విభవం బనంతప్రకారంబు, అది తత్తత్కాలీనజనగోచరంబు. అందును ముఖ్యవిభవంబు సైద్ధంబు నంతర్యామిరూపంబు నుపాసకేచ్ఛాభేదంబున నైకవిధం బుపాసకైకగోచరంబు. అర్చారూపం బనంతప్రకారంబు, అనాలోచితవిశేషాశేషజగజ్జనగోచరం బఖిలప్రకారసేవ్యంబు. 84

ఉ. దారుశిలాదిభావమున దైవముల న్నిరసించి తామసుల్
కోరుదు రెంతచేరువయొకో తమ కాత్మవివేకపాకముల్
వారిధరంబుల న్విడిచి వచ్చినచాతకధూర్తు లంబుధిన్
దారు గొనంగ శక్తులె సుధామధురోదకపానసౌఖ్యముల్?. 85

క. కావున సర్వగుఁ డయ్యును, శ్రీవరుఁ డర్చాగతుండ సేవ్యుం డగుఁ ద
త్సేవయు శరణాగతుఁ డై, కావింపక ఫల మొసంగఁ గా లే దధిపా!. 86

ప్రపన్నస్వరూపనిరూపణము

వ. దుర్లభాభిమతార్థసిద్ధికిం గృపాశక్తిసంపన్నుం డైనసమర్థునియందు నుపాయాంతరనివృత్తిపూర్వకంబుగాఁ జేయుభరసమర్పణంబు శరణాగతత్వం బనం బడు.ఇదియభిమతార్థసిద్ధిదం బగుట సకలజగత్ప్రసిద్ధంబు.ఇట్టికృపాశక్త్యాదిగుణవత్స్వరూపంబైన శరణ్యత్వంబునుం భగవద్వ్యతిరిక్తపురుషాంతరంబునం దౌపాధికంబు నల్పాల్పతమంబును నైయుండు. అతని నాశ్రయించువానిశరణాగతత్వంబు నౌపాధికంబు నల్పాల్పప్రయోజనంబు నగు. ఆశరణ్యత్వంబు భగవంతునందు స్వాభావికంబును నిరతిశయంబును నై యతనియందుం దదితరసమస్తపురుషులకు శరణాగతత్వంబు స్వరూపోచితంబును నిరతిశయప్రయోజనార్థంబు నగు. అట్లగుట నీయర్థంబున యథార్థజ్ఞానంబున నిశ్చితంబుగా నెఱింగినసాత్వికుం డభిమతార్థసిద్ధికి నితరుల నొల్లక భగవంతు శరణంబు సొచ్చి తదారాధనంబు సేయవలయు. అట్లు చేసె నేని స్వరూపసిద్ధియు దేశకాలమంత్రతంత్రాదిన్యూనాతిరేకంబులవలన వైకల్యంబు లేక యారాధనఫలాభిమతార్థసిద్ధియు నగు. అట్లు సేయం డేని కర్తృత్వాహంకృతిచే స్వరూపహానియు నారాధనవైకల్యంబుచే ఫలహానియు నగు. ఇట్టిసాత్వికుండును మిశ్రసత్వనిష్ఠుండును శుద్ధసత్వనిష్ఠుండును నన ద్విప్రకారుండు. అందు మిశ్రసత్వనిష్ఠుం డనం బరమాత్మ యగుభగవంతునకుం గలశేషత్వంబునుం దదితరసమస్తజీవాత్మలకు నైనశేషత్వంబును స్వాభావికంబులుగా నెఱింగియుఁ దదేకభోగ్యుఁడు గాక ప్రారబ్ధకర్మవాసనావశంబునఁ దామసరాజసఫలంబు లభిలషించి తదర్థంబుగా భగవత్ప్రతిపత్తి సేయునతండు. శుద్ధసాత్వికుం డన సుజ్ఞానంబుచే భగవదేకభోగ్యుం డై తత్ప్రాప్తిరూపమోక్షంబె యపేక్షించి భగవత్ప్రతిపత్తి సేయునతండు. అందు మిశ్రసత్వనిష్ఠుం డీశ్వరయథార్థజ్ఞానవంతుం డగుటం దత్ప్రభావంబుచేఁ గ్రమంబున ఫలానుభవంబుచేత నీశ్వరానుగ్రహంబుచేఁ బ్రారబ్ధకర్మంబు జయించి శుద్ధసాత్వికుం డగు. అట్టిశుద్ధసాత్వికుండును ననాదిసుకృతపరిపాకభేదంబున నంగప్రతిపత్తిపరుండును స్వతంత్రప్రతిపత్తిపరుండు నన ద్వివిధంబగు. అందునంగప్రతిపత్తినిష్ఠుం డన నభిమతభగవత్ప్రాప్తికిఁ గర్మజ్ఞానానుగృహీతం బైనభక్తియోగంబుచే భగవదనుగ్రహంబు వడయంగోరి తాదృగ్విధభక్తినిష్పత్తికై

తదంగంబుగా శరణంబు చొచ్చునతండు. స్వతంత్రప్రపత్తినిష్ఠుండన నుక్తభక్తియో
గనిష్పాదనంబునయం దశక్తుండును విలంబాసహిష్ణువు నై యవ్యవధానంబున భగవ
దనుగ్రహంబు వడయుటకై ప్రపత్తి సేయునతం డట్టు గావున. 87

గీ. మహి నసంఖ్యేయపుణ్యజన్మములమీఁద, నాత్మ హారిశేషతాజ్ఞాన మంకురించి
ప్రాప్యమును బ్రాపకము సర్వమతఁడ యనుచు, నతనిశరణంబు చొచ్చుమహాత్ముఁడరిది.

గీ. గురుకృపాంజనరంజనస్ఫురిత మైన, శాస్త్రదృష్టిఁ బరాత్మ శేషత్వరూప
మైనయాత్మస్వరూపవిధాన మెఱిఁగి, నతఁడు తత్ప్రాప్తికై చొచ్చు హరిశరణము.

క. ఒకఁడు భగవంతుఁ డెట్లుగ, సకలేష్టవిధాయి యెట్లు చర్చింపఁగఁ దా
నొకఁడ యగుఁ దత్ప్రపత్తియు, సకలార్థసమీహితార్థసాధన మనఘా!. 90

క. శరణాగతులకుఁ దక్క_ఁ, బరులకు మోక్షంబు లేదు భవనస్థుఁడు ని
ర్భరుఁడు నన నిరుదెఱంగులఁ, బరఁగుఁ బ్రపన్నుండు సుకృతపరిపాకభిదన్. 91

క. శక్తాధికారి కనితర, భక్తిద్వారమునఁ జేసి పరమోపాయం
బుక్తప్రపదన మితరా, సక్తునకు హితస్వతంత్రసాధన మరయన్. 92

వ. అందు నంగప్రతిపత్తిపరునకు నంగభూతప్రపత్తిసాధ్యంబును బరబ్రహ్మప్రాప్తిసాధ
కంబు నగుభక్తియోగస్వరూపం బాకర్ణింపుము. 93

భక్తియోగస్వరూపనిరూపణము.

సీ. వేదాంతవాక్యార్థవిజ్ఞానజన్యంబు తద్విలక్షణము ప్రత్యక్షసమము
దర్శనోపాసనధ్యానాదిపదవాచ్య మాత్మాపరోక్షముఖ్యప్రతీక
ముక్తకర్మజ్ఞానయోగనిష్పాద్యంబు పరభక్తిముఖదశాంతరయుతంబు
యజనవందనకీర్తనాదిపర్యవసాయి యపునరావృత్తిమోక్షావధికము

గీ. తైలధారానవచ్ఛిన్నతాగతంబు, స్మృతిరూపసమాపన్న మై తనర్చు
సతతభగవత్స్వరూపానుసంస్మరణము, భక్తియోగంబు తత్పదప్రాపకంబు. 94

వ. వినుము శాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞానంబుచేఁ గర్మయోగాధికారంబు సంభవించు జపతపస్తీర్థ
దానయజ్ఞాదిసేవనరూపం బైనకర్మయోగంబుచే జితాంతఃకరణుం డై పురుషునకు
జ్ఞానయోగాకారంబు సంభవించు. పరిశుద్ధాత్మభావనారూపం బైనయోగద్వారంబు
చే నొండె నంతర్గతతాదృగ్విధాత్మజ్ఞానంబున నైనసాక్షాత్కర్మయోగంబుచేతన
యొండె యోగాధికారంబులు గల్గు. ప్రకృతివివిక్తాత్మావలోకనరూపం బైనయోగం
బుచే నాత్మశేషత్వజ్ఞానంబు దృఢం బై భక్తియోగాధికారంబు సిద్ధించు. పరమా
త్మైకాంతికప్రీతి కారితధ్యానకీర్తనయజనవందనాద్యవస్థితిరూపం బైనభక్తియోగం
బుచేఁ బరమభక్తిపరమజ్ఞానాదితదవస్థావిశేషముఖ్యంబున ముక్తుం డై పరమపదప్రా
ప్తుం డగు నట్లు గావున. 92

గీ. జ్ఞానకర్మంబు లాత్మదర్శనముకొఱకు, నాత్మదృష్టియుం భక్తిసంప్రాప్తికొఱకు

భక్తిభగవత్ప్రాప్తికై పరఁగు నిందు, లేదొకవిపర్యయసముచ్చయాదిశంక. 96

గీ. ధీరహితకర్మమును గర్మదూరమతియు, భక్తివిరహితధీక్రియల్ ముక్తబుద్ధి
కర్మ మగు భక్తియోగంబు గాదు గాన, వలయు మాత్రస్వరాదికాన్వయము చూవె.

క. ధీకర్మభక్తియోగము, లేక శరీరమునఁ గలుగ వెవ్వారికి నా
ధీకర్మంబులు జననా, నేకసహస్రములమీఁద నిచ్చుఁ భక్తిన్. 98

సీ. శాస్త్రార్థబోధంబు సంభవింపక యైన నొకఁ డెవ్వఁడేఁ గర్మయోగి యగుట
కర్మయోగావృత్తి గలుగ కేమియు నొకానొకఁ డెవ్వఁడే జ్ఞానయోగి యగుట
యుక్తాత్మభావనాయోగంబు లేకున్న నొకఁ డెవ్వఁడే యోగయోగ్యుఁ డగుట
యాత్మావలోకనం బభ్యసింపక యైన నొకఁ డెవ్వఁడే భక్తియోగి యగుట

గీ. ప్రాగ్భవాగమవిజ్ఞానఫలము చూవె, పౌర్వజననాకలితకర్మఫలము చూవె
ప్రథమజన్మాత్మభావనాఫలము చూవె, ప్రాగ్జననయోగపరిణామఫలము చూవె. 99

త్యాజ్యసంసారరూపనిరూపణము.

వ. వస్తువివేకంబు లేక విషయవిరక్తియుం భగవద్భక్తియుం బొడమ వట్టగుట భజనీయభగవత్స్వరూపనిరూపణం బయ్యె నింకఁ ద్యజనీయసంసృతిస్వరూపంబు వినుము. జీవుండు జ్ఞానస్వరూపుండును జ్ఞానగుణకుండును నిర్మలుండును భగవచ్ఛేషత్వైకరసుండును భగవదేకభోగ్యుండును నయ్యు ననాదికర్మరూపావిద్యాసంకుచితగుణభూతజ్ఞానుం డై స్వస్వరూపపరమాత్మస్వరూపంబుల విషయీకరింప నెఱుంగమి సహజానందవిముఖుం డయి యనాదినిజకర్మానురూప భగవత్సంకల్పకల్పితప్రకృతిపరిణామవిశేషం బైనకళేబరంబుచే బద్ధుం డై బంధనకళేబరంబుఁ దన్నుంగాఁ దలంచుకొని యింద్రియాధీనజ్ఞానుండును విషయాధీనసుఖుండును నై సర్పదష్టునకు నింబపత్రంబులు మధురంబు లై తోఁచువిధంబునఁ గర్మబద్ధుం డైనతనకు జడప్రకృతిపరిణామవిశేషంబు లగు హేయవిషయంబులు భోగ్యంబు లై తోఁపఁ దదనుభవలుబ్ధబుద్ధి యగుచుం గర్మాచరణం బొనరించుచుఁ దత్ఫలంబు లైనసుఖదుఃఖంబు లనుభవించుచు వాసనావశంబునం గ్రమ్మఱ రుచి పుట్టి యుత్తరోత్తరంబు కర్మం బొనరించుచు ననలతప్తస్థాలీసంసర్గకారణంబున నుదకం బుష్ణభావబుద్బుదాదికంబు నొందుచందంబున నచిత్సంసర్గదోషంబున హేయదుఃఖాదికంబునకు నాస్పదం బై సంచరించు. తత్క్రమం బాకర్ణింపుము. అనాదిపూర్వకర్మకారణంబున సకలభావంబులయందుం దత్తద్దేవమనుష్యాదిరూపంబున జరాయుజత్వంబునుం, బక్షిసర్పాదిరూపంబున నండజత్వంబును, గీటకాచరాదిరూపంబున నుద్భిజ్జభావంబును, యూకాదిక్రిమిరూపంబున స్వేదజత్వంబునుం గాఁ జతుష్ప్రకారంబులఁ బుట్టుచుండు. ఇందు మనుష్యభావంబు దక్కం దక్కినపుణ్యపాపకర్మాధికారంబు లయినసకలభావంబులయందుఁ దత్తద్భావప్రయుక్తకేవలసుఖదుఃఖం

బులఁ బొందుచుఁ, బుణ్యపాపకర్మాధికారం బైనమనుష్యభావంబునందు బహిరంతరిం
ద్రియవ్యాపారరూపం బైనజాగ్రద్దశ యప్పుడు జీవవ్యాపారద్వారకేశ్వరప్రయత్న
సంసృష్టంబు లైనవిషయంబు లనుభవించుచుఁ, దదనుభవపరిశ్రాంతబహిరింద్రియోపర
మరూపం బైనస్వప్నదశయందుఁ దత్తత్కాలమాత్రంబులు దత్తత్పురుషమాత్రానుభా
వ్యంబులుం గాఁ గేవలేశ్వరప్రయత్నసంసృష్టంబు లైనవిచిత్రవిషయంబుల నంతఃక
రణంబుచేతనే యనుభవించుచుఁ, దదుభయదశావిషయవిశేషానుభవవ్యాపారపరి
శ్రాంతబహిరంతరింద్రియోపరమరూపం బైనసుషుప్తిదశయందు నిస్సంబోధుండగుచు,
బాహ్యాభ్యంతరంబులు మఱచి విశ్రమస్థానం బైనపరమాత్మయందు నుపరతుం డై
విశ్రమించుచు, నతనిచే స్వస్థుం డై వెండియు భోగార్థంబు బోధితుం డై మేల్కా
నుచు, అర్ధమరణరూపం బైనమూర్ఛయందు నచిత్ప్రాయుం డై జ్ఞప్తిసంకోచంబు
నొందుచు, ఉత్క్రాంతిరూపం బైనమరణదశయందుం గ్రమంబున బహిరింద్రి
యంబు లంతఃకరణంబునందు నంతఃకరణంబు ప్రాణంబులందుఁ బ్రాణంబులు దన
యందుఁ దాను భూతతన్మాత్రంబులయందుఁ దన్మాత్రంబులు పరమాత్మయందును బరిణ
మింప నిస్సంబోధుం డై బాహ్యాభ్యంతరంబులు మఱచి, బాహ్యాంతఃకరణభూతతన్మా
త్రసంయోగరూపం బైనసూక్ష్మశరీరంబుతో నుత్క్రాంతుం డై హృదయస్థానసం
బంధం బగు నేకోత్తరశతనాడికాదిగణంబునందు ముక్తైకనిర్గమద్వారం బైనమూర్ధన్య
నాడిదక్కం దక్కినశతనాడీద్వారంబులవెంట నేదే నొక్కంట నేత్రశ్రోత్రాదిశరీర
ప్రదేశంబుల వెడలి, కేవలపాపపరుం డేని యాతనాతనూబద్ధుం డై నియమమార్గం
బునం గింకరాకృష్టుం డై చని, నిరయంబు లనుభవించినపిదపం బరిశిష్టకర్మాంతర
వశంబున 'జాయస్వమ్రియస్వ' యనుసంకల్పమాత్రంబునఁ బునఃపునర్నికృష్టజన్మమర
ణంబులం బొరలుచు, ఇష్టాపూర్తాదిపుణ్యకర్మపరుం డేని సూక్ష్మశరీరంబుతో ధూమా
దిమార్గంబునుం గా నుత్తరోత్తరప్రాపితుం డగుచుఁ, గ్రమంబున ధూమరాత్ర్యపర
పక్షదక్షిణాయనపితృలోకాకాశచంద్రస్థానంబులకుం జని, చంద్రప్రాప్తిచేత నమృ
తమయశరీరుం డై తత్తదనుగుణపుణ్యలోకంబులం దత్తదధిదేవతాకింకరుం డగుచుఁ
దత్తత్సమానభోగంబు లనుభవించి, పుణ్యావసానంబునం గర్మాంతరప్రారంభంబునం
గ్రమ్మఱ సూక్ష్మశరీరంబుతో నవరోహణక్రమంబున డిగ్గి, క్రమంబునం జంద్రాకాశ
వాయుధూమాభ్రమేఘంబులకు వచ్చి, మేఘంబుననుండి వర్షం బై పురుషునిం జెంది,
పురుషునియందు రేతోరూపంబునం బరిణమించి, యోషిత్కుక్షిం బడి, యందు
గర్భం బై పొదలి, క్రమ్మఱ జీవత్వంబునం జన్మించు. ఇట్టిసంసారావర్తగర్తంబునం
బరిభ్రమించుచు. 100

ఆ. గర్భజన్మబాల్యకౌమారతారుణ్య, వృద్ధతాదు లైనవివిధదశల
నొకట నైన సుఖము నొందలేఁ డన్నిట, నవధి లేనివగల నంచుఁ బ్రాణి. 101

సీ. మలమూత్రపంకిలమాతృగర్భంబున నతిసుకుమారదేహము దపింప
ముడియకట్టుగ వీఁపునడుము నెమ్ములు వంగి యుల్బపరీతుఁ డై యుండి లోన
నత్యుష్ణలవణకట్వమ్లాదితన్మాతృభోజనంబులకాఁకఁ బొక్కి పడుచుఁ
బరితృప్తి ముడువఁ జాఁపఁగ సమర్థుఁడు గామి సర్వాంగముల నొప్పి సంఘటిల్ల
గీ. నూర్పు వెడలక విజ్ఞానయుక్తిఁ బూర్వ, జనిశతంబులఁ దలపోసికొనుచు నిట్లు
కాంచు దుస్సహగర్భదుఃఖంబు మొదలఁ, బ్రాణి ప్రాచీనకర్మనిబంధనమున. 102

సీ. ప్రేరణోత్కటసూతిమారుతాహతి గర్భమున నధోముఖముగాఁ బొరలఁబడుచు
దేహసంకోచకద్రోహిణానిలముచే నానాస్థిసంధిబంధములు నొగుల
శుక్లమూత్రపురీషశోణితావృతి బ్రుంగి ముఖము విచ్ఛిన్న మై మొదల వెడలఁ
గేశమూర్ఛాయుక్తిఁ గ్రిమివోలె నెట్టకేఁ దల్లిదుర్గంధరంధ్రమున వెడలి
గీ. జగతిఁ బడి బాహ్యవాయుసంస్పర్శనమున, నెఱుక చెడి కావుకావున నేడ్చుఁ బ్రాణి
అంపమునఁ గోయుగతిముండ్లఁ ద్రెంపునట్లు, యోనియంత్రప్రపీడచే నొడలు నొవ్వ.

చ. మలమున బ్రుంగుఁ డైనతలిమంబుపయిన్ శయనించి మేను చీ
మలు దిన మక్షికల్ గఱవ మానుప నేరక యెుత్తగిల్లి పై
నొలసినతీఁట గోఁకికొన నోపకయే వ్యవహారమజ్జనా
దులను బరేచ్ఛఁ గైకొనుచు దుఃఖము వొందు శిశుత్వవేళలన్. 104

క. గురుజననిరోధశిక్షా, కరణంబులవలన నిలుపు గానక క్రీడా
పర మగుహృదయము దుఃఖా, కర మై తపియించుఁ బ్రాణి కౌమారమునన్. 105

సీ. ఎవ్వండ? నెందుండి యెుచటి కేమిటికి నే బద్ధుండ నైతి నేబంధనమునఁ
గారణం బెయ్యది? కాదు కారణ మెద్ది? యెద్ది కారణజన్య? మేది కాదు?
ధర్మ మే దేది? యధర్మంబు నే దిప్డు? డెందు వర్తించెద? నెందు నిలువ?
నేది కృత్య? మకృత్య మెయ్యది? గుణసంవిశిష్ట మెయ్యది? దోషజుష్ట మెద్ది?
గీ. యనువివేకంబు లేక ప్రాయమునఁ గ్రొవ్వి, పశువువోలె శిశ్నోదరపరుఁడు నరుఁడు
సంచరించుచు నజ్ఞానసంభవంబు, నధికతర మైనదుఃఖంబు ననుభవించు. 106

క. కరణకళేబరపాటవ, కర మగుప్రాయంబు తనకుఁ గలుగుటకు దురా
చరణమ ఫల మగు శిశ్నో, దరపరుఁడు సుఖంబ కాఁగఁ దలఁచు న్వగయున్. 107

శా. అజ్ఞానం బనఁ గాఁ దమోవిలసనం బజ్ఞానకార్యోదయం
బజ్ఞానానుగుణంబ కాన గళితోక్తాచార మాదానికిన్
బ్రాజ్ఞుల్ ప్రాప్యఫలంబు నారకము కా భాషింతు రట్లౌటచే
నజ్ఞానాదుల నిందు నందు నిజ మై ప్రాపించు దుర్దుఃఖముల్. 108

సీ. మృగపక్షిరాక్షసోరగవరాదులచేతఁ బరఁగుతాపం బాధిభౌతికంబు
శీతోష్ణవైద్యుతవాతవర్షాదులఁ దనరుతాపం బాధిదైవికంబు
గుల్మజ్వరచ్ఛర్దిక్షుత్తృషాలాదుల నవమానకామలోభాదిదశల
శారీర మై మనోజనిత మై యిబ్భంగి నడరుసంతాప మాధ్యాత్మికంబు
గీ. పండితోత్తమ! యిట్టితాపత్రయంబు, ప్రాక్తనం బైనకర్మనిబంధనమున
ననుభవించుచు శోకార్తుఁ డగుచు నరుఁడు,బాల్యమున బ్రాయమున వృద్ధభావదశను.

వ. వెండియు జరాప్రాదుర్భావంబున శిథిలం బై కుదురువ బైడలి లివలివం గదలురదనపఙ్క్తులును, జిగి దెగి బిగి వదలి స్రగ్గి వగ్గువడి తరంగితాయమానం బైనసర్వాంగీణచర్మంబును, బయలుపడి నిలువునం దేఱినబీఱనరంబులును,అంతర్గతకనీనిక లై దూషికాదూషితాస్రనిస్సృతిం జెక్కులం జిత్తడగొలుపుచు దూరితస్నైగ్ధ్యంబు లై వెలికుఱికినకన్నులును, పుంజికొని వెడలి నిడుద లై యుండుఁగక రసగిలునాసాకేశంబులును, లాలావినిర్యాసంబులు సెలవుల నురుఁగుకొన దుర్గంధధురంధరం బైనవక్త్రకోటరంబును, ప్రస్ఫుటీభూతసర్వాస్థిస్థలంబును, పరిభుగ్నపృష్ఠాస్థిపరంపరాకంబు నయి కంపమానం బగుశరీరంబునుం గల్గి యెదుర నిల్చినం బోడగానక బెట్టు పిలిచిన వినక యాఘ్రాణించియు గంధంబు గొన సమర్థుండు గాక చప్పరించియుం జవిపొందెఱుంగక జఠరానలంబుకుంఠితంబగుట నల్పాహారుండుననల్పాల్పవిహారుండునునై యెట్టకేనియుం దడవున లేచుచు నెట్టకేనియుం దడవునఁ గూర్చుండుచు నెట్టకేనియుం దడవునఁ జేష్టించుచు ననుభూతవస్తువుల నాక్షణంబ మఱచుచుఁ బ్రవృత్తిప్రయత్నాక్షమంబు లైనసకలకరణంబులచే మరణంబునకుం గాలుచాఁచియుఁ బూర్వజన్మవ్యాపారంబులునుం బోనితనప్రాయంబునాటిపోకలు దలంచుకొని యుస్సు రని వేఁడినిట్టూర్పులోఁ బరితపించుచు సకృదుచ్చారణంబున మిగుల నలయుచు శ్వాసకాసమహాయాసంబున వేఁగుచు నంతకుం గంట బొట్టు వెట్ట నెఱుంగక వేఁగించుచు సంచారంబులకు నాకాంక్షించుచుఁ జవులుఁ గొనంగోరుచు నోరులు లేవ నెత్తం బరులు శయనింపఁ జేయనఖిలశౌచవిరహితత్వంబున నెల్లరోఁతలకు నెల్లయై భృత్యులవమానింపం బరిజను లపహసింప బాంధవులు ముక్కు విఱువం బుత్రులు వేసరం గళత్రం బోకిలింప నివిమొదలుగా వార్ధకదుఃఖంబు లనేకంబు లనుభవించి యంతమీఁద నత్యంతదుస్సహం బైనమరణం బనుభవించుఁ దత్ప్రకారం బాకర్ణింపుము. 110

సీ. హస్తాంఘ్రికంధర లవశంబులై త్రెళ్లి కలయ నంగంబులఁ గంప మొదవి
పలుమాఱు మూర్ఛిల్లి పలుమాఱు దెలివొంది తనకళత్రాదులతగులు మిగిలి
మరణావయవపీడ మర్మముల్ భేదిల్ల ప్రాణానిలంబులపట్టు వదలి
తెల్లగ్రుడ్డులు తేలగిల్లి తీపులు వట్టి దోషము ల్పొందుగఁ దొట్టగిల్లి

గీ. పొడమ గుట్టెత్తి తాల్వోష్ఠపుటము లెండి, తాపమున దప్పి నాఁకటఁ దప్తుఁ డగుచు
దుస్సహక్లేశమున మహాతురత యొదవ, నొరలుచును దేహ మొకభంగి నుత్క్రమించు.

ఉ. వేదన మీఱ నిత్తనువు వీడ్కొని జీవుఁడు తీవ్రశోషణా
పాదకయాతనావపురుపస్థితుఁ డై యమదూతపాశదం
డాదులపీడ నుగ్రపథయానము నంతకదర్శనాదినా
నాదురవస్థలం బొగిలి నారకబాధలఁ బొందు మీఁదటన్. 112

సీ. మొఱలుపెట్టఁగ నంపములఁ ద్రెంపఁ బడువారు పుటపాకములకాఁకఁ బొక్కువారు
వెడఁదగొడ్డండ్లఁ బచ్చడిసేయఁబడువారు పుడమిఁ బాఁతిన నుక్కిపోవువారు
కొర్ల వ్రేసిన గ్రుచ్చుకొని వ్రేలఁబడువారు నుప్పురొంపులఁ గ్రుక్క నురియువారు
క్వథితతైలములఁ బక్వము సేయఁబడువారు దెంచనంబుల వ్రేయఁ ద్రెళ్లువారు
గీ. పులులఁ బక్షులు భక్షింపఁ బొరలువారు, గలిగి శతధాసహస్రధాకారభిదలఁ
గలుగ దెన్నిక నిరయప్రకారములకు, దుఃఖ మేకైకమును గడు దుస్సహంబు. 113

క. నిరయానుభవముపిదపం, బరిశిష్టం బైనపూర్వపాపఫలంబున్
బొరయుటకుఁ గూలుఁ గ్రమ్మఱ, నరపశుమృగఖగనగాదినానాయోనిన్. 114

గీ. వినుము దుఃఖంబు నిరయసంస్థునకె కాదు, శతమఖస్థానమునయందుఁ బతనభీతి
నున్నదినములు నిర్వృతి నొందలేక, కూలుఁ బుణ్యాంబుతుదిఁ జాల కుతిలపడుచు.

క. మరలన్ గర్భము జన్మము, మరణము నిరయమును మఱియు మఱియు నయి నిరం
తరసంసృతిచక్రంబున, దొరలి నరుం డొందు సర్వతోదుఃఖములన్. 116

గీ. సుతకళత్రాదిసకలవస్తువులు వగల, బ్రుంగువడనిసుఖంబు చేయంగఁ జాల
వేల నిన్నియుఁ? సంసారి కెద్ది యిష్ట, మదియపో దుఃఖతరుబీజ మనఘచరిత! 117

క. బ్రదికెడునంతకుఁ బురుషుఁడు, ప్రిదులక నిలు వెల్ల వగలఁ బెనఁగొనియుండన్
గుదురుకొని దూదిమాఁగుడు, బొదివినకార్పాసబీజమునకుం బ్రతి యై. 118

సీ. ప్రకృతినైకాకృతిపరిణామదేహంబు తన్నుఁ గా మూఢుండు దలఁచుఁ గానఁ
దదుపభోగ్యము లైనధనగృహాదులయందుఁ దనకు భోగ్యము లనుతలఁపు పుట్టి
భోగ్యత్వబుద్ధిచే భోగింపఁ గామించు భోగవిఘ్నములపైఁ బొడము గినుపు
భోగంబు చవిచొక్కఁ బొడము లోభము లోభమున నొం డెఱుంగమి మోహ మొదవు
ఆ. భోగలోభగర్వముల మదం బుదయించు, భోగసిద్ధి గొఱకుఁ బోక పెనఁగఁ
గలుగు మత్సరంబు గాన దేహాత్మాది, జనిత మీదురంతసంసరణము. 119

ఉ. పుట్టుగుచెట్లకు న్మొలవఁ బోసినవిత్తులు శాంతిముత్తరుల్
మట్టియతోడజీవములు మోహపుటిర్లకునుం గుహూనిశల్

కట్టనియుం డ్లఘంబులకుఁ గట్టడి యాసలసంప్రసూతికిన్
గుట్టులతోడిగర్భిణులు కోరిక లెవ్వరి నోంపకుండునే?. 120

ఉ. లజ్జకుఁ బాపు శీలముఁ గులంబు వడి న్విడిపించు సూనృతం
బుజ్జనసేయుఁ జేయ మొగమోటమిఁ దూలుచుఁ బాతకంబులన్
మజ్జన మార్చు నార్చు నభిమానము రోఁతల కియ్యకొల్పు నీ
ముజ్జగ మైనఁ ద్రిప్పుఁ దుది ముట్టదు దా ధనకాంక్ష యేరికిన్. 121

చ. అడుగనియండజాదులకు నాఁకలి దీరకయున్నె? దీనుఁ డై
యడిగెడుచోట నెంతఘనుఁ డైనను హీనుఁడె కాఁడె? హీనుఁ డై
యడిగెడువాఁడు తృప్తిపరుఁ డౌనె? యతృప్తుఁడు సౌఖ్య మొందునే?
యడుగుట యెన్నిజన్మముల కాఱడి నెవ్వగ వో తలంపఁగన్. 122

శా. పాత్రాపాత్రవివేకరిక్తులు శుభప్రారంభముక్తు ల్పరీ
పోత్రీప్రాయులు తత్త్వసాధనకథాబోధానపాయుల్ శ్రవో
నేత్రఘ్రాణకజిహ్వికాపరమనోనిత్యానుకూలు ల్సదా
మాత్రద్వారసుఖాతిలోలు రహహా! మోక్షం బపేక్షింతురే?. 123

క. మలమూత్రరక్తపిత్తా, దులు వేర్వే రైన రోసి దుర్మదుఁ డిహిహీ!
మలమూత్రరక్తపిత్తా, దులప్రో వగు దేహ మింపుతోఁ గామించున్. 124

శా. చన్ను ల్కాఁక పసిండికుండ లఁట వక్షశ్చర్మదుర్మాంసముల్
కన్ను ల్క్రొవ్విరిదమ్మిరేకు లఁట వెల్లద్దూషికాగోళముల్
వెన్ను ల్సోగయనంటియాకు లఁట సంపీతాస్థిపుంజంబు లీ
యన్నుల్సౌఖ్యము గాఁ దలంచుజను లాహా! యెంత మూఢాత్ములో?. 125

క. అందాఁక గురువు దైవము, నందాఁక న తగవు ధర్మ మంతస్సహానం
బందాఁక నెల్లగుణములు, నెందాఁకం గినుపు వొడమ దెట్టినరునకున్. 126

ఆ. కినుపు దొఱఁగలేనిమనుజుండు సత్కర్మ, మాచరించు టెల్ల ననఘచరిత?
యింట నున్నపిల్లినెడలింపకుండియ, యనుఁగుఁజిలుకఁ బెనుచునట్లు కాదె?. 127

ఉ. ఏకడఁ జొచ్చునో సుకృత? మెచ్చట డాఁగునొ తృప్తి? యెప్పుడో
పోకడ శాంతి? కెం దణఁగిపోవునొ సౌఖ్యము? మాన మేమి యౌ
నో? కృప యెట్లు మాయమగునో? యశ మేగహనంబు దూఱునో?
లోకమునం దెఱుంగ మొకలోభ మెదిర్చినమాత్రఁ జిత్ర మై. 128

చ. ఇడుమను ధర్మశాస్త్రకథ లిన్నియుఁ మిథ్యలు కూటిమాత్రముల్
గుడుచుట దుర్వ్యయంబు కొడుకుం బగవాఁ డడుగంగఁ జూచు నేఁ

గడపటఁ బ్రాణ మన్న సుఖగౌరవ మన్నను దైవ మన్న నే
ద్గడయుఁ ధనంబ తత్త్వ మనఁగా విను మర్మమ పొమ్ము లోభికిన్. 129

గీ. చంద్రసూర్యాగ్నిరుచులచే సడలిపోని, యట్టిమోహాంపుటిర్లచే నంధు లగుచు
సౌఖ్యమార్గంబు గానక సకలజనులుఁ, గూలుదురు మాతృగర్భాంధకూపతతుల. 130

క. మును గలిగియుఁ రూపఱినం, గనియును విషయముల మఱియుఁ గాంక్షించు నిహీ!
యనుభవముమీఁద నెఱుఁగని, మనుజాధము మోహ మొరులమాటల వినునే?. 131

గీ. మరలకుండుట యెఱిఁగియు మఱవలేరు, విడక పోరామి యెఱిఁగియుఁ విడువలేరు
కానిపని యౌట యెఱిఁగియుఁ మానఁ జాల,రద్భుతము గాదె మోహాంధులైననరులు?

ఉ. మేరువుఁ బూరిగాఁ దలఁచు మిన్నఱచేతన మూయఁ బైకొనున్
నీరధిఁ బుక్కిలింతు నను నిర్జరనాథుఁడ నేన పొమ్మనున్
ధారుణి పెల్లగింతు ననుఁ దా నొకమానవకీట మైన నె
వ్వారలు మాన్ప లే రిది ధ్రువంబు మదం బనుసన్నిపాతమున్. 133

చ. గురువులకంటెఁ జుల్కనయుఁ గ్రూరతకంటె హితంబు దుర్జనో
త్కరములకంటెఁ జుట్టలు వృథాకలహంబులకంటెఁ గృత్యముల్
దురితముకంటె మేలు పరదూషణవృత్తముకంటె వేడ్కయున్
ధరఁ దమకంబుకంటె మఱి ధన్యత గల్గదు మర్త్యకోటికిన్. 134

క. ఇచ్చెద నను సర్వస్వముఁ, జొచ్చెద నను మర్త్యుఁ డెదిరి సొద యైనఁ దుదిన్
జచ్చెద నను వెడపనికై, మచ్చరమునకంటెఁ గీడు మఱియుం గలదే?. 135

క. అనుభోక్త ద న్నెఱుంగం, దనుభవకారయిత వార్త యైనను నెఱుఁగం
దనుభావ్యతత్త్వ మెఱుఁగం, దనుభవమే కాని బద్ధుఁ డంధుఁడ కాఁడే?. 136

చ. విడువఁడు సౌఖ్యము న్మఱచి వేమఱు నకుంశబాధ నెమ్మిఁ గో
రెడు నగపడ్డ సింధురమురీతి ఫలోత్కటబంధనంబు మా
నెడుదెఱ వేర్పరించుకొన నేరక యింద్రియపంచకంబుచే
నుడుగనికోర్కిఁ దీర్చుకొను చుండుట మేలుగఁ జూచు జీవుఁడున్. 137

మ. ప్రతిదేహప్రళయంబు నందనతనూబంధానుసంబంధుఁ డై
ప్రతినైమిత్తికమున్ జతుర్ముఖశరీరస్థుఁ డై ప్రాకృత
ప్రతికల్పాంతమునం బరాత్మతను నిర్మగ్నాత్ముఁ డై యాలయ
త్రితయంబందు నరుండు వీడఁ డచిదాప్తిం గ్రమ్మఱం బుట్టుచున్. 138

గీ. ఇట్టిసంసారబంధంబు హేయ మగుటఁ,గనియు వినియు విరక్తుండు గాక మఱియుఁ
గోరి పొందు నరుండు తత్కారణం బ, నాదికర్మప్రవాహంబు మేదినీశ!. 139

చ. ఫలరసవాసనాప్రవిభాగవశంబునఁ గర్మశక్తిచేన్
గల దిరుభంగి యందుఁ బ్రతికర్మవిధానఫలానుభూతులన్
బొలియఁ బురోంశ మున్న పెరప్రోవు ఘటించుదురంతవాసనా
బలమున నుత్తరోత్తర మపారనిరంతరకర్మబంధమున్. 140

మోక్షావతరణము.

వ. అట్లగుట సంసారచక్రంబు కర్మమూలం బగుటయుఁ దత్కర్మంబు దురంతం బగుటయుఁ దప్పదు. ఐనను సుకృతదుష్కృతరూపం బైనయాకర్మంబు భగవదానుకూల్యప్రవృత్తిప్రాతికూల్యప్రవృత్తిరూపం బగుట ననుగ్రహనిగ్రహంబులచే సుఖదుఃఖప్రదుండయినయీశ్వరునకుం బ్రాధాన్యం బంగీకరింపలేకుండుటయ కాదు, తానునుం దత్సంకల్పాయత్తసత్తాప్రవృత్తికంబు. ఈయర్థంబు సృజ్యసంహార్యకర్మనిరపేక్షయగు తత్సృష్టిసంహారాదులయందుఁ బ్రసిద్ధంబు. అట్లు గావున నిరంకుశస్వతంత్రుండయినయీశ్వరుండు వైషమ్యనైర్ఘృణ్యంబులకు లోనుగాక తత్తత్కర్మానుగుణంబుగా స్వర్గనిరయంబు లొసంగునట్ల యచ్యుతస్వానుకూలప్రవృత్తిరూపం బైనయనాది మోక్షబీజంబుగలచేతనునకు మోక్షం బొసంగు. తత్ప్రకారంబు సావధానుండవై వినుము విశేషంబుల నెల్లజీవులం దత్తత్కర్మానుగుణంబుగా సంసరింపం జేయుచు లీలాప్రవృత్తుండయ్యునీశ్వరుండు సమయప్రతిపక్షవీక్షాపరుం డై యొక్కకాలంబున నొక్కచో నొక్కరునకు ఘుణాక్షరన్యాయంబున నొక్కయాదృచ్ఛికస్వసేవాచరణంబు గలుగం గటాక్షించి యందుం దచ్చేతనాభిప్రాయంబు లేకుండిన స్వాభిప్రాయంబునన యది నెపంబుగా నతని నుద్ధరింప సన్నద్ధుం డయి విశేషప్రయత్నంబునకుం జొచ్చు నట్లగుటం జేసి. 141

క. తాదృగ్విధోక్తలఘుతర, యాదృచ్ఛికసుకృతికుం డనంతరదేహ
ప్రాదుర్భవంబునప్పుడ, శ్రీదయితేక్షణసుధాభిషేకముఁ గాంచున్. 142

గీ. ఎల్లపురుషుండు తనజనియించునపుడ, యజకటాక్షితుఁ డై రాజసాత్మకుండు
హరకటాక్షితుఁ డై తామసాత్మకుండు, హరికటాక్షితుఁ డై సత్త్వపరుఁడు నగును.

వ. ప్రత్యుపకారాదిహేతునిరపేక్షంబుగాఁ గేవలకృపైకమూలం బగుటనదియ భగవంతునకు నిర్హేతుకకృపాకటాక్షంబు. 144

ఆ. కాన నిట్టిజాయమానకటాక్షంబు, గలుగఁ గలుగు సత్త్వగౌరవంబు
సత్త్వగుణమువలన సదసద్వివేకి యై, హితపదంబు దనకు నెఱుఁగ నేర్చు. 145

క. సదసద్వివేక మొదవిన, మదముక్తకుదృష్టిబాహ్యమత మగుచుఁ ద్రయీ
పదసేవితాభిముఖ మై, వదలదు సత్సంగమంబు వసుధాధీశా!. 146

క. సాత్త్వికశాస్త్రశ్రవణంబును, సాత్త్వికసత్సంగమంబు సడలక భగవ
త్తత్త్వకథాశ్రవణంబున, సత్వరతవిముక్తి నొందు సంసారమునన్. 147

గీ. భ్రాంతి వాసిన మున్ను తద్భ్రాంతికతన, తనయొనర్చినవిక్రియల్ దలఁచి పోలె
దేహమాత్మ నువిభ్రాంతి దెలిసి నరుఁడు, ప్రాగహంకృతి కాత్మలోఁ బరితపించు.

ఆ. తనువుఁ దన్ను గాఁగఁ దలఁచుట తనుభోగ్య, విషయ మాత్మభోగ్యవిషయ మనుట
యిరుదెఱంగుభ్రాంతి యిదియ కదా! యవి, ద్యామహీజబీజ మనఘచరిత!. 149

క. తనుఁ దనువు గామి యెఱిఁగినఁ, దనుభోగ్యములందు భోగ్యతామోహంబున్
దినదినమున సడలి క్రమం, బున విషయవిరక్తిఁ గాంచుఁ బురుషుం డనఘా!. 150

క. కూరిమి విఱిగినసతిపై, నేరమి దోఁచుగతి విషయనిస్పృహమతి యై
కోరిక లుడిగినవానికి, నూరక విశ్వంబుమీఁద నొల్లమి పుట్టున్. 151

క. ప్రవితతవైరాగ్యమహో, దవదహనశిఖాముఖాతితప్తుఁడు తనకున్
భవసింధుతరణమునకున్, బ్లవము సదాచార్యవర్యపద మని చేరున్. 152

వ. చేరి గురుని దర్శించి పూర్వోక్తసదుపాయస్వీకరణంబున భగవద్భక్తుండై తదనుగ్ర
హాతిరేకంబున ముక్తుండగు నట్లుగావున నీశ్వరునకు వైషమ్యాదిపరిహారార్థంబు గానిం
తయుం బ్రపంచింపంబడియె నింతియ కాని సర్వసారం బైనరహస్యం బొక్కటి
యాకర్ణింపుము. 153

గీ. గణనచో ధనికునిచేతఁ గనకకోటి, నొండెఁ గాకణికాకోటి నొండెఁ జెందు
గవ్వయునుబోలె మోక్షకక్ష్యమునొండె,బంధమునొండెఁబడుఁ బ్రాణి భగవదిచ్ఛ.

వ. ఈయర్థంబు 'నినిషాదోనినిష్ఠా' శ్రుతి సిద్ధం బని చెప్పి విరమించిన సర్వసందేహ
నివృత్తం బైనచిత్తంబు పరమనిశ్చయానందమగ్నంబై నృపకులతిలకుండు కులగురు
నకు సాష్టాంగం బెరఁగి లేచి కృతాంజలి యై. 155

గీ. ఉక్తసాధనమున మోక్ష మొదవునంత, కోర్వ వాత్సల్యనిధి పురుషోత్తముండు
నయనగోచర మగుసాధనంబు నాకు, నర్థి నానతి యిచ్చి కృతార్థుఁ జేయు. 156

వసిష్ఠుండు మాంధాత కష్టాక్షరీమంత్రరత్నము నుపదేశించుట.

వ. అనిన నతనిభగవత్ప్రావణ్యంబునకుం దనయుపదేశసాఫల్యంబునకు నలరి యత్నేని
తపంబునం గాని శీఘ్రంబున నిట్టికోర్కి సిద్ధింప దగుటం దపంబునేయు మని వ్యక్త
లక్షణంబున నతని భగవత్ప్రపన్నునిం గావించి జప్యం బైనమంత్రంబునుం దదర్థ
రహస్యంబునుం దదనుష్ఠానప్రకారంబును దదుచితనియమంబులు నుపదేశించి దీవించి
ఋషులుం దానును బూజితుం డై వీడ్కొని చనినయనంతరంబ రాజర్షి వరుండును
తమసాసరయూమధ్యంబునం గృతతపోధనుం డై యుక్తనిష్ఠం దపం బొనరింపం
దొణంగె. 157

ఆ శ్వా సాం త ము.

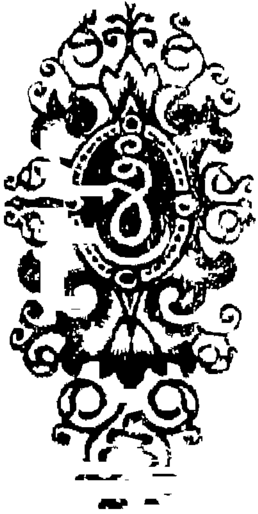
ఉ. తార్కికవామనోన్నతలతామధుకోశ నిరీశసాంఖ్యయో
గార్క యపూర్వనిర్వహిత్రృహంసఘనాఘన నిర్గుణోక్తిమ
న్మర్కటనారికేళఫల మామకసాత్యవతేయ వాఙ్మయో
దర్కసుధార్ణవోదయవిధాయకపార్వణశర్వరీవరా. 158

క. ప్రచ్ఛన్నబౌద్ధదుస్సహ, హృచ్ఛర లక్ష్మణమునీంద్ర హృదయాదర్శ
స్వచ్ఛకరప్రతిఫలిత, స్వచ్ఛరణస్వస్వరూపసహజాకృతికా. 159

స్రగ్విణి. నిత్యధర్మాత్మకా నిత్యధర్మాస్పదా, నిత్యచిద్రూపకా నిత్యరూపోజ్జ్వలా
నిత్యబోధాశ్రయా నిత్యచిన్మాత్రకా, నిత్యనిర్వేదకా నిత్యభేదాంచితా. 160

గద్య. ఇది శ్రీమద్భట్టపరాశరదేశికేంద్రచరణసరసీరుహసేవకోపసేవక నరసింహనామధేయప్రణీతం బైనకవికర్ణరసాయనం బను కావ్యంబున వసిష్ఠాగమనంబును, రాజప్రశ్నప్రతివచనంబులును, అందుః గర్మస్వరూపబ్రహ్మస్వరూపంబులును, వేదవేదాంతపురాణస్వరూపనిరూపణంబును, భక్తిప్రపత్తిరూపసాధననిరూపణంబును, సంసారనిరూపణంబును, మోక్షావతరణంబును నన్నది పంచమాశ్వాసము.

షష్ఠాశ్వాసము.

రంగధరాధిప శృం
గారరసాధీశభావ గరుడగమన సం
స్మేరముఖాంబుజమధురా
కారాలంకృత నమజ్జగజ్జనహృదయా. 1

మాంధాత తపంబు సేయుట.

వ. ఇట్లమ్మహీవరశ్రేష్ఠుండు నిష్ఠురతపోనిష్ఠుం డై. 2

చ. పరువడిఁ గందమూలఫలపర్ణజలంబులఁ గొన్నికొన్ని వ
త్సరములు వోవఁ గాఁ బిదప సర్వము మాని నిజాంతరంబునన్
హరి భజియించి శేషపవనాశనభర్తయుఁబోలె నాతఁడున్
గరువలిఁ గ్రోలఁ జొచ్చెఁ ద్రిజగంబులు విస్మయ మొంద నయ్యెడన్. 3

గ్రీష్మర్తువర్ణనము.

క. ఆతనిసమగ్రం బగుతీ, వ్రతపోగ్ని జగంబు నిండ వడిఁ బర్వినసం
గతి దుస్సహోష్ణసంప, ద్వితతం బై యంతలోన వేసవి వచ్చెన్. 4

ఆ. తాపతప్తజంతుతతుల విశ్వంభర, గర్భమున భరింపఁ గరుణఁ దలఁచి
తెఱపి యిచ్చె ననఁగఁ దీవ్రాతపాహతి, నేల నెల్ల గాఁడి నెఱియ లొదవె 5

సీ. ఏకార్ణవంబులో నిర వైనవటపత్రశయనంబు మదిఁ గోరె శార్ఙ్గపాణి
యష్టమూర్తులలోన నంబురూపము నాత్మఁ గాంక్షించె హరిణాంకఖండమౌళి
ప్రథమాంబుజఘ్రాణభావస్థితియ వేఁడి యభిలషించెఁ బయోరుహాసనుండు
వేడ్కఁ గా కుండియు విలయోదకోదరస్థితి యపేక్షించె ధాత్రీవధూటి

గీ. హేమరజతాచలాదిమహీధరములు, హిమగిరిత్వంబు మతుల నూహించుకొనియె
సకలలోకానివార్యదుస్సహమహోష్ణ, భీష్మగతి యైనయమ్మహాగ్రీష్మవేళ. 6

క. ఆమనిరాజ్యం బెడలుట, గాముఁడు నెల వేది యున్నఁ గ్రమ్మఱ గ్రీష్మం
బాముక్తహారతోరణ, భామాకుచమండలమునఁ బట్టము గట్టెన్. 7

సీ. సరసీపునగపునస్సలిలఖేలనముల సరసగైరికపటాచ్ఛాదనముల
సహిమాంబుఘనసారచందనచర్చలఁ దారహారావళీధారణముల
యంత్రధారాగృహాభ్యంతరక్రీడల శశికాంతశయ్యాంతసంవసతుల
సంతతకరతాళవృంతవీజనముల చిరసాంద్రచంద్రికాసేవనముల
గీ. స్వాదుఖర్జూరనారికేళాదివివిధ, సారపానకరసనుధాస్వాదనముల
హితసమీహితగతుల జయించి రపుడు, దంపతులమోఘునైదాఘుతాపభరము. 8

ఉ. అట్టినిదాఘువేళ నిబిడాగ్నులు నల్గడలందుఁ బర్వఁగాఁ
గట్టిగ నేల యంగుళ మొకండ ఘటించి ఖరాంశుమూర్తిపైఁ
బెట్టినచూడ్కితో హృదయపీఠికయం దమృతాబ్ధిమందిరుక్
బట్టము గట్టి దుస్సహాతపం బొనరించె జగంబు బెగ్గిలన్. 9

వర్షర్తువర్ణనము.

ఉ. దీపిత మయ్యె నంతట నదీనవయౌవన మంబుజాననా
కోపకవాటనిర్ఘటనకుంచిక చాతకనిర్జలవ్రతో
ద్యాపన మబ్జినీవికసనాస్తమయంబు మయూరనర్తనా
టోపవిధోపదేశకనటుండు పయోదసమాగమం బిలన్. 10

ఉ. చాతకభాగ్యరేఖ జలజాతపరిచ్యుతి పక్వకందళీ
సూతిచికిత్సకాంగన ప్రసూనశరాసనరాజ్యలక్ష్మి ప్ర
ద్యోతనచంద్రమఃపటువిధుంతుదభీషక సర్వజీవజీ
వాతువు గాన నయ్యె నవవారిధరోదయవేళ యంతటన్. 11

మ. విరహిస్వాంతమనోజపావకశిఖావిర్భూతధూమంబులం
బరకాసారగతాసితోత్పలకలాపంబుల్ జగన్మండపో
పరినీలాచ్ఛవితానచేలములు దృష్యద్గ్రీష్మనిర్వాపణో
ద్ధురవర్షాగమరాజభద్రకరు లుద్ఘోషించె నూత్నాభ్రముల్. 12

ఉ. వచ్చె ఘనాఘనంబు లివె వల్లభు లేలొకో రా రటంచు వి
ద్యుచ్చలనోద్యతద్యుతుల కుల్కుచుఁ ద్రోవలు నిక్కి చూచి వా
పుచ్చక సెవ్వగ న్వగపు పుట్టఁగఁ బాంథసతుల్ నిగుడ్చు పె
న్వెచ్చనియూర్పుల న్వికసె విన్నవయిం బ్రథమాంబువాహముల్. 13

క. నీరం బప్పుడు నూతులఁ, బూరించె నటంచు నేల పొగడఁగ? నాల్గో
క్కారుతతి బాష్పవర్షము, పూరించెం బాంథకర్ణపుటకూపములన్. 14

సీ. కేళీనటద్గేహకేకికేకారవోత్కర్షణంబు చెవులఁ దేనియలు చిలుక
నభినవార్జితగర్జితారవోల్లసనంబు కెఱయఁ గౌఁగిటబిగి నినుమడింప

ధారాళనవనవోద్దామసౌదామని ప్రభవించుటలుకలఁ బాయఁ గ్రోవ
మణిగవాక్షనిరీక్ష్యమాణవాసనధనుర్విభవముల్ చూడ్కులవిం దొనర్పఁ

గీ. చంద్రకాంతావళీకనిష్యందమాన, నీరధారాపరంపరానిష్ప్రయత్న
యవనికారమ్యకనకహర్మ్యములయందుఁ, జెందు దంపతికులము వార్షికసుఖంబు.

మ. శ్లథవేణీభరలై మహోష్ణబహునిశ్వాసానిలంబు ల్వియ
త్పథముం బ్రాఁపఁగ మోము లెత్తి తమ నుద్యద్దైన్యలై చూడఁగాఁ
బథికస్త్రీనయనాబ్జశోణవిగళద్బాష్పాంబుబిందుచ్ఛటల్
ప్రథమాంభఃకణికానిపాతము లగుంబ్రావృట్పయోదాళికిన్. 16

గీ. ఒదరి విరహుల నులికింప నోపెఁ గాని, యిరులకలిమి బయళ్లంద యేగెడునభి
సారికలశంక గొలుపంగఁ జాల వయ్యె, నూర్జితములైనఘనకాలగర్జితములు. 17

చ. చలిఁ బడి యున్న పేరలుక శయ్యపయిన్ మొగ మీనికాంత లా
తొలుకరివేళ కామజయదుందుభిఘోషమువోనిగర్జకుం
గళవళ మంది బిట్టు తముఁ గౌఁగిటఁ జేర్పఁగఁ బ్రాణవల్లభుల్
దెలియఁగ నేర రాత్మలఁ దదీయవిశుద్ధవిదగ్ధభావముల్. 18

క. ఇక్కువ చేయుంబగలును, నొక్కటిగ మొయిళ్లు పర్వి యుండినయపు డా
క్రొక్కారుకలిమి యే మన, నిక్కన నందుకొనవచ్చు నింగిఁ దలంపన్. 19

ఉ. క్రూరతటిత్కృపాణవతి రూఢబలాకకపాలమాలికా
హారిణి నిర్నివారణవిహారిణి కాళిక కాళికాగతిన్
దారుణలీలమై భువనదాహకుఁడైననిదాఘదైత్యు నం
భోరుహమిత్రు పేరితలఁ బుచ్చుక మ్రింగె విచిత్రవైఖరిన్. 20

క. పిరిగొనుతొలుకరిమొగుళుల, భరితాంధంకరణమునకు బాసట యయ్యెన్
బురివిచ్చి యాడునెమళుల, నిరస్తతాపింఛపింఛనిర్భరదీప్తుల్. 21

క. నిర్భరగతిఁ గరకాసం, దర్భంబులు రాలె నంత ధరపై జలదా
విర్భావమగ్నహంసీ, గర్భస్రవదండపిండఖండము లనఁగన్. 22

క. కుంభీనసములు ద్రేలిన, గుంభనమునఁ గుంభిహస్తగురుతరధారా
రంభమున రేయుఁబగలున్, గుంభద్రోణములు వట్టి కురిసె న్వానల్. 23

వ. ఇట్టివర్షాగమంబున. 24

గీ. జలధరంబులు గురిసె నాసారవృష్టి, బయటఁ బద్ధాసనస్థుఁడై పల్లటిలని
యత్తపోధనవర్యుపై నతని కడియ, చిరతపోరాజ్యపట్టాభిషేక మయ్యె. 25

హేమంతర్తువర్ణనము.

ఉ. అంతఁ గ్రమంబుతోడ శరదంతమునం బఱిముక్తమై జలం
బంతయుఁ జెల్లుటం జులుకనై తెలు పైన మొయిళ్లు గాడ్పుచే

నెంతయు ధూళియై విరిసి యీగతిఁ దూలె నొకో యనంగ హే
మంతమహోదయంబున హిమంబు తమంబుగ ముంచె లోకమున్. 26

క. కలయ జగ మెల్ల ముంచిన, బలు వగునమ్మంచులోన భావింపఁబడున్
వెలుగులఱేఁ డొకవేళ, న్వలిపపుఁదెరలోనిదర్పణంబును బోలెన్. 27

క. దీపితముక్తాహారముఁ, బాఁపినదోషంబు తలఁపువాఱినఁ బశ్చా
త్తాపమున నొక్కొ సతులకుఁ, బాపటముత్తియము లయ్యెఁ బ్రాలేయంబుల్. 28

క. నలువ దొలంగుట కుల్కుచుఁ, బులకలు పుంఖానుపుంఖముగ భీతి మదిం
దలకొనఁ ద్రిలోకి వడవడఁ, జలియించెన్ శిశిరనూత్నసంగమవేళన్. 29

క. చెప్ప నశక్యం బగుచలి, యప్పతిలం బాలవృద్ధయువజనములకుం
దప్పక శరణము లయ్యెం, గుప్పసములు మర్మరములు కుచకుంభములున్. 30

ఆ. అట్టిశీతవేళయందుఁ గుత్తుకబంటి, నీటఁ దపముచేసె నిష్ఠ నతఁడు
నిజతపోగ్నివలన నిఖిలలోకము శీత, భావ మెఱుఁగ కాత్మఁ బరితపింప. 31

నారదుఁడు మాంధాతృతపశ్చరణము నింద్రుని కెఱిఁగించుట.

గీ. ఇట్లు దప మాచరింప మహేంద్రుఁ డున్న
కొలువునకు నేగి కయ్యపుఁ గూటితపసి
యతఁడు గావించుపూజన మంది కలదు
చింతనం బొందు వలయు నేకాంత మనిన. 32

క. ఏకత మని వినిపింపఁగ, నేకత మో? యనుచు సంశయించుచు వేవే
పాకారికొల్వు వీడ్కొని, యేకాంతమునందు నతని నే? మని యడుగన్. 33

క. ఓయమరేశ్వర! యిట ము, న్నేయుగములఁ గనియు వినియు నెఱుఁగము వినుమో
హో! యిదె మాంధాతృమహీ, నాయకుఁ డుగ్రముగఁ దప మొనర్పఁగఁ గంటిన్.

గీ. అతులయోగసమాధిచే నత్తపస్వి, నిశ్చలుం డని వేఱ వర్ణింప నేల
యతనిఁ గనుఁగొన్నయంత నత్యద్భుతముగ, నిశ్చలుం డెంతవాఁ డైన నిర్జరేంద్ర!

గీ. తలఁపులోపలికోర్కి తీవలు ఫలింప, మొదలఁ దగఁ బల్లవించినమురువుచూపు
సంతతస్నానసిక్తమై మెకశాలి యతని, పాటలాంశుజటాచ్ఛటాప్రాంచలములు. 36

ఉ. హెచ్చుతపోగ్ని యప్పు డపు డీనెడుపిల్లలువోలె నల్గడం
జిచ్చు లెలర్ప నుంగుటముచేతన నిల్చి ఖరాంశుమూర్తిపై
వెచ్చనివేళఁ బ్రత్యహము విచ్చి తనర్చుట గాని మోడ్పమిన్
నిచ్చయ మమ్మహామహుని నేత్రము లబ్జము లాట వాసవా!. 37

ఉ. కర్తవు గాన నిక్కముగఁ గన్న తెఱం గెఱిఁగింతు నీకు సా
ర్వర్తుకపుష్పసంపదల రంజిలుతద్వనవాటి నందన

స్ఫూర్తి వహించు నిట్లు బలసూదన తావకలక్ష్మీ తత్తప
స్ఫూర్తికి మెచ్చి తాన చనఁ బూని పదం బిడి యున్నదో సుమీ!. 38

గీ. అసమసింహాసనస్థుఁ డై యఖిలరాజ్య
వైభవంబులు గైకొంచు వఱలువాఁడు
నియతిమై గాలి గ్రోలెడు నేఁడు నహహ!
యధిప! యతఁడు మహాభోగి యగుట నిజము. 39

ఆ. కోర్కి-వ్రేఁకమునను కులశైలమునుఁ బోలె, నిశ్చలత నతండు నిలిచెఁ గాక
భృశతపంబువలనఁ గృశుఁ డతం డొకమాద, పవను వేత నెగసి పాఱఁ డెట్లు?.

ఉ. శిష్టగునత్తపస్విజనశేఖరుఁ డుగ్రతపంబుచేఁ బవ
భ్రష్టునిఁ జేయఁగాఁ దలఁచి బ్రహ్మహరాదులలోన నొక్క-యు
త్కృష్టునిమీఁదఁ దాను జగతిం గలవైరము గొంట యెల్ల వి
స్పష్టము గాన లేదు మృగజాతివిరోధము తద్వనంబునన్. 41

క. ఏల పలుమాట? లనిమిష, పాలక! యెల్లింట నేఁట ఫలియించుఁ దదు
త్తాలతపఃకల్పకమున, రాలెడువడపిండె నీదురాజ్యం బనఁగన్. 42

గీ. ఖచరవర! చెప్పితిమి నీకుఁ గన్నతెఱఁగు, చిత్తగించి ప్రతిక్రియ సేయు మిపుడ
యనుచు వీడ్కొ-ని నారదుం డరుగుటయును, డెందమునఁజాలఁగలఁగి పురందరుండు.

ఇంద్రుఁడు మాంధాతృతపంబుఁ జెఱుప నచ్చరలం బంపుట.

క. మంత్రుల దిక్పాలుర నయ, తంత్రజ్ఞులఁ బిలిచి కూడి తానుఁ వారుఁ
మంత్రపరులై తదీయని, యంత్రంబునఁ బిలువఁ బనిచె నపు డచ్చరలన్. 44

సీ. విధివత్సమాపితవివిధయజ్ఞఫలంబు లుంకువ లైనయేణాంకముఖులు
పటుసంగరాంగణప్రాణదానంబులు రోవెల లైనమెఱుంగుఁబోండ్లు
నిరుపమతమతపఃపరమపుణ్యంబులు కట్టడ లైనశృంగారవతులు
కల్పోక్తతీవ్రనైకవ్రతాచరణముల్ మూల్యంబు లైనయంబుజవదనలు

గీ. పట్టుఁగొమ్మలు రమణీయభావములకు, జన్మభూములు తారుణ్యసంపదలకుఁ
బ్రాప్యదేశంబు లతులాభిరూప్యములకు, వచ్చి రచ్చర లనిమిషస్వామికడకు. 45

ఉ. పంకరుహాయతాక్షులు త్రపావినయంబుల నొప్పపాటునం
బొంకము చూపుచూపుగమిఁ బూజ యొనర్చుచు బాహుమూలదీ
ప్త్యంకురహేమనిష్క-నిచయంబు లుపాయన మిచ్చి కంకణ
క్రేంకృతు లుల్లసిల్లఁగ మొగిడ్చిరి చేతులు దేవభర్తకున్. 46

గీ. జంభరిపుకొల్వు రంభాదిసతులచేతఁ, బంచసాయకసాయకప్రాయ మయ్యె
వారిఁ గనుఁగొన దిక్పాలవరులమనము, పంచసాయకసాయకప్రాయమయ్యె. 47

క. ఉల్లము వే డ్రైనపుడు, న్వల్లభుఁ గని రంభ యపుడు దప్పక రామా
పల్లవకరనఖవీణా, వేల్లితతాన ప్రతానవినిమయఫణితిన్. 48

ఉ. దేవ! సురాధినాథ! భవదీయమనోబ్జమునందు వింతగా
నీవిధిఁ జింతిలంగఁ గత మెయ్యది? నేఁడు తపోనిమిత్త మెం
దేవెడవార్తగల్గెనొ యదేనిఁ దపోధనశుద్ధచిత్తము
క్తావలి గ్రువ్వఁగా గుణము తాట యొఱుంగవె మత్కటాక్షముల్!. 49

సీ. పంచాగ్నిశిఖలచేఁ బరితపింపనివారి విరహాగ్నిశిఖలచే వేఁచి విడుతు
వర్షాంబుధారలవడిఁ గలంగనివారి మోహదృగ్ధారల ముంచి కలఁతు
మంచుచిల్కుటకు రోమాంచ మొందనివారి ననుపు పుట్టింతు లేనవ్వు చిలికి
సతతోపవాసులై చవులు డించినవారిఁ దవులింతు నధరామృతంబుచవులఁ
గీ. గాదు లక్ష్యంబు నాకు లోకత్రయంబు, పలుక నేటికి బడుగుతాపసులకథలు?
నన్నుఁ జూడక నాపేరు విన్నమాత్రఁ, బల్లవింపవె రాతిరూపంబు లైన. 50

గీ. కార్య మెఱిఁగినఁ దీర్చియ కాక నీదు, సన్నిధికి వత్తుమే మేము జంభమథన!
యింక నైనను బంపు మమ్మింతయుండి, మృగ్య మగుఁ గాని జగతి వైరాగ్యపదము.

చ. అన విని సంతసించి త్రిదశాగ్రణి లోనికలంకు దేఱి యా
నన మెగయించి మించి చిఱునవ్వు దొలంకెనుసాదరావలో
కనములఁ జూచుచుం బలికెఁ గామిను లిందఱు మీ రమోఘసా
ధనములు గల్గ నాకుఁ గలదా మదిలో నణుమంత వంతయున్?. 52

క. పోలించి చూడ నఖిలో, త్తాలం బగునాకనామదైవతలక్ష్మీ
లీలాసౌధము నిలిపిన, మూలస్తంభములు గారె? ముద్దియలారా!. 53

గీ. అద్రిపక్షాభిహతిమాత్ర కశని గాని, యహహా! ప్రతిపక్షపక్షాభిహతికి నెల్ల
సంతతము మాకు నమ్మినసాధనంబు, చలితభవదీయవీక్షణాంచలము గాదె?. 54

ఉ. ఆరసిచూడ వేదములయట్లు మనంబునఁ దోఁచి యున్నశృం
గారరసాధిదేవతలఁ గంజవిలోచనలార! మిమ్ముఁ బెం
పార సృజించెఁ గాక తనయంతన యేరి గణింప నెట్టు లం
భోరుహసూతి మీభువనమోహనరూపవిలాససంపదల్?. 55

ఉ. గట్టిగ నెట్టిచోట ధృతికంకటముల్ విదళింప నేర్చు మీ
యట్టియమోఘసాధనములందుటఁ గాక జగత్త్రయీజయం
బెట్టు ఘటించు మన్మథున? కింతయు నిక్కువ మిట్లు గానిచోఁ
బట్టినఁ గందుపువ్వు లొకబాణములే యలశంబరారికిన్. 56

ఆ. ఇట్టిమిముఁగుఱించి హీనకార్యం బైన, మాకుఁ బ్రియ మనుచు మగువలార!
భయ మొసర్చెఁ గానఁ బసిచెద నొక్కకా, ర్యమున కరుగవలయుఁ నదియుఁ వినుఁడు.

వ. మహీమండలంబున నయోధ్యాప్రాంతంబునం దమసాసరయూమధ్యంబున మాంధాతృమహీశ్వరాగ్రణి యుగ్రతపం బొనరించుచు నున్నవాఁడు. అతనినిష్ఠకు నంతరాయంబు ఘటియించి రండు పొం డని సంభావించి గంధర్వులం గాపుగాఁ జన నియమించి వీడ్కొలిపిన. 58

గీ. ప్రమదమునఁ బొంగి పాణిపద్మములు మొగిచి, యేగుదెంచుసుపర్వపర్వేందుముఖుల
విభునికంటె నపూర్వభూవిహారణేచ్ఛ, లపుడు పురికొల్పె విజయప్రయాణమునకు 59

క. సురరమణీజనవిద్యు, త్స్ఫురణావిర్భావమునకు సూచక మగుచున్
మొరసెం దత్ప్రస్థానిక, మురజధ్వనిగర్జ లఖిలమోహనభంగిన్. 60

గీ. స్తనితగతశంఖమర్దళధ్వానమునకు, నుబ్బి పురివిచ్చి యాడుమయూరశిశువు
కడపు దిగకుండి యానవిఘ్నము ఘటించెఁ, బయనమైవచ్చునొకమరుత్పద్మముఖికి. 61

ఉ. పల్లభుహస్త మూఁది సురవారవిలాసిని యొర్తు వచ్చి శో
భిల్లువిమాన మెక్కి మణిభిత్తిపయిం దననీడ దోఁచుటం
బల్లవధూర్త మున్నిగ సపత్ని నయించితె యంచుఁ గిన్వనం
బల్లవితాక్షి యై దిగిరె భావమునం బరితాప మెక్కఁగన్. 62

క. కాలికిఁ దగుల్పమి నొక్కతె, మొలనూలు పదాబ్జములకు మొరయుచు జాఱన్
ఫలియింపదు పయనం బిది, వల దనుచుం గాళ్లఁ బెనఁగు వైఖరి దోఁపన్. 63

క. ఉర్వీస్థలిపై వేడ్కన, పూర్వవిహారములు సలుపఁబోయెడుతమి లోఁ
బర్వగ శకునము దలఁపక, గర్వంబున వెడలి రమరకాంతాజనముల్. 64

గీ. అబ్జభవుపట్టి కంతరాయంబు గొలుప, వెడలి రచ్చర లవ్వేళ వేల్పుప్రోలు
ఘనతదీయతపస్సమాకర్షణమున, నైంద్రవిభవాధిదేవత లరుగుమాడ్కి. 65

గీ. వాసవునివీటివారవిలాసవతులు, తీవ్రభానునిఁ గడియ నేతెంచి రంత
నతనిఁ జొరఁగోరి యమవసయందుదాఁకఁ, గ్రమ్మిచనుదెంచుబహుచంద్రకళలువోలె.

క. సరికడచి వచ్చునపు డ, చ్చరపిండు వెలింగె మున్ను సంపూర్ణసుధా
కరమండలమును బోలెన్, ఖరకరబింబమున నేఁడు గలిగెద రనఁగన్. 67

గీ. పాసి చనుటకు నోర్వ కచ్చరలు నిలుప, వేఁడి పట్టంగ నిగిడించువిధము దోఁప
భానుకరసంచయము తద్విమానరత్న, కాంతిసంయుక్తిదీర్ఘమై కాన నయ్యె. 68

సీ. బలిదాతృదానసంభవకీర్తిలేఖిక మురదైత్యభిత్పదాంబుజమధూళి
విధికమండలుపయోనిధిసుధారసధార జగదండఖండకచ్ఛత్త్రయష్టి
మదనభేదనశిరోమందారమాలిక సగరసంజీవనౌషధిమతల్లి
కనకాద్రిదండసంకలితకేతనశాటి హరినభోంతరహారలతిక

గీ. జంభశాసనపురమణిసాలచక్ర, మండలీకృతనిజభోగకుండలీశ
ముచ్యమానవినూత్ననిర్మోకయష్టి, యచ్చరల కంతఁ జూపట్టె నభ్రగంగ. 69

చ. కనకమయాంబుజప్రసవగంధము లానియు బిందుపంక్తిచే
ననయము దొప్పఁదోఁగియును నభ్రసరిత్పవనంబు లప్సరాం
గనలముఖాబ్జసౌరభము ఘర్మజలంబులుఁ గ్రోలెఁ గ్రొత్తలై
ఘనతరలాభముం గలుగఁ గైకొనరే ధర నెంతతృప్తులున్?. 70

తే. కూడి జలదేవతలు మమ్ముఁ గూడవచ్చి, రెంతచక్కనివా రంచు నెపుడు వెఱఁగు
దనక మిన్నేటఁ దమనీడఁ దార చూచి, ముచ్చటలఁ బొంది రప్సరోముగ్ధ లపుడు.

చ. త్రిదశతరంగిణిం గడచి తీవ్రతమై దిగి వచ్చి దేవతా
సుదతులయూర్పుఁదావిచవిచోఁకున వెంటన వచ్చెఁ దేంట్లు త
ద్వదనసనాభివర్గము నవశ్యతఁ బంపఁగఁ బంపు పూని య
న్నదికమలాధిదేవతల నచ్చిననెయ్యురు వచ్చిరో యనన్. 72

ఉ. వచ్చువిమానపంక్తులజవంబున జల్లున మున్ను పాయ గా
వచ్చినవారివాహములు వెండియు వెంటన రాఁ దొణంగె న
య్యచ్చరపిండుఁ జూచి తమ రప్పను వాయుట నాత్మకీయవి
ద్యుచ్చయశంకమై తగిలి తోడనె కుయ్యిడుమాడ్కి మ్రోయుచున్. 73

ఉ. మందసమీరణక్రియల మార్గపరిశ్రమశాంతిగాఁ బయో
బిందువిముక్తి నింపుమదిఁ బెంపుచు నీడలు నేయఁ దోయభృ
ద్బృందమునందు మెల్లనిగతిం జనఁగా నియమించి రప్డు సం
క్రందనవారకామినులు కామగమైనవిమానసంఘమున్. 74

చ. పొదిగొనుచూడ్కులన్ మెఱచి పోనిమెఱుంగులు గా నిగుడ్చుచుం
జెదరనిభూషణప్రభల జిష్ణుధనుశ్శతకోటిఁ బన్నుచుం
ద్రిదశపురీవిలాసినులు దెల్లమిగా జనియింపఁ జేసి రం
బుదముల కెల్ల నట్లొకయపూర్వమనోజ్ఞవిలాససంపదల్. 75

గీ. అద్రిశృంగము లనుశంక నధిగమింపఁ, గోరియునుబోలె బలుమాఱు వారిధరము
లాత్మపవనంబుచేత నయ్యమరసతుల, పయ్యదలు దూల్చి కుచములు బయలుపఱిచె.

చ. తపమునకుం గుశాసనము దానపువిత్తు ఫలించుపాదు ని
క్కపుసుఖసిద్ధి గోరి వెదకం దగునాకర మజ్జలాదివి
ష్టపముల కెల్ల సంబళి మొసంగెడుపాలెము మర్త్య మంత వే
లుపువెలమచ్చెకంట్లకును లోచనగోచర మయ్యె దవ్వులన్. 77

వ. తదనంతరంబ. 78

సీ. సంభవించె నపూర్వషట్పదీగీతులు లలితమంజీరఝుళంఝుళములు
ప్రాపించె నభినవపరభృతారవములు కాకలీవ్యాహారకలకలములు
బుగులుకొనె నవీనపుష్పసౌరభములు గుంభితాస్యామోదఘుమఘుమములు
కలిగెఁ దద్ధ్వనికి నుజ్జ్వలపల్లవద్యుతుల్ శయకుశేశయవికాసచకచకలు
గీ. భూవరాన్వయతిలకతపోనివాస, మగుట నొదవినభాగ్యోదయమునఁ బోలె
నపుడు సరయూనదీతీరవిపినమునకు, నమరపురవారలలనాసమాగమమున. 79

వ. ఇట్లు తపోవనప్రాంతంబున విడిది గా విడిసి. 80

మాంధాతృతపోవనంబున రంభాదులు శృంగారక్రీడ లొనర్చుట.

మ. కర మాశ్చర్యము గాఁగ నచ్చరలు శృంగారోజ్జ్వలాకారు లై
సరసక్రీడలఁ జొచ్చి రాన్నృపతపస్సంస్థాన ముచ్చైశ్చరట
చ్చరణాంభోరుహనూపురధ్వనుల నాశ్చర్యానుమోదంబు లై
హరిణీసంఘము దర్భగర్భితముఖవ్యావృత్తి నాలింపఁగన్. 81

సీ. పరిమళం బంటక పరువంపుమొగ్గల కెలయించుతనుగాలిపొలపమునకుఁ
దమలోన జాతివైరము డించి దూర్వముల్ మెట్టనిమృగజాతిమెలఁకువలకుఁ
బక్వసార్వర్తుకఫలపుష్పములు గల్గు తరువులనీడలు దరలమికిని
బగలు రేమొగడనితొగలఁ దమ్ములఁ గ్రాలు కొలఁకులు గడలెత్తి కలఁగమికిని
గీ. వెఱఁగు దనుకంగ నిజతపోవిభవ మాత్మ, మెచ్చి పొగడుచుఁ జనుదెంచునచ్చరలకుఁ
జిత్తవీథుల జనియింపఁ జేసి శంక, నపుడు గనుపట్టె యువనాశ్వనృపతిపట్టి. 82

ఉ. చెంతల నంతరాయ మనుచీఁకటి పైకొననీక తేజ మా
క్రాంతదిగంత మై వెలయ గాడుపు సోఁకనిదీపమట్లు వి
శ్రాంతసమాధిసంగతి నచంచలుఁ డైనతపస్వియందుఁ ద
త్కాంతలయత్నముల్ విఫలకార్యము లై విలసించె నయ్యెడన్. 83

చ. ఒకయెడ గెత్తి జంగ యిడ నూరురుచుల్ తలచూపఁ దీవ యం
దుకొన నిగుడ్చుట న్వికచదోర్గతమూలము చూడ్కిఁ జూఱగా
నకనక కౌను సాఁగి నతనాభి బయల్పడ నీవి జాఱ మీఁ
దికి మొగ మెత్తి యొక్కసుదతీమణి చేరుఁ గోసెఁ గ్రొవ్విరుల్. 84

చ. పదములకెంపునన్ బయలు పల్లవితంబుగ రాకపోకలన్
వదనముతీవఁ జందురునివైఖరి చూపఁగ దూఁగఁదూఁగఁ బ
య్యెద పలుమాఱు గాలి నెగయం జనుగుబ్బలు తొంగిచూడఁగాఁ
ద్రిదశవధూటి వేఱొకతె తీవల నుయ్యల లూఁగె వేడుకన్. 85

చ. కొలఁదిగ నీడ్చి యీడ్చి కొనగోళ్ళ మెఱుంగు దుఱంగలింపఁ గా
వలఁపల దాపల న్నిగిడి వాలికచూపులు తీఁగె సాఁగ గు
బ్బలయురు గ్రేవల న్నఖరపంక్తి బయల్పడఁ జేతు లార్చుచున్
వెలఁది యొకర్తె కట్టెదుర వేనలి చిక్కడలించె సోలుచున్. 86

ఉ. పట్టినహస్తకాంతి ముసు పల్లవితం బగువీణె పాటచేఁ
బుట్టుచిగుళ్ల రెట్టి యగుపొల్పు వహింప మొగంబుతావికిం
జుట్టినతేంట్లకున్ శ్రుతులు చూప సుధారసధార పాఁకం
బట్టి మృదుస్వరం బెసఁగఁ బాడె నొకర్తు మనోజ్ఞభంగులన్. 87

క. ఈరీతి వివిధమధురా, కారంబులఁ దమవిలాసగరిమలు నెఱపన్
మేరుగిరిలీల మలయస, మీరణగతులకునుబోలె మెదలక యున్నన్. 88

సీ. కుసుమపల్లవభాసికుంజపుంజంబులు రత్నచిత్రితమందిరంబు లయ్యె
నుత్తాలధరణీరుహోత్కరస్థలములు నవమణిస్తంభమండపము లయ్యెఁ
బావనస్నానార్థబహుపల్వలంబులు కృతకకేళీసరోవితతు లయ్యె
విహరమాణానేకవిధశకుంతంబులు తరుణపారావతద్వయము లయ్యెఁ

గీ. దీవ్రనియమానుకూలప్రదేశ మైన, యర్కకులమౌళి నివసించునాశ్రమంబు
హరిరతిఖేలనోచితహర్మ్య మయ్యె, మఘువదిందీవరాక్షులమాయవలన. 89

వ. అనంతరంబ సమయసముచితస్నానార్ఘ్యధూపలేపస్రగ్బలిప్రకరవర్ణనోపశోభితం బై తప స్విరంగంబు విలాసినీలాస్యరంగం బగుచు లోకవిలోచనోత్సవంబు నాపాదింప నను రూపరూపానవద్యవాద్యధ్వనులతోడ నవినూత్నవిచిత్రయవనికాభోగంబు నభోభా గంబు నలంకరించె. నృత్తవిద్యాచాతుర్యధుర్యుం డగునాచార్యుండు కట్టెదుర మధు రగంభీరస్ఫుటాక్షరంబు గాఁ బుష్పాంజలిక్షేపణంబుతోఁ బ్రస్తుతోచితదండలాస్య ప్రస్తావంబు చూపి యవనికాపనయపూర్వకంబుగా షోడశాష్టచతుర్ద్వయద్వయైక క్రమసంఖ్యాకంబు లగుమృదంగకాహళకాంస్యతాళహుడుక్కాకరడావాద్యవిశే షంబులయందు నేకైకమేళాపరవాదనోపరిపరిస్ఫురితంబుల గుఱిగవణిలాగుమోడి బంధవలికుండల్యాదివాదనభేదంబుల వివిధమధురగంభీరఘోషంబు లఖిలచేతనశ్రవ ణేంద్రియమోహకంబు లయ్యె. ఉ ప ర త ము రజకరడాహుడుక్కాదినాదంబులు నతిచతురవాంశికోపదీయమానతానోపగీయమానవీణాతిపేశలకలక్వాణప్రాణాయ మానంబులం బ్రోజ్జ్వలాలప్తిపూర్వకంబులు నై కాకాద్వాదిదోషరహితకలకంఠీకంఠ గీయమానగేయంబు లనుపమేయంబు లై నిఖిలచేతనాచేతనస్రావకంబు లయ్యె. మల యపవనచపలకిలీముఖముఖరస్థలనలినీకులవిలాసాపహాసకంబు లయి యనురూపాధిక నూపురఝుళంఝుళశింజితమంజులంబులు గావించి విచిత్రరతిప్రవృత్తంబు లగు నేప

ఘ్యాంతరితపాత్రంబులఁ గించిల్లక్ష్యమాణపదపల్లవాంచలంబులు దిదృక్షుజనహృదయో
న్మాదకంబు లయ్యె. గవుసెన దివిసీనం గనుపట్టువిచిత్రచిత్రరూపంబులరూపంబున
యవనికాభోగంబు నపనయింపనిశ్శబ్దభూషణంబును నిర్వికృతినియతసకలాంగకంబు
నగునిజనైశ్చల్యంబు నిర్భరం బై దైవాఱె పారవశ్యచ్ఛలంబున పశ్యజ్జనంబులపయిం
బడం బిరగొను ప్రవాళదండికాద్వయీమండితపుష్పాంజలివిలసిత లగునర్తకీపరంపర
లఖిలచేతనచేతోవలోకనగ్రాహంబు లై యావిర్భవించె. ద్రష్టృజనకౌతుకావేశోద
యసమర్పితకర్పూరధూపోపమాన పునఃకల్పితాతిసూక్ష్మయవనికాప్యపాయంబున
లఘుమేఘావృతి దొలంగి మెఱుంగెక్కు శారదనక్షత్రంబులచందంబున నిర్నిమేష
నిరీక్షణపాత్రంబు లై పాత్రంబులనురూపనేపథ్యస్ఫురితంబులు సమపాదస్థానకస్థి
తంబులుం గీతానుగుణాకంపితశిరస్కంబులు నగుచు విలాసగతిం బుష్పాంజలిక్షేపణంబొన
రించి నిఖిలలోకవిలోకనోపాస్యంబు లైనదండలాస్యంబులకు నుపక్రమించి రప్పుడు
శిరోవక్షఃకరపార్శ్వకటిపదాభిధానంబుల నేత్రభ్రూనాసాహనుకపోలాధరనామ
ధేయంబులం గ్రీవాబాహుతుండోరుజానుజంఘానామంబులం గల్గు నంగోపాంగప్ర
త్యంగంబుల తాళలయానుకరణవిశిష్టచేష్టావిశేషంబులయందుఁ బ్రత్యేకంబ యథో
క్తంబులగు త్రయోదశవిధశిరఃప్రయోగంబులు పంచప్రకారవక్షోవిలసనంబులు చతు
ష్షష్టిభేదప్రశస్తహస్తాభినయంబులు నంగుళిక్రమవర్తనోపచితచతుర్విధహస్తాభినయాం
తరంబులుం బంచపార్శ్వవిభ్రమంబులుం బంచవిధకటీనటనంబులు నవసంఖ్యాకరచ
రణవిన్యాసంబులు జతుర్భంగికచరణవిన్యాసాంతరంబులును బంచప్రకారవక్షోవిలస
నంబులును షట్త్రింశద్దృష్టివిశేషంబులు నుపాంగభేదోక్తచతుర్విధముఖరాగయోగం
బులు సప్తధాబహుస్ఫురణంబులుఁ బంచప్రకారోరుసంచలనంబులును సప్తవిధజాను
విలాసంబులును బంచవిధజంఘాప్రవర్తనంబులును వెండియు దండలాసకాంగోక్తకం
బులగు త్రింశత్స్థానకంబులు త్రింశచ్చారిభేదంబులు భ్రమరిసప్తకంబునుం గరణవింశ
తియు నంగహారదశకంబును మఱియు ముఖరసముఖసౌష్ఠవలలితభావకౌతుక్యనుమాన
ప్రమాణఝుంకారవాసురేఖతాంగానంగడాలఢిల్లాయానవణికిత్తుతరహారోల్లాసవేవత
ననిలయపయపాటనుసంధిస్థాపనచొక్కనామంబులం గలుగులాస్యాంగచతుర్వింశతివి
శేషంబులు నాదిగాఁ గలుగునసంఖ్యేయాభినవాభినయంబులు యథాక్షణంబులు
యథాక్రమములు యథారసంబులుం గా నృత్యప్రవర్తనంబున నభినయించుచుఁ
బాత్రగుణవ్యక్తిప్రయుక్తంబులు శిల్పవైచిత్రీసమాలోచనసూచకంబులుం బరస్పర
సామ్యలక్ష్మీప్రదర్శకంబులు బహుపాత్రోపయోగప్రయోజనంబులుం గ్రియామాత్స
ర్యమాధురీధురీణంబులును సభ్యనేత్రచమత్కారకారకంబులు నైసమవిషమభేదద్వివిధా
కారంబు లగువివిధవిచిత్రబంధప్రచారంబుల విలసింపం జొచ్చి రందు నూర్వశియుం
బూర్వచిత్తియు మేనకయుం సహజన్యయుం బ్రమ్లోచయు ననుమ్లోచయుఁ బుంజికస్థ

లయు గృతస్థలయు విశ్వాచియు ఘృతాచియు మనోరమయు రంభయుఁ దిలోత్తమయుఁ జంద్రరేఖయుం బంచచూడయు మిశ్రితయు మిశ్రకేశయు మొదలుగాఁ గలిగినచతుర్దశవంశావతీర్ణంబులు షోడశకోటిసంఖ్యాకంబులు తుల్యరూపవయోవిభ్రమంబులై చరింపఁ బ్రపంచమనోవంచకంబు లగుదివ్యాప్సరోజనంబులు శంబరారికిం దోడుచూపుచుఁ దదీయమూలబలంబు చందంబునం బర్జన్యునకుఁ దోడుచూపుశంపాపరంపరలవిధంబున వసంతునకు నెన్నిక యిచ్చుపుష్పలతికలవిలసనంబునం గ్రమంబున జతురష్టషోడశద్వాత్రింశచ్చతుష్షష్ట్యాద్యుత్తరోత్తరగణనావృద్ధివిశేషంబులం బత్తిబంధబంధురగతి నద్భుతాద్భుతంబుగానావిర్భవించుచుదండయుగ్మంబుల నంజలిపుటంబులు ఘటియించుచుఁ బరస్పరసాముఖ్యంబునం బోలుచుచు నితరేతరస్థితస్థలవినిమయంబు చూపుచు నిరంతరనూపురఝుళంఝుళశింజితమంజులంబుగా సవ్యాపసవ్యపార్శ్వంబులం గ్రమప్రసృతపార్ష్ణిప్రచారంబులు గొలుపుచు వాద్యతాళయతిమానంబు లాకర్ణించుచుఁ దదనుగతంబుగా నర్తనౌత్సుక్యజచిత్తవికారానుకారం బగుశరీరపారవశ్యంబు నెఱపుచు నాకులవర్తనంబులం బ్రవర్తించుచు మండలప్రచారంబులసంచరించుచువాద్యానుకృతంబులుగా దండతాళంబు లిచ్చుచు నాభిముఖ్యపరావృత్తముఖంబుల దండతాడనంబులు గావించుచు వాద్యతాళానుకూలంబుగా నితరేతరదండానువిద్ధస్థానకంబులు సంఘటించుచు హస్తచలనవలనవర్తకీవర్తనంబులవర్తించుచు లయత్రయసమన్వితంబుగా వివిధబంధబంధురప్రచారంబుల విహరించుచుం గేవలయతిమానంబున నృత్తబంధప్రవర్తనంబుల విలసించుచు నృత్తప్రయోగబంధప్రయోగంబులు రెంటియందు నాదిమధ్యనిర్వాహంబులం గ్రమంబున మృదుమధ్యద్రుతగతిభ్రమరీవిశేషంబులం బరిభ్రమించుచుఁ బ్రతిగతిసమాపనంబున నతికోమలంబుగా స్థానకోపక్రమంబు నెఱపుచు నుపక్రాంతభావంబుల రసోత్తరంబుగాఁ గళాసించుచుఁ బ్రవృత్తైకమార్గంబు నందందయమందరసోదయవశంబున నూత్ననూత్నంబుగా ననుక్తవిచిత్రాంతరమార్గాంతరంబులం బ్రపంచించుచు బుజాచతుష్కచక్రాకారగతిత్రయీప్రారబ్ధంబులు పరస్పరవ్యతిలంఘనమార్గరూపంబులునై సారిచంద్రకళాబంధుసారమురడిహంసలీలారథాంగాభరణనారాయణవల్లభ చతుర్ముఖరంగలక్ష్మీరంగమనోహరాదిశవిధమధురానవధికబంధప్రచారంబులనటియింపంజొచ్చిరి. ఇవ్విధంబున సౌందర్యంబులకు సాఫల్యంబును దారుణ్యంబులకుఁ గృతార్థతయు లావణ్యంబులకు నుత్తేజనంబును విభ్రమంబులకు నుపాదానంబును నేపథ్యంబులకు వినయంబును నైనవర్తకీవిలోకనజనితం బైనశృంగారంబునుం దదీయవివిధాపూర్వనృత్తబంధవిషయం బైనయాశ్చర్యంబును దదన్యలాసికాంతవిషయం బైనహాస్యంబును దదితరవిషయం బైనబీభత్సంబును దదీయపయోధరభరభుగ్నావలగ్నశంకితభంగీవిషయం బైనభయానకంబును రసాతిరేకసద్యస్సమీహిత

తత్పరిరంభ్యదౌర్లభ్యవిషయం బైనకరుణయుఁ దదవలోకనవిరోధినిరసనవిషయంబు లైనవీరశాస్త్రంబులును ఉపద్రష్టలయందుఁ బరిస్పష్టంబులు గావించురాసక్రీడావిశేషం బైన యాదండికావృత్తంబు యతిమానమానితం బగుట సుకవికవితయుంబోలె, భ్రమరీ విహారమనోహరం బగుట వసంతాగమంబునుం బోలె, ప్రకటితకరణపాటవం బగుట యౌవనోదయంబునుంబోలె, బహువిధబంధబంధురం బగుట నిధువనక్రీడయుం బోలె, నిశ్చలీకృతనభశ్చరవిమానంబును నిర్వర్తకదూర్వాచర్వణమృగీసంతానంబును పల్లవితవస్థాణుకులంబునుం బరిస్రావితపరిసరనగోపలంబునుం గా విశ్వవిస్మాపనం బగుచుఁ బ్రవర్తింపం గొంతకాలంబున. 90

ఉ. యోగసమాధి చాలి నృపయోగికులాగ్రణి యంత దివ్యకాం
తాగమనప్రయోజనము నాత్మ నెఱింగి బలారికల్పితో
ద్యోగముఁ గూర్చి న వ్వాలయ నొయ్యన శాంతిసుధానిధాన మై
తీఁగలు వాఱుపార్శ్వగతదృష్టిఁ దగం గలయంగఁ జూచినన్. 91

మాంధాతకు నప్సరసలు శిష్య లగుట.

సీ. రంభ కారంభసంరంభంబు గడివోయె నూర్వశిగర్వంబు ఖర్వ మయ్యె
మేనక తలఁపులోఁ బూనిక దిగఁ ద్రోచెఁ దలఁగఁ దిలోత్తమ తత్తఱంబు
నీచ మై తోఁచె ఘృతాచి యాచరణంబు ఘోష మ్ముడిగె మంజుఘోషపలుకు
ప్రమ్లోచనకుఁ బర్వెఁ బ్రమ్లానభావంబు తమియేది కదలకుఁ దాఱెఁ దాన
గీ. కదుపుఁ బాసినహరిణి యైకలఁగె హరిణి, మఱియుఁ దక్కిన వేల్పుఁ బ్రొమ్మైయుఁ గుఁబోండ్లు
కనదహంకారములకు ధిక్కారమైన, నృపతపోధనుచూడ్కి పై నిగుడునపుడు. 92

క. ఆటలపు డెల్లవారికి, నాటలపట్టయినయప్సరోంగనలయెడం
బాటలు నప్పుడు పరువుం, బాటలు నై పోయె నృపతిభాస్కరు నెదుటన్. 93

వ. మఱియుం నయ్యచ్చరలు మచ్చరంబులకచ్చు వదలి పంతంబులపొంతువులు గూడక భావంబులచేవ లుడిగి చక్కఁదనంబులయుక్కు దక్కి చూపులయే పెడలి నవ్వులక్రొవ్వు లఱి మాయలచాయ లుడిగి పరుసంబులు సోఁకినలోహంబులు సువర్ణభావంబు భజియించినచందంబునం దపశ్ప్రభావసంపన్నుఁ డగునన్నరేంద్రచంద్రునిదృష్టిపాతంబున నత్యాశ్చర్యంబుగాఁ జిత్తంబులు విషయనివృత్తంబులు వైరాగ్యతప్తంబులు నపవర్గమార్గాయత్తంబులు నై యతం డనిపినం జనక తదీయపరిచర్యాతాత్పర్యపర్యాయంబున. 94

సీ. విటకచాకృష్టికి విసువు నొక్కలతాంగి వేలిమికట్టియల్ విఱిచి తెచ్చు
నధిపుమై ముద్రింప నలయు వేఱొకరామ సుదగోళ్ళఁ గుసుమముల్ చిదిమి తెచ్చుఁ
బలియున్న యెడ కేగ బడలుబాలిక యొత్తు పరవనంబుల కేఁగి పండ్లు దెచ్చు
నెయ్యురు పన్నీట నింప లావణునొక్క నెలఁత తీవల కెల్ల నీరు నించు

ననుపుఁబల్లవులకు నర్మోపచారముల్ సేయ నేద నూఁదుచిగురుఁబోండ్లు
చిత్రమైనతపసిశిష్యులై పరిచర్య, చూపుచుండి రాత్మశుద్ధి గలిగి. 95

క. చిరకాల మిట్లు వారిం, బరిచర్యలు గొని తపస్వి పర్విన కృపమై
మరలం బనిచిన నంతయుఁ, బురందరుం డెఱిఁగి యాత్మఁ బొడమినభీతిన్. 96

ఇంద్రుఁడు మాంధాతపై మేఘములఁ బంప బృహస్పతితో నాలోచించుట.

గీ. దిగధిపాలుర నెల్లఁ దోడ్తేరఁ బనిచి, వారు దాను రహస్యవిచారపరత
నుండి వెఱతోడి భయమున నుదిలకొనుచుఁ, బలికె గీష్పతిఁ జూచి యాబలవిభేది.

చ. నరసురదైత్యజాతిజు లొనర్పరె మున్ను దపంబు ధాత్రిపై?
మరునకు లోను గానిధృతిమంతుఁడు గల్గినఁ గల్గుఁ గాక! శం
బరరిపుబంటుగాఁ గొనుతపస్వియుఁ గల్గునె? చూచునంత న
చ్చర లఁట శిష్యులైరి వెఱసంయమియుం గలఁడే యి కెన్నఁగన్. 98

ఉ. ఖండసుధాకరాలికలు గాఢవిరక్తిఁ దపస్విశిష్యులై
యుండిరి పూఁపు దప్పుటకు నుల్లము రోసి రతీశుఁ డిక్షుకో
దండముఁ బుష్పబాణములదండముఁ బాఱఁగ వైచి చేతులం
దండమునుం గమండలువుఁ దాల్చి మస్కరి గాక యుండునే? 99

గీ. కార్య మెయ్యది మనకు నక్కడిఁదితపసి, కంతరాయంబు పుట్టించునంత గాఁగ
వర్ష మొదవింపఁ బుష్కలావర్తకములఁ, బంపుదమె? యన్న విని నవ్వి పలికె గురుఁడు.

బృహస్పతి యింద్రునకు మాంధాత శిష్యుఁడు గాఁ డని చెప్పుట.

ఉ. కా దమరేశ! కార్య మది కన్గొన బ్రహ్మకు నైన మన్మథో
న్మాదము గొల్పునచ్చరలమానస మింతటిలో విరక్తికిం
బాదుగఁ జూడ నేర్చినతపస్విశిఖామణి మింటఁ బన్నునం
భోదకులోదయంబు నలపోకయ నుప్పున బాఱ నూఁదఁడే. 101

ఉ. అద్రులు మీఁదఁ బడ్డ భర మాటఁ దలంపరు శూలహస్తయై
భద్ర యదల్చి పైకొనిన భ్రాంతి వహింపరు మేర దప్పి సా
ముద్రతరంగముల్ దిశలు ముంచినఁ జింతిల రన్న వారిదో
పద్రవవృత్తికిం గలఁగఁ బాఱుదురే హరిభక్తినిశ్చలుల్?. 102

సీ. దూషింప నొల్లరు దుష్టాత్మకుల నైనఁ బ్రతి సేయ నొల్లరు పగతు కైన
నభిలషింపఁగ నొల్ల రాత్మదేహం బైన వగవంగ నొల్లరు వాగిలి యైనఁ
బట్టంగ నొల్లరు ప్రాణసంకట మైన నాడించుకొన నొల్ల రలసి యైన
వాదింప నొల్లరు వశ మైనపని కైన మఱుపెట్ట నొల్లరు మర్మ మైన

హరిపరాయణు లైనమహాత్మజనులు, గాన హరిభక్తినిశ్చలుం డైనయతని
వలనఁ గలుగదు భయ మనువార్త యైన, మనకికా దెల్లచో జీవమాత్రమునకు 102

వ. అదియునుం గాక. 103

సీ. ఎవ్వనిమహిమాబ్ధికేకశీకరరేణు పరమాణువులు పరబ్రహ్మముఖ్యు
లెవ్వనియలవోక కిచ్చలోఁదలఁపు లీ విశ్వజన్మస్థితివిలయవిధము
లెవ్వనికృత్యంబు లిష్టశిష్టావనా నుగ్రహదుష్టవినిగ్రహమ్ము
లెవ్వనినామంబు లెట్టివారల కేనిఁ జిరభవబంధవిచ్ఛేదనంబు

గీ. లమ్మహామహుఁ డాదినారాయణుండు, దన కొనర్చినతప్పని దా సహించుఁ
గాని తనభక్తజనులకుఁ గ్రౌర్య మెపుడు, దలచుటయు నోర్వఁ డిది నిశ్చితంబుసూవె!

ఉ. కావున నాగ్రహం బుడిగి కంజవిలోచనుఁ గృష్ణుఁ గానఁ గాఁ
బోవుట కార్య మవ్విభుఁడు పూర్ణకృపామతి మిమ్ము నందఱం
బ్రోవఁగ నత్తపోనియతి పూనిక మాన్పఁగ శక్తుఁ డన్న న
ద్దేవకులాధిపప్రముఖదిక్పతు లందఱు భీతచిత్తులై. 105

వ. అట్లుండియును నదుపాయంబు గా నైకమత్యంబు నంగీకరించి యందఱు నప్పుడ కదలి
యుదగ్దిశాభిముఖులై చని చని. 106

ఇంద్రుఁడు బృహస్పతియనుజ్ఞచే వైకుంఠమున కేగుట.

మహాస్రగ్ధర. కని రంతర్మగ్నభూభృత్కబళనచటులగ్రాహసంచారధాటీ
జనితస్పర్ధాళువీచీసముదయలహరీసంభ్రమదోర్భగివ్రూత్కా
రనిరంతోత్పాతితక్షీరవితతఘనధారాసహస్రస్వభావా
ఖనదీస్వైరోపగూహోద్గతసుఖసుముఖాకారలబ్ధిం బయోబ్ధిన్. 107

క. కని యప్పయఃపయోనిధి, యనుభావంబునకు నద్భుతాహ్లాదమునన్
మునిఁగినమనములతోఁ గను, కనియఁగఁ గనుఁగొనుచు మాళికంపము లొలయన్.

తే. నిర్మల మగు మహాత్ముల నెమ్మనముల, యోగబలమున వెదదోఁచునునికాయి
యున్నవాఁ డిందుఁ గాపురం బన్న నీవ,యోంబునిధినిర్మలత యెన్న నలవి యగునె?

చ. ఉదరగతాఖిలుం డగుమహోత్పలనాభుఁడు లో వసించుచోఁ
బొదలుపయఃప్రపూరములఁ బొడ్మెదుతత్పరివాహరేఖలై
యొదవి యజాండభాండబహిరూర్ధ్వముల న్నటనంబు చూపునీ
యుదధికులాధినాథుమధురోజ్జ్వలసాంద్రయశోవిలాసముల్. 110

తే. బ్రహ్మరుద్రాదివివిధరూపములచేతఁ, బరమపురుషుండుఁ బోలె నిప్పాలకడలి
మధుప్రత్యోదధిలవణాదిమయత్వదాన, పెక్కుమూర్తుల విలసించునొక్కఁడయ్యు.

చ. కరుణయ కాక నన్ను నరికట్టఁగ నీ వొకలక్ష్య మెట్టు? రం
బర మణిలంబు మ్రింగి యుడుపప్లుతలఁ గ్రాసెదఁ జూడు మన్నయ
ప్పరుసున నిప్పయోంబునిధి పల్మఱుఁ జెల్లెలికట్టమీఁదఁ బె
ల్లరుదుగఁ ద్రోపుకొల్పెడుమహామలకోపమహార్తికావలిన్. 112

చ. వెడఁదలు గాఁగవించుచుఁ బ్రవేశతటంబుల నొగ్గి ద్రోలి నో
ళ్లడవఁగ పీఁపుచిప్ప లెగయం బడి పింజలు వాఱ మింటిపై
వెడలునదీప్రవాహముల వెంటనె వెల్వడఁ గాంచు నిమ్మహా
జడనిధిలోనిశాబకర్షుషంబులు మ్రింగినగర్భశైలముల్. 113

ఉ. హేల దలిర్ప మి న్నొరసి హెచ్చుముహూర్తహరీవిజృంభణా
ఖేలతఁ జూచి ముంచు నని బెగ్గిలి వెల్వడి పోవుబాడబ
జ్వాలల కిప్పయోంబుధి యొసంగుకృపాభయహస్తపఙ్క్తులం
బోలెడుఁ దీరవిద్రుమసమూహశిరఃపతదూర్మిమాలికల్. 114

చ. ఎడపక యిచ్చుదాతలకు నివ్వలఁ గల్గుచు నుండు నిక్క మి
క్కడలిపయఃప్రపూరము లగణ్యము లైనఘనాఘనంబు లె
ప్పుడుఁ దనియంగఁ గ్రోలికొని పోయి నిరంతరవృష్టి చూపుటం
బొడమినయేఱు లీయుదధిపుంగవునం దె గమించి కూడెడున్. 115

తే. విశ్వవిశ్వంభరకు హారవిలసనంబు, దోఁపఁ జేయుచు నున్నది దుగ్ధవార్ధి
యున్న వాఁ డిందు నిందీవరోజ్జ్వలుండు, నాయకస్ఫూర్తి నాదినారాయణుండు. 116

వ. అని యనేకభంగులం గొనియాడుచుం జని యప్పయఃపయోనిధానంబునకు నంతరం
గంబునుండి శ్వేతద్వీపంబు లోచనగోచరం బగుటయుఁ బ్రహర్షితాంతఃకరణు
లగుచుం గరకమలంబులు మొగిచి నభోవతరణం బొనరించి బహుసహస్రయోజన
విశాలరమణీయం బైనయమ్మహాద్వీపంబునం జూపట్టు వివిధవిశేషంబు లొండొరులకుం
జూపి చెప్పికొనుచుం గనువారు ముందట. 117

శ్రీవైకుంఠవర్ణనము.

మ. నముచిద్వేషిముఖామరు ల్గనిరి వందారుస్వభూనీలకం
ఠము నభ్రంకషసాలచక్రనవరత్నశ్రీకృతాశావకుం
ఠము దౌవారికరుద్ధసిద్ధమునిపూర్ణస్వాపకంఠంబు నా
త్మమనఃకల్పితనిర్భరాద్భుతభయోత్కంఠంబు వైకుంఠమున్. 118

క. కని యంతంతట వినయా, వనతశిరస్కు లయి చేర వచ్చి దిశాపా
లనజనితాహంకృతి విడి, పవజోదరపారతంత్ర్యవశగాత్ము లై. 119

సీ. చక్రభూధరకులస్వాములవెంపునఁ గనుపట్టుసాలచక్రములపాదవు
నూర్ధ్వాండఖండముసుండుకుంభము లయి రంజిల్లుబహుగోపురములమూరవు

నైకటికంబుమహేంద్రలోకములోని రమ్యహర్మ్యపరంపరలబెడంగు
నింగి యింతని తెల్పి నిజకింకిణీధ్వనిఁ జాటెడుకేతనచ్ఛటలసొబగుఁ

గీ. బురరమాధృతిఘనసారభూష లనఁగ, నమరుసుపకంఠమణితోరణములచెలువుఁ
జూడ్కి గమి నుల్లములతోన చుట్టితివియ,నాననములెత్తి కనుఁగొంచునరిగి మఱియుఁ.

సీ. ప్రసవరసం బాని పద్మినీస్థలములఁ బ్రణవ మావర్తించుబంభరముల
మధురోపవనముల మంత్రరాజము గ్రోల్చు శారికాశుకపికశాబకములఁ
దాపత్రయంబు డిందఁగఁ జిదానందశైత్యము వెదచల్లుమందానిలముల
సాలోక్యసామీప్యసారూప్యసాయుజ్య భంగుల విలసించుభాగవతుల

గీ. సంస్తుతించుచు మెచ్చుచు సంతసిలుచుఁ, గాంచి మ్రొక్కుచు రాజమార్గమున నేగి
ఖచరకులముఖ్యు లల్లంత గాంచి రెదుట, మధుమహాసురవిధ్వంసిమందిరంబు. 121

వ. కాంచి కదియ నేతెంచి భయాద్భుతావహమస్తకవక్షస్స్థలబాహుచరణాభిరామమూర్తులుం గరాళదంష్ట్రాకరాళాస్యులు వివిధాయుధహస్తులు విచిత్రభూషణాంబరగంధమాల్యాభిశోభితులు ననుపమానజ్ఞానశక్త్యాదిగుణసంపన్నులు నప్రతిమాష్టవిధైశ్వర్యధుర్యులు నయుతలక్షకోటిశతకోట్యాదివర్గంబులు నసంఖ్యేయులు నగు విష్ణుకింకరులును, పూర్వద్వారంబునఁ జండప్రచండాదులును, దక్షిణద్వారంబున భద్రసుభద్రాఖ్యులుం గుముదకుముదాక్షముఖ్యులును, పశ్చిమద్వారంబున జయవిజయప్రముఖులును, ఉత్తరద్వారంబున ధాతృవిధాతృప్రభృతులును రక్షింప, మఱియుం జతుర్భుజులును శంఖచక్రధరులునుఁ బీతాంబరపరికల్పితులునుం గాలమేఘసంకాశమనోజ్ఞశరీరులును గణసహస్రపరివృతులు నగువైకుంఠవైమానికు లనేకులు పరితఃపరిరక్షకులునుం గా, హరహిరణ్యగర్భసనకాదివందనీయంబును తదీయవాఙ్మానసాగోచరామేయప్రభావైశ్వర్యస్వాభావికంబును సేవాగతపాలితానేకసురాసురసిద్ధయోగిపరంపరాసంకులప్రాంగణంబును నగునమ్మహామందిరంబునం బ్రాంజలు లగుచు నిలిచి, అవసరం బెఱింగి లోపలికి విజ్ఞాపనంబు చేసి పనిచినపిదప నాహూతులై పురుహూతముఖ్యులు మార్గోత్కర్షంబునం బ్రవేశించి, అంతరాంతరదివ్యావరణశతసహస్రంబులు దివ్యోద్యానశతసహస్రంబులుం గడచి నడచి, అనంతరం బాయసంతవిశాలరమణీయం బైనయంతర్దివ్యాయతనాంతరంబు దఱిసి చని, అందుఁ గ్రీడాశైలశతసహస్రోపశోభితంబులుం గోకిలశారికామయూరకీరాదిశకుంతకులకోమలకలకూజితసమాకులంబులుం బరితఃపతితపవమానపాదపస్థనానాగంధవర్ణదివ్యప్రసవసమగ్రంబులుం క్వచిత్క్వచిదంతస్థపుష్పరత్నాదినిర్మిత దివ్యలీలామండపశతసహస్రాలంకృతంబు లగుపారిజాతాదిదివ్యకల్పకారామశతసహస్రంబులచేతను, మణిముక్తాప్రవాళకృతసోపానపరంపరావిరాజితంబులు దివ్యామలామృత

రసోదకపూరపూరితంబులు నతిరమణీయదర్శనరాజహంసాదిదివ్యాండజకులాతిమనోహరమధురస్వరవాచాలంబులు నంతస్థముక్తామయదివ్యక్రీడాస్థానోపశోభితంబులు నగుదివ్యసౌగంధికదీర్ఘికాశతసహస్రంబులచేతను మఱియునుం బ్రవిష్టజనంబులకు నిరస్తాతిశయానందైకరసానంత్యంబున సకలకరణసముస్వాదంబులు ననవరతానుభూయమానంబు లయ్యు నభూతపూర్వంబులచందంబున నవనవాశ్చర్యావహంబులు నైనారాయణదివ్యలీలాధారణంబులుం బద్మవనాలయాదివ్యలీలాసాధారణంబులునను వివిధమధురక్రీడాదేశశతసహస్రంబులచేతను పరివృతంబై, దివ్యరత్నమయంబుగు దివ్యరత్నస్తంభశతసహస్రశోభితంబును దివ్యనానారత్నకృతస్థలీవిచిత్రంబును,దివ్యాలంకారాలంకృతంబును బ్రతిప్రదేశకృతదివ్యపుష్పపర్యంకవిలసితంబును నిత్యవికచనానాప్రసవాసవవాసనాస్వాదమత్తభృంగావళీసముద్గీయమాన దివ్యగాంధర్వపూరితంబును జందనాగరుకర్పూరదివ్యపుష్పావగాహితమందానిలాసేవ్యమానంబు నగుదివ్యస్థానమండపంబునందు మధ్యప్రదేశంబున, విశ్వప్రపంచసామ్రాజ్యభారకుఁ డగువిష్వక్సేనుండును వెండియుఁస్వభావనిరస్తసమస్తసాంసారికస్వభావులునుభగవత్పరిచర్యైకభోగపరాయణులు నసంఖ్యేయులు నగువైనతేయాదినిత్యసిద్ధపరిజనంబులును, యథాయోగ్యంబుగఁ బరివేష్టించి సేవింప, గుణశీలరూపవిలాసాద్యనురూపలక్ష్మీసమేతంబుగాఁ బుష్పసంచయవిచిత్రతమహాదివ్యయోగపర్యంకంబుపై ననంతభోగిభోగాసనంబున. 122

శ్రీమన్నారాయణదివ్యమంగళవిగ్రహవర్ణనము.

సీ. ఆత్మప్రదానావహమహామికావయవంబు సౌందర్యపర్వశంవదంబు
వశదిశాముఖగంధితారుణ్యకౌమార మఖిలలోకైకస్వయంసుఖంబు
పశ్యజ్జనేక్షణప్రవణామృతౌఘంబు నైజదోరంతరాంతగపురంబు
సిద్ధయోగివ్రాతచేతఃప్రపశ్యంబు వందారుదోషసర్వంసహంబు
తే. కరతలోచ్చయఫలనక్రకల్పకంబు, సర్వతోముఖసౌహృదసంప్లవంబు
నగువిచిత్రమహామహం బౌపనిషద, మమరలోచనగోచరం బయ్యె నపుడు. 123
తే. ఆదిపూరుషప్రత్యవయవములందు, వితతలావణ్యమగ్నమై వెడలలేని
ఖచరతతి చూడ్కి నితరాంగకములు దార, ప్రవణగుణములచేఁజుట్టి తిగిచికొనియె.
మ. సరసాంభోదము గాఁ దలంతురు రమాసౌదామినీరేఖచే
వరనీలాగము గాఁ దలంతురు మహావక్షస్తటీశోభచేఁ
బరమాంభోనిధి గాఁ దలంతురు చలద్బాహూర్మిసంఘంబుచేఁ
బురుహూతప్రముఖామరాధిపతు లంభోజాక్షు వీక్షించుచోన్. 125

తే. పరమసుకుమారవిగ్రహస్పర్శనమునఁ, బూరుషోత్తముదివ్యవిభూషణములు
పులకితము లైన వని రుచిస్ఫూర్తివలన, విస్మయంబున మునిఁగి రవ్విబుధవరులు. 126

ఉ. పానుపుఁబాముభోగరుచిఁ బర్విడువెన్నెలవెల్లిచేత స
న్మానము గాంచి యంతికరమాతనుకాంతినవాతపంబుచేఁ
గానుక లంది వేల్పులకుఁ గ్రమ్మగఁ జేసె మహాద్భుతంబు నా
సూనకులాస్త్రతండ్రినునుసోయగపుంజిగిచిమ్మచీఁకటుల్. 127

తే. చిదచిదధిరాజభావైకచిహ్న మైన, కైటభారాతిరత్నకిరీటమునకు
సాహసాక్రమణక్రీడ సలుపఁ బోయి, ఖచరతతిచూడ్కి రశ్మలఁ గట్టువడియె.

క. చరణవినతాస్మదాదులఁ, గరుణ విలోకించునపుడ కాని యవనతిం
బొరయనియది యిది పో మ్మని, సురవరు లసురారిమౌళిఁ జూచిరి వేడ్కన్. 129

క. వరమకుటరత్నకిరణ, స్ఫురణప్రతిఘట్టనమున భుగ్నాగ్రము లై
మరలి తనుద్యుతులనుమతి, నెరపె సుపర్వులకు విభునినిటలాలకముల్. 130

ఉ. అచ్చుగఁ బోరిపోరి సగ మై జయ మేది రమాధిపాస్యముం
జొచ్చినచంద్రుగాఁ దలఁచి చూచిరి ఫాలము నోడి తారునుం
జొచ్చినపంకజంబు లని చూచిరి నేత్రయుగంబు భీతి మైఁ
జొచ్చినదర్పణంబు లని చూచిరి చెక్కుల దేవతావరుల్. 131

క. లోలవిలోచనసతతో, ద్వేలకృపాపూరమృదులవీచుల యని ర
వ్వేలుపుఁబ్రోడలు శేషశ, యాళునిఁగఱివంకబొమలయాకృతిఁ గనుచోన్. 132

క. సురుచిరలావణ్యామృత, సర మగువక్త్రమునఁ జపలచక్షుశ్శఫర
స్ఫురణమున నొలయుతరఁగలఁ, బరిణించిరి సురలు విభుని భ్రూవిభ్రమముల్. 133

తే. తెగువ లంఘించి తలచుట్టుఁ దిరిగినవియొ, నిక్కముగ వీను లవధిగా నిలిచినవియొ!
తెలియరా దని మతుల సందియము నొంది, రమరు లవ్విభుదీర్ఘనేత్రములు చూచి.

క. కేవలకరుణావిషయం, బీవిశ్వము గాన విషయ మెఱుఁగమి నికటీ
భావము నొందనివిష్ణు, భ్రూవల్లులు చూచి ముదముఁ బొందిరి దివ్యుల్. 135

క. తిలకోర్ధ్వపుండ్రకల్పక, విలసన్నవమూలకాండవిభ్రమ మన నా
జలరుహలోచనునాసిక, బలభిత్ప్రిభృతులకుఁ జూడ్కి పండువు చేసెన్. 136

క. సితదశనకుందకలిత, స్మితలతికాపల్లవంబుచెలువున నరుణ
ద్యుతిమధుర మైనకమలా, పతియధరముఁ బ్రీతిఁ దేల్చెఁ బశ్యజ్జనమున్. 137

తే. కమలనాభకపోలరంగములయందు, మకరకుండలమణివిభామందహాస
నవవధూవరపరిణయోత్సవమునపుడు, క్రతుభుజులచూడ్కి పెండ్లిపేరఁటము సేసె.

తే. కర్ణకుండలప్రతిబింబగర్భవతులు, గాన సుస్మితపాండూయమానముఖము
లగుట వీనికిఁ దగు నని హరికపోల, రేఖలకుఁ బ్రీతిఁ బొందిరి లేఖవరులు. 139

తే. కదిసి యంతరప్రదేశంబు గాచి యున్న, సనకముఖ్యమహాకవిసంస్తవముల
మొదలిశ్రీకారములశంక నొదవఁ జేసె, దేవదేవునిపీను లాదివ్యతతికి. 140

క. ఆకృతిసామ్యము గల దని, కౌస్తుభ మయించు దీని ఘననిస్వన మెం
దాకరముచిందమున కని, శ్రీకాంతుగళంబు నూహ చేసిరి ఖచరుల్. 141

క. సరసశ్రీభూనీలా, సరళభుజాగ్రహణనియతసంస్థానపుసం
స్ఫురణ మని తోఁచెఁ జూపఱ, కరు దై రేఖాత్రయంబు హరికంఠమునన్. 142

క. సురకరికటమదరేఖా, దరవరణీయద్రులతలఁ దలపించె నభ
శ్చరులకు శార్ఙ్గజ్యాకిణ, పరిచిహ్నితవిష్ణుదీర్ఘబాహార్గళముల్. 143

చ. ప్రణయకృతోపధానవిధిఁ బ్రాప్తము లై నరమాకళావతీ
మణిమయకర్ణకుండలవిమర్దనముద్ర లయత్నసిద్ధభూ
షణములు గాన నమ్రజనసంభరణంబులయందు బద్ధకం
కణములు గా నెఱింగె మురఘస్మరుబాహువులన్ సురావళుల్. 144

తే. దీర్ఘదీర్ఘంబు లగురమాధిపునిబాహు, లతలఁ దిరిగి పరిశ్రాంతిగతము లైన
వేల్పుఁబ్రోడలచూడ్కులు విశ్వవిభుని, వెడఁదనిద్దంపుటురమున విశ్రమించె.

మ. సురరక్షార్థకవాట మైనహరివక్షోవీథి రక్షోభటో
త్కరశస్త్రాస్త్రనిపాతరేఖల నలంకారంబు గా నెన్ని త
త్పరభావప్రథమానచిహ్నములు గా భావించి రీక్షాపరుల్
సిరినిం గౌస్తుభరత్నహారతులసీశ్రీవత్సచిహ్నంబులన్. 146

తే. తాఁ గృశత్వంబు నొంది సౌందర్యమునకుఁ, బూర్ణభావంబు గొల్పెడుపుండరీక
నయనుమధ్యంబు పశ్యజనంబు పొగడెఁ, బరమపదపోషకులు పేదపడియుఁ దగరె?.

క. ఉదరస్థితలోకత్రియ, పదజనిపరిదృశ్యమానపార్థక్యం బై
త్రిదశాధిపదృష్టివశం, వద మయ్యె మురారిత్రివళివలనం బచటన్. 148

ఉ. మువ్వురు దేవత ల్సములు మువ్వురు నేకమ వేఱతత్వ మీ
మువ్వురకంటె మీర దను ముగ్ధుల సాత్మవికారరేఖ చే
నవ్వవిధీశహేతుహరినాభిపయోజముచే నెఱింగినా
రవ్విభుదృష్ట్యధీనము తదన్యసమస్తము నౌట వేలుపుల్. 149

తే. బహుమహల్లహరీవిజృంభణమువలనఁ, ద్రిజగదంతర్థి యగురమాధిపమహాబ్ధి
మధ్యభాగంబునందు నున్న జ్జదవని, పద్మ మని తోఁచెఁ దన్నాభిపద్మ మపుడు. 150

క. తనచెలువున గెలిచి జయం, బున నొక్క శ్రీభూమికరభములచే సంవా
హనరూపసేవ గొనియెడు, నని విభునిమృదూరుయుగళి నరసిరి దివ్యుల్. 151

క. మధుకైటభకుటిలాసుర, రుధిరార్ద్రము లైననాఁటిరూపము దెలిపెన్
మధుమథనుతొడలు కాంచీ, మధురారుణమణిమరీచిమహితము లగుచున్. 152

క. అభ్రశ్యామలహరికటి, విభ్రాజత్కనకశాటి వీక్షకులకు న
య్యభ్రంకషకనకనగో, దభ్రద్యుతివిభ్రమంబు దలఁపం జేసెన్. 153

క. శతమఖముఖులకు నిరలం, కృతి యయ్యును నింపు గొలిపె కృష్ణునిజంఘా
ద్వితయ మది యట్ల వృత్తో, న్నతులకు మఱి వేఱ భూషణంబులు గలవే? 154

సీ. వీనిచెల్వము వార్త విన్నభయంబున వ్రీహిగర్భంబులు విరియకున్నె?
కొమరెల్ల వీనిచేఁ గోల్పడ్డకాహళు లీశులకడ మొఱ లిడక యున్నె?
యెదిరి వీనికి నిర్వహింపనికాళాంజు లారులతమ్మలకు నోరొగ్గకున్నె?
యొప్పిదంబున వీని కోడినశరధులు హృదయశల్యవ్యథ నెరియకున్నె?
గీ. పోయగముచేత బటువైనసొబగుచేతఁ, బోల్ప నొండొంటిఁ దమలోనఁ బోలుఁగాక
వీని కుపమాన ముండునే వేఱ? యనుచు, విభునిజంఘులఁ బొగడి రవ్విబుధవరులు.

తే. ఆదిపూరుషదివ్యనానాఖిలాంగ, పథపథిక మైనదేవతాపతులచూడ్కి
చేరుగడ యైనతత్పదాంభోరుహములఁ, జెందిచరితార్థభావంబు నొందె నపుడు. 156

సీ. పరమనిత్యైకాంతభక్తసర్వస్వంబు జలజాలయాహస్తసౌఖ్యసాక్షి
ప్రాభాతికాంబుజప్రస్పర్ధమానార్థి శింజానవేదమంజీరకంబు
దీనరక్షావిధాదీక్షాకృతక్షణ మాపవర్గికనిరస్త్యైకపదవి
సంతతశ్రుతిశిఖాసంమృగ్యమాణంబు శాంతసంయమిజనస్వాంతసుఖము
గీ. కరతలోచ్చయసకలార్థికల్పకంబు, సకలచేతనమూర్ధవాస్తవ్యకంబు
వేలుపులచూడ్కి నొడిచి దక్కోలుగొనియెఁ, బరమపురుషునిశ్రీపాదపద్మయుగము.

ఆ. లీల నంగుళిప్రణాళీముఖంబులఁ, బ్రణతజనుల కమృతరసము గురియు
నదియ కాఁ దలంచి రమరులు నఖరుచి, స్ఫురితమైనవిష్ణుచరణయుగము. 158

చ. పరుసన కల్పకప్రథమపల్లవముల్ మలినంబు శోణసం
స్ఫురదరవిందరాగరుచిపుంజము సంకుచితంబు శారదాం
బురుహకులంబు దీనిగుణముల్ ప్రకటించినచోట నంచుఁ ద 159
చ్చరణతలద్వయంబునకు జాతమహాద్భుతు లైరి దిక్పతుల్.

సీ. విశ్రాణనాభ్యాసవిధికిఁ గల్పనగంబు వికసనావేశంబు విసఁగఁ దమ్మి
శ్రితతాపహృతి నేర్చుమతి నాతపత్రంబు, త్రిజగజ్జయక్రియ దెలుపఁ బడగ
చిత్రశౌర్యంబు నేర్చికొనంగ వజ్రంబు నవనతాలంకృతి కరివరంబు
లతులలావణ్యసుధాబ్ధిఁ గాన ఝషంబు నైశ్వర్య మెఱుఁగింప నంకుశంబు
గీ. నాశ్రయించి యున్న నగు నిక్క మిది యని, యుల్లములు దలిర్పనూహ చేసి 160
రమరవరులు విభునియంఘ్రితలంబులఁ, జెన్నుమిగులుకుశలచిహ్నములకు.

చ. హరుఁడు శిరంబుపై నిడి సమాదరణంబు ఘటించినప్పుడుం
జొరసినకందు కార్శ్యమును బోదొకొ చంద్రున! కీమురారిస
చ్చరణము లాశ్రయించునఖచంద్రులు పూర్ణులు నిష్కళంకులుఁ
హరిపరియాశ్రయంబు గలదా యది దివ్యులు మెచ్చ రాత్మలన్. 161

వ. ఇవ్విధంబున నఖిలచేతనచేతోవలోకనలోభనీయసర్వాంగసుందరుండును, నిత్యానిరవద్యనిసర్గదివ్యాద్భుతాచింత్యతారుణ్యలావణ్యమాధుర్యగాంభీర్యస్థైర్యధైర్యాద్యనంతకల్యాణగుణరత్నరత్నాకరుండును, ఆత్మానురూపసుకుమారసుఖస్పర్శసుగంధబంధురదివ్యభూషణభూషితుండును దివ్యమూర్తిధరపాంచజన్యసుదర్శనకౌమోదకీనందకశార్ఙ్గాదిదివ్యాయుధసేవ్యమానుండునునై, నిజోత్సంగసంగరమాసమాహితాత్మపరస్పరనిరీక్షణమధుర సార్ద్ర ప్రణయనవ్యతరదివ్యరసానుభవంబునం గాలంబు నంతర్భవింపం జేయుంచు, మధురగంభీరభావగర్భితమందహాసవిలాసవికాసితదివ్యవదనారవిందశోభానుభావభావితం బగుచు, నిగుడునిజదివ్యామలకోమలావలోకనలీలాలసవాగమృతస్యందంబున నఖిలజనహృదయాంతరంబులు నాపూరితంబులుగావింప,సకలకార్యకారణైకకారణు నశేషచిదచిదంతరాత్ముం బరమాత్ము నఖిలేశ్వరేశ్వరు ననీశ్వరు నఖిలైకసాక్షి నఖిలవాఙ్మానసాగోచరామేయప్రభావునిఖిల హేయప్రత్యనీకుం గల్యాణగుణైకతానస్వరూపుం బురాణపురుషుం బురుషోత్తముం బుండరీకాక్షుసమస్తచేతనైకాభిగమ్యుసర్వప్రకాశైకనిరతిశయభోగ్యు నాశ్రితవత్సలునాపత్సఖునసనాథనాథుం గృపాలీలాపరాయణు శ్రీమన్నారాయణుం గాంచి, మహేంద్రాదిబృందారకు లాపాదచూడంబు నాచూడపాదంబునుం గాఁదదఖిలావయవంబుల వెల్లివిరియునమందసౌందర్యసముత్తేజసద్యోలావణ్యామృతరసపూరంబునాత్మీయనిశ్చలదృష్టినాళంబుల వెక్కసంబుగంగ్రోలుచునిరస్తసమస్తాంతస్తాపులు నిస్సీమపరమానందజలధినిమజ్జమానాంతరంగులుం బ్రకృష్టసంతోషబాష్పధారాప్రాలంబచుంబితోరస్కులుం బ్రహృష్టరోమాంచకంచుకితసర్వాంగులునగుచు నత్యంతసాధ్వసవినయావనతసర్వాంగంబులతోఁ దదీయదివ్యపదపీఠోపాంతప్రదేశంబుల నంతంతం బునఃపునస్సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి లేచి ఫాలకీలితాంజలిబంధంబులతో గద్గదకంఠంబులతో నిట్లని వినుతించిరి. 162

దేవేంద్రాదులు శ్రీమన్నారాయణుని స్తుతించుట.

భుజంగప్రయాతము.
నమస్తే సమస్తైకనంతవ్యమూర్తే నమస్తే సమస్తవ్యనాద్యంతకీర్తే
నమస్తే ప్రశస్తోల్బణజ్ఞానమూర్తే నమస్తే నిరస్తాంఘ్రినమ్రాఖిలార్తే. 163

వ. అని వెండియు. 164

క. సేమమున నఖిలచిదచి, త్స్సోమంబున కాత్మ వగచుఁ దోఁపించుటచే
నేమై పరుశై సర్వమ, వై మెరసెద వీ వొకండ వంబుజనాథా! 165

క. కారణముకంటెఁ గార్యము, వేఱై కలుగమికిఁ గాదె వేదాంతంబుల్
నారాయణ యీవిశ్వము, కారణ మగు ని న్నొకండ కా వచియించున్. 166

క. దిక్కగఁ బుట్టెద ననునీ, యొక్కమనోరథము మొదల నొగిఁ దెలిపి కదా;
యొక్కటి దెలిసినఁ దెలియుం, దక్కటిసర్వంబునను బ్రధానపుఁబలుకుల్. 167

క. దేవతల వీని మూఁటిని, జీవుఁ డ నగునేన చొచ్చి చేసెద రూపా
ఖ్యావివరణ మనునీతొలు, భావము గనఁబడిన నినుఁ బ్రపంచము దెలియున్. 168

క. ఆరూఢవేదశిఖలం, దారై బ్రహ్మాత్మసత్పదప్రముఖంబుల్
కారణము దెలుపఁ జాలక, నారాయణ! నీవిశేషనామము గోరున్. 169

తే. ఈశభవధాత్మకతచేత నెల్లజగము, నొకఁడ యని కాదె భవదాత్మకముగఁ గంట
కించనుల 'నేహ నానాస్తి కించ' నాది, వాక్యములు విశ్వవైవిధ్యవారకములు. 170

క. పరమును నపరంబును మఱి, పర మై యపరంబు దెలుపఁ బనునను శంకల్
బరమేశ! నీకు నధికము, సరియును లే దని విశేషశాస్త్రము దెలుపున్. 171

చ. లివుటఁ బరోధు లేడు గణుతించినచోటఁ దదూర్మి ఫేనబిం
దువులు సమంబు గానిగతి తోయరుహేక్షణ విశ్వ మింకయున్
భవదయుతాయుతాంశశతభాగకళాస్థిత మెట్లు నీసమం
బవు నని కాదె నీకు నిగమాగ్రము లెన్నెడు నద్వితీయతన్. 172

క. నేసి మఱి తాన క్రమ్మఱ, గ్రాసము గొనునేఁతపురువుగతి నీకలుగం
జేసినయీవిశ్వమును ర, మాసఖ! మ్రింగుదువు నీవ మనలన్ లీలన్. 173

ఆ. హా ర్ద్రపద్మవీథి నాహాంతవాస్యదా, ద్యష్టగుణవిధానజుష్ట మైన
యోపనిషద మైనయలదహరాకాశ, మీవ యగుటఁ గాంతు రీశ! బుధులు. 174

సీ. బోధాశ్రయత్వంబు బోధమాత్రత్వంబు రూపించుశ్రుతులవిరోధ ముడిపి
యద్వితీయత్వంబు నంతరాత్మత్వంబుఁ జాటుప్రాబలుకులజగడ ముడిపి
గుణనిధానత్వంబు గుణవిహీనత్వంబుఁ గలిగించుచదువులకలహ ముడిపి
దేహసాహిత్యంబు దేహరాహిత్యంబు వచియించునొసవులవైర మణఁచి

గీ. సాత్త్వికస్మృతితత్త్వంబు సంవదింప, నైకమత్యంబు గాంచుయథార్థవిధుల
తత్త్వమున నిన్నుఁ గనుఁగొని తావకాంఘ్రి, పద్మముల నేల నిడుదురు పద్మనయన!

క. పరతత్త్వసమన్వేషణ, పరులై వెరవు గలవారు పదిలంబుగ నీ
చరణములచొప్ప వదలక, తిరిగి తిరోహితుని నిన్ను దెలియుదు రీశా! 176

క. ఊహింప సకలచిదచి, ద్దేహివి నీ వగుట లెస్స దెలిసినమీఁదన్
సోఽహ మనరాదొ! మరి దా, సోహ మనఁగరాదొ! బుధున కంబుజనాభా!. 177

సీ. రూపింపఁబడునీస్వరూప మిట్టిది గాని జ్ఞానంబు నీకుఁ బ్రధానగుణము
పరమేశ! నీజగత్ప్రకృతిభావం బెద్ది యది శక్తినీకు రెండవగుణంబు
పేర్మితో స్వాతంత్ర్యబృంహితకర్తృత్వ మైశ్వర్య మనఁగ మూఁడవగుణంబు
సకలప్రపంచంబు సతతంబుఁ జేయుచో నలయమి బలము నాలవగుణంబు
గీ. జగదుపాదాన మయ్యు నిశ్చలత వికృతి, నందమియు వీర్య మనఁగ నేనవగుణంబు
కార్యకరణంబు నెడ సహకారి నొకటి,నభిలషింపమి తేజ మాఱవగుణంబు. 178

చ. గుణములు నీక నంతములు కోకనదోదర! యాదిభారతీ
గణితము లందులోఁ బ్రథమగణ్యము లై చెలువారు నెవ్వి త
ద్గుణములు దార యన్యగుణకోటి సమస్తము గుక్షిఁ దాల్చు ద
ద్గుణగణదూర! నీవు నిజకుక్షిఁ బ్రపంచము దాల్చుకైవడిన్. 179

తే. అల్పసంకల్పలీల నయ్యఖిలమునకు, సృష్టిరక్షాలయక్రియల్ సేయు దీవు
సహజతేజోబలైశ్వర్యశక్తివీర్య, గుణము లవి యెట్టియవియొ ముకుంద!నీకు. 180

క. నీమహిమాబ్ధికణస్థిత, మై మెఱయుప్రపంచ మిది యనంతం బనినన్
నీమహిమానంతత్వము, కైముతికన్యాయ మనుట గాదె? ముకుందా?. 181

క. దనుజాంతక! కౌతస్కుత, జన మనవరతానుభూతి శాస్త్రంబులచేఁ
గని గ్రుడ్డియు విని జెవుడును, జనవరి నీమాయ కిఁక నసాధ్యము గలదే?. 182

ఉ. ఎవ్వరు మాట మ మ్మెఱుఁగనీదు యథాకథితస్వరూప మై
యెవ్వఁడ వౌట నిన్నెఱుఁగ నీ దనుభావ్యతఁ దోఁచి యైనఁ దా
నె వ్వరి దౌటఁ ద న్నెఱుఁగనీదు ధ్రువం బగు వెల్లిదొట్టు నీ
ద్రవ్యనిమాయలో మునిఁగి తేలెడుమీలము గామె? యీశ్వరా!. 183

చ. క్షణమునఁ జేయుచేఁత యజకల్పశతాయుతభుక్తిఁ బో దను
క్షణమును బుణ్యపాపములు సంతత మై యొనరించుచొప్పు త
త్క్షణ మగునిమ్మహాభయదసంసృతికిన్ భువదంఘ్రిపంకజ
ప్రణతి యొకండు దక్క మఱి పారము గల్గునె? భక్తవత్సలా!: 184

క. అని మఱియుఁ బెక్కుతెఱఁగుల, వినుతింపఁ గృపార్ద్రదృష్టి వీక్షించి ఘనా
ఘనగంభీరస్వనమున, దనుజకులధ్వంసి దేవతాతతి కనియెన్. 185

క. క్షేమం బే మీ కిందఱ?, కేమిటి కరుదేరవలసె ని? ట్లనుడు సుర
స్తోమానుమతి బృహస్పతి, తామరసోదరునియెదుటఁ దాఁ బ్రాంజలి యై. 186

క. దేవ! సకలైకసాక్షివి, నీ వెఱుఁగని దొకటి కలదె? నిక్కం బిపు డే

మై విన్నవింప విను టిది, మావలనం గలుగునట్టిమన్ననఁ గాదే?. 187

క. మాంధాతృమహీపతి దృఢ, సంధామతి నుగ్రతపము సలుపఁగఁ దత్తే
జోంధీభూతం బై ని, ర్బంధంబునఁ బొందినది ప్రపంచం బెల్లన్. 188

ఆ. ఇంద్రపదము నొండె నితరపదం బొండె, నతని కెద్ది యిష్ట మది యొసంగి
భువన ముద్ధరింప నవధరింపుము దేవ!, యిదియె మనవి మాకు నిప్పు డనిన. 189

వ దరహసితలసితవదనారవిందుం డగుచు మత్పదభక్తుం డైనయతనివలన నొరుల కెవ్వ
రికిం గీడు వొంద దట్లగుట నిశ్శంక మరలి చనుం డిదె యతనితపంబు నివారింపుద
నని కృపావలోకనంబునం బరితృప్తులం జేసి యనిపినం గృతార్థు లై మహేంద్రాది
బృందారకముఖ్యు లానందంబున నానందకపాణి కంతంతం బునఃపునఃప్రణామంబు
లాచరించి వెడలి నిజనివాసంబులకుం జని యనంతరంబ. 190

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతిదిగ్వధూవితతికి, హరినీలవల్లరు లభినయింపఁ
జేరురంబునయందు బెడఁ గైనకౌస్తుభం, బెల్లచోఁ గలయ నీరెండ గాయఁ
బింజించి కట్టినబిగువుపచ్చనిపట్టు, తొలుకారుమెఱుఁగుల దుఱఁగలింప
నిడుదహస్తములఁ బూనినశంఖచక్రంబు, లినచంద్రదీప్తుల నీనికొనఁగ

గీ. శిరసుమకుటంబు నింగిఁ జిత్తరువు గొలువ, గల్లములఁ గుండలద్యుతి వెల్లిగొనఁగఁ
గలికితెలిసోగకన్నులఁ గరుణ చిలుక, జనవరునిమ్రోల శౌరి సాక్షాత్కరించె. 191

వ. ఇట్లు గరుడవాహనారూఢుం డై యారూఢదివ్యమునిసేవ్యమానుం డై యఖిలభువనా
వనదక్షుం డై పుండరీకాక్షుండు ప్రత్యక్షం బగుటయు. 192

శా. హర్షాశ్చర్యభయంబు లుప్పతిల సాష్టాంగంబు గా మ్రొక్కి యు
త్కర్షింపంగఁ దరంబు గానియొకయంతస్సౌఖ్యముం బొంది పై
వర్షింపం బ్రమదాశ్రుపూరము కరద్వంద్వంబు నొక్కంత గా
శీర్షంబుం గదియించి సాంద్రపులకశ్రేణీపరీతాంగుఁ డై. 193

మాంధాత శ్రీమన్నారాయణుని స్తుతించుట.

దండకము. శ్రీ వల్లభా! గల్లభాగద్వయాదర్పణాత్యర్పణాలోక! లోకత్రయత్రాణలీలా
కళాదక్ష! దక్షాత్మజాభర్తృచూళీపరిష్కారమందారమాలాభపత్త్రాపదనిర్వృత్పయో
ధార! ధారాసహస్రాంశుదీప్తప్రభాభారదూరీకృతారాతిదైతేయ నాథావరోధాం
ధకార! ... సంతాన! సంతానభూజప్రభాపాదపార్థిప్రజాకాంక్షితవస్తుప్రదానప్రశస్తా! సమ
జనధ్వాంతసంతాన! సంతానభూజప్రభాపాదపార్థిప్రజాకాంక్షితవస్తుప్రదానప్రశస్తా! సమ
స్తాత్మభావానుభావంబు నీవంబుజాతాక్ష! కైకొన్న పైకొన్న నీమాయ నేమా యథా
స్తాత్రభావానుభావంబు నీవంబుజాతాక్ష! ... నానానుసంధానసంధానుబంధానుబంధాంధకారంబు చే
మానముం గానఁగా లేక నానానుసంధానసంధానుబంధానుబంధాంధకారంబుచే
నిన్నెఱుంగం డెఱుంగం దరంబా? భువిం జిత్తగర్తంబునం గర్తృతాహంకృతిన్
జీవబీజంబు సంకల్పరూపాంకురం బొచ్చు నుద్దామకామాదికాండప్రకాండంబు

లబ్ధంబుగాఁ బుత్రమిత్రాదిపత్రంబులం జొంపమై సంపదల్ మవ్వపుంగ్రొవ్విరుల్ గాఁబునర్జన్మకృద్బీజసంయోజనామాత్రపాత్రంబుగాఁ గర్మమర్మంబునం బండ నొండొంటి కంటైనయీమేను లన్నానులం దట్టమైనట్టినిస్సారసంసారఘోరాటవీవాటిక న్నిర్గమింపంగ మార్గంబు లేకెమ్మెయిం ద్రిమ్మరం గండ్లు ముండ్లుం గొనన్ నొప్పిచే నెవ్వగం గూలుచుం దూలుచుం దద్వ్యపాయం బుపాయంబునం జెందు టానందమై తోఁచు నందందమై నింద్రియద్వంద్వసంప్రాప్తిచేఁ దప్తులమ్మైనమా నేరముల్ దూరముల్ చేసి యాశీవిషాధీశశయ్యా! మదీయాపదల్ పాపవే! పాపవేగోదయం బింక మమ్మింక నాలింపఁ బాలింపఁగా దిక్కుదక్కెవ్వరే! నవ్వరే చీఁకునుం జీఁకుఁజేయూఁతగాఁ జేఁత! కీదృశ్యనిశ్వంబునంద్వత్ప్రభావంబు భావంబునం దాన కానంగలేఁ డొక్కరుం డొక్కరు న్మక్తునిం జేయఁగా శక్తుఁ డే? యుక్తిసంధిత్స మాత్సర్యబద్ధైకబుద్ధి న్వికల్పించి కించిత్పరిజ్ఞానముం గాన గా లేనిదుర్వారదుర్వాదులంగా దనంజాలి లీలాకలోత్సేకతన్నైకతాపాద్యమానుండవై యెన్న నుద్యోగివై సీతవిద్యాగలిన్ లోకమున్ దూరితాలోకముం జేసి చీకాకుగాఁ గాకు సేయంగ నేపోకలం బోక యేకాకులై యాకు లైశ్వర్యకార్యంబువర్జించి పంచేంద్రియాదిప్రపంచంబు నిర్జించి మోహంబులం గోసి దేహంబులన్ బూర్ణగేహంబులన్ రోసి శీతాతపాభీరులై జీర్ణపర్ణానిలాహారులై ఘోరతీవ్రప్రభాచారచాతుర్యధుర్యు ల్మహాయోగివర్యుల్సదాగాధసంబోధ సంబాధనిర్బాధహృద్వీధులన్ నిన్ను శోధించియున్ గట్టిగాఁబట్ట లేరన్న మమ్మెన్నఁ గానేల? యేలా వృథా గాథలింకన్? భవాంధాంధుమూలంబులం గూలియుక్కేఁడి దిక్కేఁడియున్ లేనిమూఢు ల్నిరూఢానుకంపాగుణావిద్ధులం జేసి నీ వుద్ధరింపంగ దారెంతయున్ నీపదారాధనాసాధనాసక్తులై భక్తిసంయుక్తులై ముక్తులై శుద్ధ మిద్ధంబు వేదప్రసిద్ధం బసూయం బమానం బమేయం బజేయం బవాచ్యం బమోచ్యం బనాశం బనీకాశమే సౌఖ్య మాసౌఖ్యముంగాంతు రబ్జాలయాకాంత! యేక్రంతలన్ ప్రంతలన్ రంతలం జెందలే న్గుందలే నింక నేఁ గింకరత్వంబు తత్వంబుగాఁ జూచెదన్ దాస్య మాశాస్యముంగా నపేక్షించెదన్ భృత్యకృత్యంబు నిత్యంబుగాఁ గోరెదన్ సేవకత్వంబు సత్వంబుగా నెంచెదన్ దావకీయార్హనిర్హేతుకారుణ్యగణ్యైకవీక్షం గటాక్షింపవే! శిష్టరక్షాపరా! దుష్టశిక్షాకరా! ధర్మసంస్థాపకా! శర్మసందీపకా! భక్తకర్మచ్ఛిదా! ముక్తిమర్మప్రదా!. 19

సీ. తృష్ణాపరుం డైన తెరువరి తియ్యనిమున్నీటిసలిలంబు లెన్ని గ్రోలు
నిఱుపేద యగువాఁడు నిర్జరగిరిఁ జేరి జాతరూపం బెంత సంగ్రహించు
గణనాపరుం డైనగణికుండు సమకొని రిక్కల నెన్నింటి లెక్కవెట్టు
లంఘనోన్ముఖుఁ డైనజంఘాలు డొక్కరుం డిమ్మహీవలయంబు నెంత గడచు
గీ. నట్టిదయ పో యనంతకల్యాణగుణస, మృద్ధుఁ డగునిన్ను ననుబోఁటి యెంత పొగడు
నెంతమాత్రయుఁ బొగడుట కేదియొఱుక?, యొఱుక నేఁ డీఁకఁ గలుగు నేఁ యాశ్వరేశ

చ. తొలుదెసవేల్పుమానికపుఁ దోరపుఁగాంతికి మేలుబంతి క్రొ
మ్మొలకమెయిళ్ల వన్నియలమొల్లమికిం దగుపుట్టినిల్లు గుం
పులుగొనుతోరపుంబసిమి బూమియచూపు విడంబనంబు నీ
బలితపుమేనిచాయ కనుఁబండువు నాకొనరించె నచ్యుతా!. 196

చ. అసుజలవర్గముం జలరుహంబులు నీశ్వర! తారు శారదో
ల్లసనముఁ బూని యైన నవిలంఘ్యతమఃకృతమీలనంబు రా
జసవృతికల్మి యందవి ప్రసాదము నొందక యుండునట్టినీ
యసమపదాబ్జయుగ్మ మలరారెదు మామకమానసంబునన్. 197

చ. సురనదికంటెఁ దార తొలుచూలుసుమీ యని యెల్లవారికిం
జిరతరధాళధళ్యమునఁ జెప్పక చెప్పెడుభంగిఁ బొల్చునీ
చరణబిసప్రసూననఖచంద్రమరీచులు పర్వె నామదిం
దొరలుతమంబు వో నడిచెఁ దోయరుహోత్పలబంధులోచనా!. 198

చ. సిరియును ధాత్రియున్ శయకుశేశయయుగ్మములం బ్రవీణలై
సరసత నొత్తుచోఁ బొదలి సంకులముత్పలకాంకురావళుల్
బెరసినయప్డు డీమెఱుఁగుఁ బిక్కులు నిక్కము దాల్పకుండునే
యురగశయాన! పాదకమలోచితకంటకనాళభావమున్?. 199

ఉ. అందము లైననీతొడలయాకృతిశోభ వహింప లేనియా
నిందకుఁ జాలమిన్ నిలువునీ అగుటెంత యనంటికంబముల్?
నందితభక్తలోకయతులం బగునీభవదూరుసామ్యముం
బొందఁ దలంచుధూర్తమతిఁ బొందె నధోగతి హాస్తిహస్తముల్. 200

ఉ. కన్నులపండు వై ధగధగంజిగిరంగు దురంగలింపఁగాఁ
జెన్ను వహించునీపసిఁడిచేల వహించిన నీలవర్ణ! నీ
యిన్నెఱిఁ జూడ మీఁదినగ మెల్ల ఘనాఘనపంక్తి పర్వె పై
క్రొన్నమెఱుంగుబంగరపుకొండగలిం దిలకించె నెంతయున్. 201

ఉ. లోకము లెన్ని యన్నియును లోఁగొనియుం దనలేమిఁ జూపునీ
యాకృశమధ్యభాగ మిపు డీక్షణలక్ష్యము గా దటంచు నే
నోకమలేశ! లే దనుట యుక్తము గా దల బ్రహ్మఁ గన్న నా
ళీకములోడి పొక్కిలికి లేమి ఘటిల్లెడునట్లు గావునన్. 202

చ. పొలుపుగ మధ్యదేశమునఁ బూనినకౌస్తుభ మెట్టిచాయలన్
ధళధళితద్యుతుల్ గొలుప దైత్యవిమర్దన! నీయురంబు ని
ర్మలరుచి గూడఁ బొల్చె నడుమం బ్రతిబింబితబాలభానుమం
డలము వెలుంగఁ బొల్చుయమునానది గన్న హ్రదంబు కైవడిన్. 203

చ. దళితమహేంద్రనీలరుచిదాయకవిగ్రహా! నీగభీరతా
జలనిధిభావముం దెలుపఁ జాలినలక్షణలక్షితంబు లై
యలవడెఁ గంకణాంకితము లై సముదంచితశంఖచక్రసం
కలితము లై యభంగపరిఘాసమతుంగభుజాతరంగముల్. 204

చ. తనసుషమావిశేషములఁ దప్పక శంఖములం జయించుటం
దనికినకీర్తిరేఖలవిధంబున నుజ్జ్వలకాంతిఁ బొల్చునీ
యనుపమతారహారలతికాపరికల్పితవేల్లనంబుచేఁ
గనుఁగొన నొప్పు నీ కిపుడు కంధరకంధరవర్ణబంధురా!. 205

చ. వెడవెడ క్రొత్తక్రొత్తమొగి విచ్చినకెందలిరాకుఁ గెంపు చూ
పెడుజిగి గల్గునీయధరబింబమరీచులు దొంగలింప నీ
బెడఁగు వహించునెమ్మొగము పేరిటిపున్నమచందమామకున్
వడలనిదట్టపుం బొదుపుఁజాయ ఘటించెడు నంబుజోదరా!. 206

చ. తిలకితదంతకాంతు లనుతీవమెఱుంగులు సుస్వరాఖ్యగ
ర్జలు గలనీవచోమృతరసంబులు పైఁ గురియంగ నామదిం
గలభవతాప మెల్ల విడి గ్రమ్మవె యంగకదంబకంబులం
బులకనవాంకురంబు లివి పొం దగురీతి గదా! గదాధరా!. 207

ఉ. ముద్దులు గుల్కునీభువనమోహనకుండలరత్నదీధితు
ల్దద్దఱిలాగు మై ధళధళం బొలుపారెడుభంగిఁ జూడఁ గాఁ
దద్దయుఁ జెన్ను మీఱెడుఁ బదప్రణతావనకేళిలోల! నీ
నిద్దపుఁజెక్కుటద్దముల నిల్వక జాఱుచుఁ బ్రాఁకుకై వడిన్. 208

ఉ. క్రొవ్వున మచ్చరించి తుద గూడక వే శరణార్థిబుద్ధితో
నివ్వటిలంగ నీమొగము నెమ్మదిఁ జొచ్చి వెలుంగుమవ్వపుం
గ్రొవ్విరితెల్లదామర లొకో! యనఁ గాఁ దగి చక్రహస్త! లే
నవ్వు దొలంకునీదునయనంబులు నామదిఁ జూఱలాడెడిన్. 209

ఉ. నాసిక పేరిమవ్వపుటనంటికిఁ బైబొమ లాకు లయ్యె ను
ల్లాసము చూపులేఁతమొవులాగు మెయిం దిలకంబు గల్గెనుం
బ్రాసవగంధ మింక నని బంభరడింభకపఙ్క్తి చేరున
ట్లై సకలేశ! నీదునిటలాలకజాలక మింపు గొల్పెడిన్. 210

చ. అభయవితీర్ణిధుర్య! కరుణామృతవర్షము చూపుమేఘస
న్నిభుఁ డగునీకు నీవివిధనిర్మలరత్నకిరీటభూషణ
ప్రభలు ఘటించు చున్నయవి భక్తమయూరమహోత్సవంబు గా
నభినవపాకశాసనశరాసనవృష్టికళాకలాపముల్. 211

ఉ. ఉల్లము చల్ల నయ్యె మొద లూఁడె మనోరథముల్ జగంబుపై
నొల్లమి పుట్టె చేరుగడ నొందితి నీశుభదివ్యవిగ్రహా
భ్యుల్లసనావలోకనసుఖోదధిలోపల నోలలాడుచుం
దొల్లిటివాఁడఁ గానిఁక దోయరుహేక్షణ! సంతసించెదన్. 212

చ. తెలియనిధూర్తవర్తనులు తెంపరులై తమయుక్తిభంగులన్
బలుకుట గాక నిక్కముగ భక్తివశుం డగునిన్నుఁ జూడఁగాఁ
గలుగుటకంటె నొండొకసుఖంబును గల్గునె? కల్ల నిమ్ము! నా
తలఁపున కింపు గా నిదియ తప్పక కల్ల ననుగ్రహింపవే!. 213

క. అని భక్తిపరతఁ గ్రమ్మఱ, వినతుం డగునృపునిఁ జూచి విశ్వైకగురుం
డనుకంపమై ఘనాఘన, ఘనగర్జాస్వరవిధావికస్వరఫణితిన్. 214

శ్రీమన్నారాయణుండు మాంధాత ననుగ్రహించుట

తే. కువలయేశ్వరచంద్ర! నీకోరినట్లు, మోక్షఘంటాపథం బైనమునివరైక
దుర్లభాస్మత్పదాంబుజోద్భూతభక్తి, గలుగు నీ కింక నాయనుగ్రహమువలన. 215

వ. అస్మదీయమాయావిమోహితం బైనజగజ్జనంబు యథార్థంబున నన్నెఱుంగను మత్ప్రాప్తిరూపమోక్షంబు గానను నెఱుంగదు నీకుమదీయమాయాజయంబునుమత్ప్రాప్తిసాధనం బైన మదీయపదభక్తియు నొసంగితి నెప్పటిగతి రాజ్యపరిపాలనంబు సేయుచు మద్భక్తియోగనిష్ఠుండ వై యుండు మని కృపావలోకనసుధాధారల నభిషిక్తునిం జేసి భగవంతుం డంతర్ధానంబు నొందినం గృతార్థుం డై. 216

శా. చేసెం బ్రాజ్యము గాఁగ రాజ్యము నృపశ్రేష్ఠుండు ధీనిష్ఠుఁ డై
త్రాసాపాదితదోషదూరఫణరత్నద్రత్నగర్భాసమ
ద్భాసిస్వీయభుజాభుజంగమనిపీతక్రూరవీరారికాం
తాస్యోల్లాసవిలాసహాసనికరోదంచత్స్వయశఃపూరుఁ డై. 217

క. కవితావిచక్షణత గల, కవి కంఠవిభూషణముగఁ గైకొనవలయుం
గవివరనృసింహవిరచిత, కవికర్ణరసాయన మనుకావ్యము దీనిన్. 218

ఆశ్వాసాంతము.

శా. ప్రస్తుత్యప్రవిఫుల్లహల్లకరుచిస్పర్ధాళుహస్తాభయ
ప్రస్తారప్రతిభారితానతనమత్పర్యాయనాదోద్యమ
ప్రస్తావోద్గమకప్రతీకవిలసత్ఫాలస్థలాద్రిస్ఫుట
త్కస్తూరీతిలకోపలక్షితదళత్కల్హారవారత్రపా. 219

క. ఆదిమశఠకోపాది, ద్వాదశనిజసూరివిరచితద్రావిళగ్రం
థాదృతసతతశ్రవణా, స్వాదకళాముక్తముక్తసామవిభేదా. 220

మాలినీ. శతశతరవితేజా సర్వరాజాధిరాజా
నతజనసురభూజా నాభిదీవ్యత్సరోజా
సతతమహితభూమా సత్యసంపూర్ణకామా
దితిసుతకులభీమా దేవతాసార్వభౌమా. 221

గద్య. ఇది శ్రీమద్భట్టపరాశరదేశికేంద్రచరణసరసీరుహసేవకోపసేవక నరసింహానామధేయప్రణీతం బైనకవికర్ణసాయనం బనుకావ్యంబునందుఁ దపశ్చరణంబును, గ్రీష్మవర్షాశిశిరర్తువర్ణనంబులును, అప్సరస్సమాగమప్రకారంబును, నృత్తప్రపంచంబును, సముద్రవర్ణనంబును, వైకుంఠవర్ణనంబును, భగవద్దివ్యమండపవిగ్రహవర్ణనంబును, స్తోత్రంబును నన్నది సర్వంబును షష్ఠాశ్వాసము.

కవికర్ణరసాయనము సంపూర్ణము.

